

- NIE ZAGŁUSZAJĄ WOLNEJ EUROPY
- KSIĄDZ SIĘ SAM ZADUSIŁ - TWIERDZĄ KOMUNISCI
- MORDERCY KS. POPIELUSZKI WKRÓTCE NA WOLNOŚCI

PISMO NIEZALEŻNE WYDAWANE PRZEZ GRAŻYNĘ I ZBIGNIEWA FARMUSÓW

ECHO - TYGODNIK POLSKI

NO. 12 13 STYCZNIA TORONTO PUBLISHED WEEKLY CENA: \$1.25

Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

Co niesie NOWY ROK ?

Wrózbici o statusie uczonych - futurologowie zwykle pod koniec roku otrzymują zamówienia na krótkoterminowe prognozy pod hasłem "Co też nowy rok przyniesie?"

Przewidują to na podstawie analiz statystycznych, trendów kupna i mod wszelakich oraz reguł zbiorowych zachowań ludzi. Prognozy na rok na bazie takich danych sprowadzają się zwykle w 85 procentach

Co przewidują futurologowie dla Ameryki na rok 88? Oto materiał opracowany na podstawie The American Forecaster. Pismo czytane jest nie tylko przez

wszelkiej maści, ale głównie przez przewidujących biznesmenów pragnących lokować swe kapitały w najatrakcyjniejszych miejscach

PRACA

• Kurczy się powoli liczba godzin pracy w przemyśle. Prace niezapłacone od 12 do 18 dol. na godzinę zastąpią prace w usługach znacznie gorzej opłacone. Trend na najbliższe lata - dla oczekujących dochodu powyżej 20 tys. - co najmniej college albo dobra specjalizacja zawodowa. Kon-

kurencja będzie jednak i w tej grupie wykształcenia większa niż w poprzednich latach

• Miejsca na kontynencie, gdzie najłatwiej będzie o pracę? New York, Boston, Albany, Georgia, Washington, D.C., Kansas City, Seattle, Toronto, San Diego, Orlando, Montreal

• Nadal z pracą niewesoło w Houston, Denver, Louisiane, Ohio, w zachodniej Kanadzie

• Nowe miejsca pracy i szansa na kariery służba zdrowia, inżynieria, usługi finansowe, porady, psychologia i psychoterapia, konsultacje prawne i imigracyjne, zastosowanie i obsługa komputerów (ale już nie programowanie)

• Małe szanse na wzrost i awans poczta, policja, przemysł dentystyczny, tekstylny, samochodowy

Najwięcej miejsc pracy - nie najlepszej płacą się w dziedzinie usług sekretarskich sprzątania, obsługi i napraw budynków mieszkalnych i biurowych

• Dzięki komputeryzacji rosną szanse na własne małe interesy. Więcej ludzi pracować będzie we własnym domu, czy mieszkaniu. Komputerowe chałupnictwo. Nie zginą - jak przewidywano przed 20 laty - małe sklepiki z rzadkimi towarami i usługami. Odwrót od masówki trwa.

PRZEPROWADZKI

• 17 procent amerykańskiej populacji będzie w tym roku pakować manatki. A dokąd to? Większość na krótką odległość w obrębie tej samej miejscowości. W USA ludzie będą ciągnąć na południe na Florydę, do Georgia, North Carolina. W Kanadzie do prosperującego od lat Ontario. Pustoszono Alberta, Saskatchewan, nawet Brytyjską Kolumbię. Przeszła być atrakcją. W USA wysiedla się North Dakota, Iowa, Louisiana, Wyoming. Mało pracy, a więc tansze domy i żywność. Świetne miejsca na emeryturę

• Wraca trend osiedlania się na przedmieściach, gdzie mogą znaleźć atrakcyjne sklepy i magazyny, jak również pracę. Ciągnąć będą na przedmieścia nadal rodziny z dziećmi. Młodzi i wolni wolą hałaśliwe pełne rozrywek centra miast.

• Wraz z kolejnym odwrótem od życia miejskiego, ciche i spokojne przedmieścia częściej zaczną nawiedzać przestępstwa typowe dla miejskich gett. Włamania, kradzieże samochodów, napady. Ogólna jednak średnia wskaźnika morderstw w Ameryce spadnie w tym roku

Dokończenie na str. 15

LIST

1500 DZIAŁACZY "SOLIDARNOŚCI"

TWARZE
OPOZYCJI
Anna
Walentyłowicz,
sygnatariuszka
listu 1500
Pionierka
Solidarności
Foto

List podpisany przez 1500 działaczy 'Solidarności', w tym Lecha Wałęsę, Bogdanę Lisę, Andrzeja Gwiazdę, Annę Walentyłowicz skierowany został do Sejmu PRL. Jest to apel, w którym działacze domagają się wypuszczenia z więzienia przebywających tam jeszcze więźniów politycznych

© Copyright
INDEPENDENT
POLISH AGENCY
Box 2113
22002 LUND
Sweden

• **Polska, Węgry i NRD przeciw sowieckiej inicjatywie** Na toczące się w Wiedniu od lutego ub r Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie doszło do bezprecedensowego rozdzwieku między Związkiem Sowieckim, a niektórymi państwami bloku Inicjatywa zwołania w Moskwie konferencji praw człowieka nie została poparta przez Polskę, Węgry i Niemcy Wschodnie Z inicjatywą zwołania konferencji w Moskwie wystąpił minister spraw zagranicznych ZSSR E Szewarnadze Propozycja została przedstawiona na piśmie Widnieją pod nią podpisy Czechosłowacji, Bułgarii i Rumunii Brak trzech podpisów pod sowiecką propozycją jest jednym z rzadkich objawów nieporozumień istniejących między poszczególnymi reżymami Postęp w Wiedniu jest bardzo powolny Uzyskanie

zgody 35 państw w trudnych kwestiach pokojowych, praw człowieka, współpracy gospodarczej i zmniejszenia zagrożenia militarnego jest często niemożliwe Już dwukrotnie wyznaczano termin zakończenia obrad, ale musiano konferencję przedłużyć

• **Nowy Kodeks karny w ZSSR?** Władze sowieckie przystąpiły do opracowania nowego kodeksu karnego Ma w nim nie być kary wygnania, stosowanej powszechnie od czasów carskich do chwili obecnej, wobec ludzi posiadających niewygodne dla władz opinie Minister sprawiedliwości B Krawcow zapowiedział także ograniczenie liczby przestępstw karanych śmiercią Nowy kodeks karny ma zawierać również ostrzejsze kary wobec przestawicieli władz za pogwałcenie praw obywateli

• **Thatcher - rekord czasu na stanowisku premiera** Margaret Thatcher jest już premierem Wielkiej Brytanii 8 lat i 244 dni Stanowi to rekord nieprzerwanego zajmowania stanowiska brytyjskiego premiera w bieżącym stuleciu 8 lat i 243 dni pełnił urząd premiera lord H Asquith w latach 1908-1916 Uważa się, że 62-letnia Thatcher będzie ubiegać się o stanowisko premiera także w następnych, czwartych dla niej, wyborach, w roku 1992, bądź 1993

• **Kobiety nie mogą wybierać rabina** Premier Izraela Y Shamir poinformował w liście ministra zdrowia S Arbelli - Almoslino, jedyne zenskiego przedstawiciela w swym gabinecie, że jest w 100% za równością płci, ale jego koncepcja feminizmu nie dopuszcza przyznania kobietom prawa udziału w wyborach rabinów

• **Rekord pobytu w kosmosie** Sowiecki kosmonauta J Romanienko powrócił na Ziemię po rekordowym trwającym 326 dni pobycie w kosmosie

• **Obowiązkowe przedmażeńskie badania na AIDS** Od 1 stycznia br obowiązuje w amerykańskim stanie Illinois obowiązkowe poddanie się przedmażeńskim badaniom na AIDS - nabyty zespół zaniku odporności immunologicznej Uzyskanie zaświadczenia o przejściu badań na AIDS, jest nieodzowne do ubiegania się o zawarcie związku małżeńskiego

• **Komunistyczni rebelianci na Filipinach rozpoczęli nowy rok od fali terrorystycznych ataków**, zabijając w pierwszych 3 dniach br co najmniej 25 osób

• **Prezydent USA R Reagan i sekretarz generalny M Gorbaczow złożyli życzenia noworoczne narodowi sowieckiemu i amerykańskiemu na ekranach telewizorów** Szacuje się, że wystąpienie Reagana w telewizji sowieckiej oglądało około 200 mln Sowieców Obydwa przywódcy podkreślili możliwość zlikwidowania w roku bieżącym ponad 10 000 nuklearnych pocisków rakietowych dalekiego zasięgu

• **Szwecja będzie zatapiać obce łodzie podwodne** W związku z szeregiem przypadków pogwałcenia szwedzkich wód terytorialnych, premier Szwecji J Carlsson zapowiedział stosowanie znacznie ostrzejszej polityki wobec intruzów Zamiast podejmowania prób zmuszenia obcych łodzi podwodnych do wynurzenia się, Szwecja, zdaniem premiera, będzie je zatapiać Panuje powszechna zgoda, że chodzi głównie o łodzie sowieckie, oraz polskie i wschodniemieckie Kosztowne próby złapania intruzów nigdy nie skończyły się sukcesem W ostatnim półroczu łodzie obcych bander dopuściły się nielegalnego przekroczenia granicy wód terytorialnych co najmniej 30-krotnie

Rząd szwedzki podał, że podczas wizyty premiera ZSSR, N Ryzkowa w Sztokholmie, w tym miesiącu, zostanie on powiadomiony, że integralność szwedzkich wód, uważana jest za sprawę niezwyklej wagi

• **Przywódca reżymu komunistycznego w Nikaragui, D Ortega powiedział, że w tym samym czasie, gdy "amerykańskie gazety wybrały Gorbaczowa człowiekiem roku, Reagan powinien być wybrany kłamacz roku"**

• **ChRL odwołała z ambasady chińskiej w Waszyngtonie dwóch dyplomatów** Krok ten został podjęty po złożeniu przez USA skargi dotyczącej niezgodnego ze statusem zachowania się dyplomatów

• **I Sekretarz partii na Ukrainie, W Szczerbicki, wskazał przynusową kolektywizację rolnictwa za przyczynę klęski głodu na Ukrainie w początkach lat 30-tych** Według emigracji ukraińskiej i historyków zachodnich zginęło wówczas z głodu 7 milionów osób Szczerbicki podkreślił, że rozpoczęta w 1929 roku z nakazu J Stalina przynusowa kolektywizacja wiązała się z ostrymi przesładowaniami chłopów, miała za szybkie tempo i opierała się o administracyjne metody Szczerbicki wygłosił swe przemówienie w Kijowie, na zjeździe partii z okazji 70 rocznicy ustanowienia władzy sowieckiej na Ukrainie Zostało ono opublikowane w organie partyjnym "Prawda Ukrainy"

• **Urugwajczycy żądają zwołania referendum** Ponad 630 tysięcy Urugwajczyków podpisało petycję żądającą zwołania narodowego referendum W głosowaniu tym mieszkańcy Urugwaju mieliby zdecydować, czy powinna być zniesiona amnestia przyniesiona członkom byłej junty wojskowej oskarżonym o łamanie praw człowieka Petycja wniesiona została do sądu wyborczego, który ma zdecydować, czy podpisy są autentyczne 630 tysięcy podpisów to więcej niż 25% uprawnionych do głosowania obywateli Jest to wystarczająca liczba, by rząd mógł zwołać referendum - pierwsze w historii Ameryki Południowej, w którym cały kraj mógłby zdecydować, czy należy karać członków byłego wojskowego rządu za popełnione przestępstwa Zdaniem obserwatorów decyzja w sprawie zwołania referendum zapadnie w marcu br i jeśli będzie pozytywna, to głosowanie odbędzie się w połowie br

• **Związek Sowiecki musi pozyczyć** Według danych Centralnej Agencji Wywiadowczej (CIA) Związek Sowiecki zmuszony był w ciągu ostatnich dwu lat pozyczyć od banków zachodnich ponad 6 mld dol, by pokryć istniejące braki w zapasach "twardej waluty" Z eksportu ropy naftowej Związek Sowiecki osiąga połowę swych dochodów waluty zachodniej Obniżka cen ropy na światowych rynkach spowodowała duże niedobory w sowieckich zapasach dolarowych Na początku lat 80-tych nadwyżka Moskwy w handlu z zagranicą wynosiła ponad 4 mld dol W 1985 roku ten korzystny bilans obniżył się do 534 mln dol W ubiegłym roku biorąc pod uwagę spadek cen ropy, Sowietci zmniejszyli eksport i import, przy

czym obniżka importu była większa i dzięki temu nadwyżka w handlu zagranicznym przekroczyła 2 mld dol

• **Polak w Afganistanie** W grudniu ubiegłego roku wrócił z Afganistanu do Francji Adam Winkler Podczas 4-miesięcznego pobytu w Afganistanie walczył w oddziałach partyzantów afgańskich Odbił on także szereg rozmów z czołowym dowódcą partyzanckim Massudem i innymi przywódcami afgańskiego ruchu oporu, którzy wysoko ocenili podjętą przez Polaków pracę na rzecz Afganistanu W rozmowach Afganczyki wysunęli nowe propozycje dotyczące formy, w jakiej Polacy mogą najskuteczniej pomagać sprawie afgańskiej (przypomnijmy, że po pierwszym kilkumiesięcznym udziale Winklera w walkach afgańskiego ruchu oporu "Echo" zamieszczało obszerny wywiad z Winklerem, przeprowadzony przez Grażynę Farmus)

• **Apel ukraińskich katolików** Grupa ukraińskich katolików przybyła do Moskwy, gdzie złożyła petycję do Rady Najwyższej ZSSR o zalegalizowanie ich Kościoła W 1946 roku ukraiński Kościół katolicki został przynusowo złączony z Kościołem prawosławnym Ostatnio metropolita Filaret oświadczył, że katolicy na Ukrainie nie stanowią już oddzielnej grupy wyznaniowej Ivan Gell, przewodniczący Ukraińskiego Komitetu Obrony Katolików który po 18 latach więzień i łagrów za działalność religijną wyszedł w styczniu ub r na wolność, twierdzi, że 6 biskupów oraz setki księży, zakonników i zakonnic nadal utrzymuje swą podziemną działalność Księża są wyswięceni podczas nabożeństw organizowanych w prywatnych mieszkaniach Na zewnątrz zakonnicy uważani są za ludzi samotnych Swą wiarę praktykują potajemnie Sekret o przynależności do zakonu wychodzi na światło dzienne dopiero podczas ceremonii pogrzebowych, ponieważ żądają by pochowano ich w habitach Gell utrzymuje, że do Kościoła rzymskokatolickiego na Ukrainie w dalszym ciągu należy ponad 4 miliony ludzi W dniu przyjazdu Gella do Moskwy, dziennik "Izwestia" zamieścił artykuł o kolaboracji ukraińskich katolików z hitlerowcami w okresie II wojny światowej

• **Surowe wyroki dla sowieckich funkcjonariuszy za kradzież mienia społecznego** K Iwanow, komendant główny milicji w okręgu Wołgograd został skazany na 10 lat więzienia za sprzedawanie w milicyjnym sklepie skradzionego alkoholu Zastępca Iwanowa, A Tutunow otrzymał za udział w nielegalnym procederze 12 lat więzienia, główny księgowy komendy milicji w okręgu Wołgograd A Kirinow 11 lat, a szef wołgogradzkiego KGB A Szumilin 5 lat Sprawie nadano duży rozgłos publiczny Lokalna telewizja poświęciła trwającemu 4 miesiące procesowi 3 programy

ECHO-TYGODNIK POLSKI

wydają:
Grazyna i Zbigniew FARMUS

adres pocztowy:
**51A Thistle Down Blvd.
REXDALE, Ont. M9V 4A6
tel 743-5706**

Redaktor naczelny Grazyna Farmus
Dyrektor działu reklamy i dystrybucji
inz Zdzisław Wójcik

REDAKTORZY DZIAŁÓW
Świat, Kanada Zbigniew Farmus
Polska Katarzyna Banachowska
Czytane między wierszami &
Lektury nieobojętne
Karolina Jankowska

Korespondencje z dalekiego Kraju
Bolesław Ślesinski

Polityka kanadyjska

dr Tadeusz Pruss

Dział popularno-naukowy:

Stanisław Skonieczny

Angielski: Andrzej Klimaszewski

Teatr Darek Barecki
Sport Adam Polański

Poradnia Zaufanie dr Zofia Bończa
Pokochać kapitalizm

ur Krzysztof Ostaszewski
Prawo Mec Kwiatek

Radiestezja Bogusław Rzepecki
Apteka Natury dr Zofia Górnicka
Poczytaj mi Echo Adela Dymska

Piękna Polka Barbara Raczyńska
POGŁOS (miesięcznik)

Magda, Marek i Kot Czyżycy

Pobył stały (powieść)

Marek Majewski

Horoskop Kalendarium, korekta
Ewa Rewkowska

WSPÓLPRACUJĄ:

prof dr Ewa Brantley, Wacław Liebert,
Lech Jamka, Janusz Pietrus,

Wojciech M Wojnarowicz, Aleksander Piekarski

zdjęcia

Independent Polish Agency,
Andrzej Stawicki

konsultacja graficzna i rysunki
Marek Majewski, Patryk Halkiewicz,
tłumaczenia z niemieckiego

S Cech

skład drukarski

Olimpia Orlewicz

druk

Polish Alliance Press

dystrybucja torontońska

Michał Galusza

ADVERTISING RATES

DISPLAY ADS \$ 7 00 per col. inch, FULL PAGE \$ 700,
HALF PAGE \$ 350 00

Classified Ads \$ 4 (up to 25 words) Job Ads FREE
Special minimum 3 months' advertising (12 issues)
1 col 1 1/2 inch \$ 65 00, 2 cols - 1 1/2 inches \$ 130 00
2 x 3 inches \$ 260 00 photo extra \$ 5 00
3 x 3 inches \$ 390 00

SUBSCRIPTION PRENUMERATA
PÓŁROCZNA \$ 25 00, ROCZNA \$ 50 00
dla nowo przybyłych, wg kolejności zgłoszeń (12 numerów) bezpłatna

**KONSERWATYŚCI
RAZEM Z SOCJALISTAMI?**

Gerry Caplan, były dyrektor krajowy Nowej Partii Demokratycznej i wieloletni doradca Eda Broadbenta powiedział, że czołowy przedstawiciel konserwatystów zwrócił się do niego z ideą poparcia przez NDP premiera B Mulroneya'ego i torysów, gdyby po nadchodzących wyborach Partia Postępowo-Konserwatywna była w stanie utworzyć jedynie rząd mniejszościowy. Caplan nie ujawnił nazwiska czołowego torysa. Przedstawiciel Partii Postępowo-Konserwatywnej B Phillips oświadczył, że nic takiego nie mogło zajść oficjalnie, czy za zgodą partii. Premier Mulroney wielokrotnie podkreślał w przeszłości, że torysi nigdy nie sformują koalicji z liberałami, czy socjalistami. Caplan podkreślił, że NDP nigdy nie poprze mniejszościowego rządu konserwatywnego.

**OTWARTE
W NIEDZIELE?**

Firma meblowa Idomo zaapelowała do premiera prowincji Ontario D Petersona o zmianę decyzji i wydanie zakazu sprzedaży sklepowej w niedzielę. Peterson przekazał sprawę z poziomu decyzji prowincjonalnej na poziom decyzji municypalnych. To więc, czy sklepy będą mogły być otwarte w niedzielę zależy obecnie od decyzji rad miejskich. Zdaniem właściciela firmy Idomo otwarcie sklepów w niedzielę oznaczać będzie zwycięstwo komercjalizmu nad wartością rodziny. Gerrit de Boer podkreślił, że każdy pracownik zatrudniony w sprzedaży powinien mieć zagwarantowaną wolną sobotę w przypadku pracy w niedzielę.

**KANADA ZAPŁACIŁA
ROZCZNĄ SKŁADKĘ
CZŁONKOWSKĄ W ONZ**

4 stycznia br., Kanada zapłaciła w całości swą roczną składkę członkowską w ONZ. Wynosi ona na rok 1988 28,9 mln dol. i stanowi 3,06% składek członkowskich.

J. Clark, kanadyjski minister spraw zagranicznych wezwał wszystkie państwa członkowskie do jak najszybszego uszczenia składek.

**11 000 FAŁSZYWYCH
UCHODZCÓW**

Według D Langa, dyrektora analiz i rozpoznania w kanadyjskim Urzędzie Imigracyjnym, w ciągu ostatnich 2 lat przybyło do Kanady co najmniej 11 000 fałszywych uchodźców. W celu dostania się do Kanady posłużyli się oni ukradzionymi bądź podrobionymi dokumentami, które zniszczyli w drodze do, bądź tuż po przybyciu do Kanady, gdzie natychmiast zgłosili się do punktu imigracyjnego podając się za uchodźców. Większość z nich twierdzi, że nie ma żadnych dokumentów. Ze względu na olbrzymią ilość spraw Urząd Imigracyjny traci 5 bądź więcej lat na pozbycie się fałszywych uchodźców. Lange podał, że w Toronto, Montrealu i Vancouver oraz w wielu innych miastach świata działają wyspecjalizowane siatki przestępcze produkujące, przerabiające, kradnące i handlujące na czarnym rynku paszportami kanadyjskimi i innymi, dokumentami podróży, wizami. Kanada uczuliła na tym punkcie międzynarodowe linie lotnicze. Dzięki temu w ubiegłym roku do końca listopada uniemożliwiono odlot do Kanady z lotnisk na całym świecie około 1500 osobom z fałszywymi dokumentami.

**ZBIEGLY WIEZIEN
UDZIELA WYWIADU
TELEWIZJI**

Terry Hall, jeden z 13 więźniów zbiegłych w Nowy Rok z więzienia Oakalla w Burnaby, udzielił wywiadu BCTV, największej sieci telewizyjnej w Brytyjskiej Kolumbii. Wywiad został pokazany telewizyjnie w czasie, gdy Hall znajdował się jeszcze na wolności. Hall za pośrednictwem osoby trzeciej zaproponował udzielenie wywiadu BCTV pod warunkiem, że sieć przyrzeknie, iż nie wezwie policję. Dziennikarz BCTV A

Edwards dotrzymał słowa. W czasie wywiadu Hall mówił przede wszystkim o ciężkich i urągających godności ludzkiej warunkach panujących w więzieniu Oakalla. RCMP określiła zachowanie się sieci jako "moralnie złe", ale zdecydowała się nie oskarżyć BCTV. Inspektor RCMP B Bryam powiedział, że sieć "mogła przeprowadzić wywiad, a następnie wezwać policję. Nie udzielając nam informacji uważamy, że sieć mogłaby być oskarżona o udzielenie pomocy i maskowanie ukrywającego się. Sądymy także, że wezwanie policji było ich moralnym obowiązkiem". Cameron Bell, dyrektor Sekcji Wiadomości w BCTV oświadczył, że w ogóle nie było problemu zadzwonienia na policję. O wiele więcej dobrego zrobiono ujawniając informacje otrzymane od Halla o warunkach odbywania kary w Oakalla. Bell podkreślił, że sieć nie pomogła Hallowi uciec, a w zakresie jej obowiązków nie leży łapanie więźniów.

BROADBENT PREMIEREM?

Kanadyjscy wyborcy uważają nadal, że lider NDP Ed Broadbent byłby lepszym premierem Kanady niż Brian Mulroney, bądź John Turner. 32% wyborców wskazało na niego, 21% preferuje Mulroneya'ego, a tylko 15% chciałoby na stanowisku premiera widzieć Turnera. 20% wyborców nie chce żadnego z nich na tym stanowisku, a 12% nie ma zdania.

**UKŁAD O WOLNYM HANDLU
PODPISANY**

2 stycznia prezydent USA R. Reagan i premier Kanady Brian Mulroney podpisali układ o wolnym handlu. Układ, w przypadku ratyfikowania go przez parlament i Kongres, stopniowo wyeliminuje w ciągu 10 lat cła i bariery ochronne, występujące obecnie w stosunkach handlowych między obydwoma krajami.

**LOTHAR HERBST
W KANADZIE**

**Spotkanie
z wybitnym polskim
poetą,
twórcą podziemnych
wydawnictw,
wielokrotnie
więzionym
i prześladowanym
LOTHAREM
HERBSTEM**
Toronto
7 stycznia 1988
SPK
Godz. 7:30 PCAG

Herbst wygłosi odczyty na temat opozycyjnej literatury i działalności w PRL.

KOMUNIKAT PLL LOT

Samolot Polskich Linii Lotniczych LOT, lecący 29 grudnia lotem LO016 z Montrealu do Warszawy, przeszedł w końcowej fazie przelotu nad Atlantykiem przez strefę bardzo niekorzystnych warunków meteorologicznych i silnej turbulencji. Ponieważ przyrządy wskazywały o ewentualności usterki jednego z silników, załoga poprosiła o asystę lotniskowych służb awaryjnych w czasie lądowania. Samolot wylądował na lotnisku Okęcie w Warszawie zgodnie z planem o 9:28 czasu warszawskiego bez problemu. Badania samolotu na ziemi, po lądowaniu, nie potwierdziły podejrzeń, co do usterki silników.

LOT Montreal

**SPOTKANIA
Z LOTHAREM
HERBSTEM**

St. Catherines

16 stycznia odbędzie się spotkanie w sali pod kościołem w St. Catherines o godz. 6 po południu.

HAMILTON

17 stycznia, o 2 po poł. spotkanie w Hamiltonie, w hali Związku (mała sala), 644 Barton St. E. Organizatorem obydwu spotkań jest Niezależna Grupa Działania Solidarni.

ANDREW WITER

POSEŁ DO PARLAMENTU FEDERALNEGO
BIURO OKRĘGU WYBORCZEGO

1673 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A6

Tel 535-6593

Biuro otwarte poniedziałek - sobota
od 9:00 a.m. do 5:00 p.m. lub telefonicznie

WASZ POSEŁ DO PARLAMENTU FEDERALNEGO
Z OKRĘGU PARKDALE - HIGH PARK

**IMIGRANCKA
DOLA****KANADA PRZYJMIE
O 10 000 WIĘCEJ IMIGRANTÓW
W ROKU 1988**

Minister do spraw imigracji Gerry Weiner, zapowiedział, że w tym roku osiedli się w Kanadzie od 125 000 do 135 000 imigrantów. Dolna liczba przekracza ubiegłoroczny limit imigracyjny o 10 000 osób. Najwięcej przybędzie imigrantów, zaliczanych do klasy rodzinnej - zaliczanej do najbardziej przez Kanadę preferowanej kategorii nowo przybyłych.

Kanada przyjmie również 13 tysięcy sponsorowanych przez rząd uchodźców i 6 tysięcy sprowadzonych przez osoby prywatne i orga-

nizacje. Razem daje to 19 tysięcy uchodźców.

Kanada przyjmie ich głównie ze Wschodniej Europy, Ameryki Południowej i Zachodniej Azji.

Spodziewane jest zwiększenie limitu poszukiwanych pracowników kontraktowych, których kraj może przyjąć w tym roku. Przybędzie też 4000 biznesmenów, głównie z Azji.

Według proponowanych zmian emigracyjnego prawa, można będzie sponsorować do Kanady niezamężne dzieci w wieku powyżej 21 lat. Nastąpi też zmiana systemu

punktowego selekcji imigrantów. Zamężne dzieci i rodzeństwo otrzymają dodatkowe 5 punktów, czyli 15 punktów za posiadanie bliskich krewnych w Kanadzie.

Oto niektóre tylko zmiany, jakie szykują się w obecnym roku. Więcej informacji można otrzymać w języku angielskim u Lindy Lever lub Roberta Downie, tel. 971-9914. DLB Immigration Consultant.

LINDA LEVER

OD RED

Linda Lever jest kanadyjską specjalistką od spraw imigracyjnych, z 30-letnim stażem pracy w instytucjach rządowych, obecnie prywatnym konsultantem. Prowadzi porady i usługi imigracyjne w języku angielskim.

Polacy mają również możliwość zasięgnięcia porad w języku polskim w biurze Leszka Prusinskiego w firmie EC (ogłoszenie str. 21) lub w biurach Kongresu Polonu Kanadyjskiej, przy Roncesvalles 1 na Beverly w Toronto oraz innych placówkach KPK w Kanadzie.

**POMOC W UZYSKANIU
STATUSU IMIGRANTA
W KANADZIE**

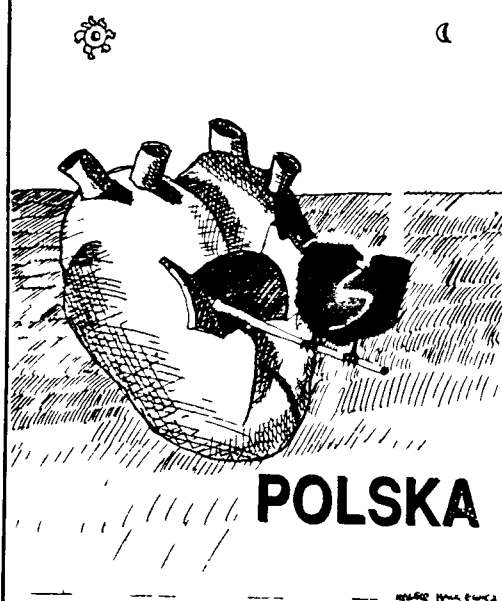
• Czy należysz do tych, którzy chcą pozostać w Kanadzie na stałe? Istnieje możliwość, że będziesz mógł to osiągnąć w ramach PROPONOWANYCH ZMIAN PRAWA IMIGRACYJNEGO, rozważanych obecnie przez Departament Imigracji.

Niezależnie od tego, jaki masz status - NIE ZWLEKAJ - nawiąż kontakt z

**D.L.B. IMMIGRATION
CONSULTANTS**

POPRIEDNIO KIEROWNIK
RZĄDOWEGO PROGRAMU
IMIGRACYJNEGO
DLA POLAKÓW W TORONTO
LINDA LEVER
albo
BOB DOWNIE
240 Richmond St. West,
Suite 304
Toronto, Ont M5V 1W1
TEL. (416) 971-9914

•KRONIKA•

• Z DNIEM 1 stycznia ZSRR zaprzestało zagłuszania audycji radiowych Głosu Ameryki i Wolnej Europy, nadawanych w języku polskim. Nieco wcześniej przerwano także zagłuszanie radia BBC. Jest to wynik umowy pomiędzy ZSRR i USA. Każdego roku przeznaczano na te cele znaczne sumy pieniędzy.

• W SOBOTE, 2 stycznia, miała miejsce pierwsza audycja papieża Jana Pawła II dla pielgrzymów polskich. Audycja zgromadziła około 1000 osób. Najliczniejszą grupę stanowiła młodzież, powracająca ze spotkania ekumenicznego w Taizé.

• ROK 1988 jest 70 rokiem istnienia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Obecnie w uczelni tej kształcą się około 4300 studentów. Uniwersytet rozbudowuje się korzystając z datków społeczności katolickiej, w tym w znacznej mierze z pomocy Polonii. Przy okazji rocznicy warto przypomnieć rok 1944, bardzo szczególnie w historii uczelni. Gdy w Lublinie rozpoczęła rządy nowa, komunistyczna władza, rząd londyński sprzeciwił się otwarciu KUL-u. Komunisty jednak, którzy tworzyli pozory normalności, zagrozili, że albo uniwersytet rozpocznie nauczanie, albo zostanie upaństwowiony. Zdecydowano się więc rozpocząć rok akademicki. Na zdjęciach z inauguracji 1944 roku widać obok profesorów KUL-u dowódcę wojsk sowieckich, Nikołaja Bułganina, w pełnej gali mundurowej.

• SIEĆ Wiodących Zakładów Pracy podała, że między czerwcem 1986 a czerwcem 1987 inflacja w Polsce wyniosła 25% (Główny Urząd Statystyczny podał, że 19%). Koszt wegetacji 4-osobowej rodziny oblicza się obecnie na 40 800 zł, a minimum socjalne na 50 800 zł. Sieć wysunęła żądanie, by zniesć limit 12% wzrostu płac (za podniesienie płac powyżej tej granicy zakład płaci pięciokrotnie wyższe podatki) tak, aby zarobki mogły nadążyć za cenami, ustalenia płacy minimalnej na poziomie minimum socjalnego oraz wprowadzenia indeksacji płac, rent i emerytur.

• OBYWATEL USA z pochodzenia Węgier, George Soros zamierza założyć w Polsce fundację na rzecz nauki, kultury i oświaty. Miałaby ona wspierać stypendiami niezależne inicjatywy, ułatwiać instytucjom zakupy dewizowe i kontakty zagraniczne, popularyzować w Polsce naukę i kulturę amerykańską. Fundator zamierza przeznaczyć na ten cel milion dolarów rocznie.

• W BIBLIOTECE Uniwersytetu Harvarda odkryto fragment średniowiecznego kalendarza, wydane w Krakowie pod koniec 1793 roku. Kalendarz został użyty jako wykłęk książka. Okazało się wówczas, że jest to uzupełnienie wcześniejszego znaleziska w Uniwersytecie Kalifornijskim, gdzie zachowały się cztery strony owego kalendarza. Znalazca pozostałych ośmiu ma zamiar wydać facsimile kalendarza drukiem.

• NOWY układ zbiorowy pracowników RSW Prasa-Książka-Ruch mówi, że na ocenę dziennikarza składają się wy-

KATARZYNA BANACHOWSKA

JAK MINAŁ ROK

Jak zwykle na przełomie dat starego i nowego roku spoglądamy w twarz temu minionemu i próbujemy ocenić, jaki właściwie był. Z przypomnienia wydarzeń - tych najważniejszych, ale i tych mniej istotnych, wyłania się obraz, z którego wróży, czy rok był dobry, czy był znaczący, czy stało się w nim coś co było charakterystyczne tylko dla niego i co go wyróżnia spośród tylu innych lat lepiej niż kolejny numer.

Oceniając rok 1987 trudno nie zauważyć, że wiele było w nim wydarzeń bardzo istotnych, które miały jednak charakter jednorazowy i towarzyszył im przejściowy wybuch powszechnej uwagi nawet, jeśli uznamy, iż pozostał po nich ślad w postaci zmian w świadomości, czy doraźnych korzyści politycznych. Taka była przede wszystkim wizyta w Polsce papieża Jana Pawła II. Wizyta, trzecia z kolei, była wielkim świętem polskiej społeczności, manifestującą po raz kolejny swoją jedność postawy wobec komunistycznej bezbożności, swój opór i solidarność. Wszyscy wiemy, że na co dzień z tą Solidarnością nie jest koniecznie tak dobrze, że jedność jest tylko pozorna, a nawet że opór wobec reżimu przybiera rozmaite twarze. Manifestacja wspólnoty pomaga jednak - i pomogła także tym razem - osiągnąć stan duchowej podniosłości i jedności, który zmęczonym Polakom bardzo jest potrzebny w dalszym wytrwaniu.

Krytycy wizyty papieskiej już zdążyli zauważyć, że nie było to aż takie święto dla Polaków, jak wizyta pierwsza, czy druga, że wizyta trzecia stała się "jedną z". Wreszcie, że w Polakach pragnienie zmian politycznych i gospodarczych jest zbyt silne, by

mogli się oni z uwagą wsłuchiwać w to, co ma im do powiedzenia papież. Nie uważam, by taka ocena była słuszna. Papież i podczas trzeciej wizyty miał do powiedzenia swoim rodakom rzeczy najistotniejsze, które zapadły głęboko w polskie serca i których rezultaty, jak zazwyczaj po papieskich wizytach, już dziś można w Polsce zauważyć. Jakże były te słowa Jana Pawła II? CZEMU SIĘ BOICIE, MAŁEJ WIARY? NIE LĘKAJCIE SIĘ - mówił papież Polaków - PRZYPATRZCIE SIĘ POWOŁANIU WASZEMU. A także o sakramencie siły przebicia SAKRAMENCIE siły przebicia.

Czy trudno zauważyć rezultaty tych słów Ojca Świętego, kiełkujące na jałowej (politycznie) i kamienistej (gospodarczo), polskiej glebie? W roku 1987 obudziła się z długiego marazmu "Solidarność" i zastąpiła TKK Krajową Komisją Wykonawczą, działającą jawnie. Uaktywniły się zakładowe komisje niezależnych związków zawodowych i wciąż - aczkolwiek dotąd bezskutecznie - ponawiają swoje ataki na sądy o zarejestrowanie. Szczególną aktywność przejawiał ruch Wolność i Pokój, który tego właśnie roku zorganizował seminarium pokojowe wschodnio i zachodnioeuropejskich ugrupowań pacyfistycznych, a także głodówkę w intencji uwolnienia więźniów politycznych. Tenże ruch włączył się intensywnie w walkę o ochronę środowiska naturalnego, wyjątkowo w Polsce zagrożonego (w tym w woj. Międzyrzecz, o którym jeszcze będzie mowa) oraz aktywnie w demonstracje rocznicowe.

Było tych objawów wzmożonej aktywności więcej, rozumiem jednak, że dla nie-

których, co bardziej racjonalnych umysłów mistyczne łączenie, na przykład, reaktywowania Polskiej Partii Socjalistycznej z przekazem Ojca Świętego, to byłoby już za dużo. Wspomnijmy więc sprawiedliwie, że w procesie zmian w Polsce widac wpływy zarówno wcześniejszej o rok amnestii (1986) jak i gorbaczowskiej "pierestrojki", która rozluźniła w Polsce klimat polityczny, nawet jeśli nie zaowocowała żadnymi faktami.

Nie porzucamy jednak wątku społecznej aktywności. W ciągu roku 1987 zawiązywały się w Polsce dyskusyjne kluby polityczne - przykładem warszawski klub "Dziekani" i klub gdański. Działo pierwsze niezależne pismo polskie w okresie powojennym - "Respublica" Marcina Króla.

Powołano do życia Klub Ekologiczny, który z takim powodzeniem - wraz z ruchem Wolność i Pokój - bronił miejscowości Międzyrzecz przed usytuowaniem w jej pobliżu śmietniska elektrowni atomowej, ze rzeczą wygląda na wygraną.

Były też objawy pozytywne ze strony władzy, rezultat tego, co profesor Zbigniew Brzezinski nazywa "strategicznym zwycięstwem Solidarności", powołano Radę Konsultacyjną oraz urząd rzecznika praw obywatelskich, zająknięto się publicznie o pakcie Ribbentrop-Mołotow i o Katyniu. Po zniesieniu amerykańskich sankcji gospodarczych powoli zaczęto mówić o zmianach w polskiej gospodarce (przynaglały terminy spłat kredytów i zainteresowanie Banku Światowego, którego raport mógł przybliżyć ewentualność pomocy finansowej i nowych kredytów). Od miesięcy letnich głośno już zaczęto być o II etapie reformy i jej rewolucjonizujących założeniach. Anekdotalny wręcz początek tej nowej propagandy sukcesu warto tutaj przypomnieć. Otóż po kolejnej fali podwyżek wiosną 1987 roku "Solidarność" zagroziła strajkiem generalnym. Wówczas Jerzy Urban po raz pierwszy wystąpił z II etapem na forum publicznym, obwieszczając zamysł takich reform gospodarczych, które praktycznie oznaczałyby reprivatyzację polskiej ekonomii. Strajk umarł śmiercią naturalną, a propozycja reprivatyzacji doprowadziła w efekcie do osławionego referendum listopadowego, i nie idącego daleko, co prawda, bardzo niespojnego pakietu reform, niemniej takiego, którego wprowadzenie w życie dałoby jakieś szanse na postęp gospodarczy.

Referendum Nie było szczególniejszego momentu nie tylko w ciągu minionego roku, ale w ciągu wielu lat polskiej

"SOLIDARNOŚĆ" U PROGU NOWEGO ROKU

Lech Wałęsa oświadczył, że w odpowiedzi na rządowy program reform "Solidarność" wykazać się musi w roku bieżącym większą inicjatywą. W ubiegłym roku, ocenił przewodniczący związku, "Solidarność" zrobiła zbyt mało w kierunku wypracowania nowych idei. Lech Wałęsa stwierdził, że nowe zadanie "Solidarności" polega na doprowadzeniu do zniesienia restrykcji rządowych, wyciągnięciu korzyści z nowego, bardziej liberalnego kursu oficjalnego oraz popieraniu niezależnych inicjatyw o odmiennych profilach. Zadaniem jest też uzyskanie dla osób o niezależnych poglądach prawa do organizowania się w grupy w celu pracy w ich własnych specjalnościach dla lepszej Polski.

Przewodniczący Związku przypomniał,

że "Solidarność" ma już osiągnięcia w walce o pluralizm w Polsce. Rząd stworzył Radę Konsultacyjną przy przewodniczącym Rady Państwa, do której weszli także działacze niezależni, a także powołano rzecznika praw obywatelskich. Zmiany te, co Wałęsa podkreślił, nie miały charakteru prezentu ze strony władz, ale zostały wywalczone, tyle że metodami pokojowymi, bez użycia wojska i zbrojnego nacisku.

W PUNKCIE ZWROTNYM

"Nasz kraj i rejon świata, w którym żyjemy znajdują się w punkcie zwrotnym" - oświadczył Jan Józef Lipski, przewodniczący reaktywowanej Polskiej Partii Socjalistycznej. - Trudno jeszcze ocenić, co się za tym kryje, niemniej musimy być przygotowani do działania". Działacze PPS, którzy odpowiadali na pytania korespondenta New York Timesa oświadczyli, że partia, która liczy 500 członków w całym kraju, jest organizacją ludzi młodych, pokolenia gniewnych, którzy nie widzą przed

sobą przyszłość. Józef Piniór orzekł, że PPS musi stać się rodzajem politycznej ochrony tego pokolenia. Z kolei Piotr Ikonowicz, wydawca "Robotnika" stwierdził, że najważniejszą sprawą dla Polski, zdaniem PPS, jest odnowa gospodarcza, jednak nie dokonująca się metodami Margaret Thatcher, a więc przez reprivatyzację gospodarki.

Grupa nazwała siebie prawdziwymi obrońcami interesów robotniczych, oświadczyła także, że polskie społeczeństwo w naturze swojej jest socjalistyczne.

Co to znaczy służba zastępcza

Wielokrotnie w informacjach donoszących o represjonowaniu członków ruchu Wolność i Pokój wspominaliśmy o służbie zastępczej, której domagają się ci, którzy nie

powojennej historii Spektakl zadufania władzy i godności społeczeństwa, które, choć zmęczone i wypatrujące najmniejszych odznak nadziei na zmiany, przecież nie dało się nabrać na słówka i pokazało władzy wielką figę!

Nie wszystkie jednak chwile ubiegłego roku miały taką wymowę. Wiosną spadł w Lesie Kabackim samolot Polskich Lin Lotniczych, zabijając 134 osoby. Przyspieszyło to dawno wyczekiwana decyzja rezygnacji z samolotów typu Iliuszyn i szukania gdzie indziej (w firmie Boeing) nowego polskiego samolotu. Kolejny raz jednak okazało się, że komunistyczne władze do podjęcia istotnej decyzji potrzebują tragedii. Czyż bowiem parę lat temu, podczas kilkunastu miesięcy solidarnościowej wolności, nie postulowano tego samego - tyle że zanim pojawiły się ofiary w ludziach - wspierając zresztą propozycję zmiany samolotu nie tylko argumentem bezpieczeństwa, ale i nieopłacalności użytkowania sowieckich maszyn?

Rok 1987 przebiegł pod znakiem interesujących wizyt dyplomatycznych, głównie z USA. Polskę odwiedziło kolejno Zbigniew Brzeziński, senator Robert Kennedy i wiceprezydent George Bush. Złuszczając ta ostatnia wizyta zaowocowała interesującymi politycznymi rezultatami, z których wymienimy, dla przekory, najmniej może istotny, aczkolwiek ważny dla polskiej kultury przyjęcie amerykańskiego dyrygenta na stanowisko dyrektora Filharmonii Krakowskiej, co do tamtej pory wydawało się niemożliwe do przeprowadzenia.

A teraz o inicjatywach rządowych innego rodzaju aresztowano w roku 1987 Kornela Morawieckiego i kilku innych działaczy opozycji demokratycznej w Polsce. Zatrzymano, drugi już z kolei, wielki transport dla podziemnej "Solidarności", nadając temu imponującą oprawę propagandową. Wypuszczono wreszcie na wolność - za dobre sprawowanie - dwóch młodocianych zabójców sierżanta MO, Zdzisława Karosa, któremu Chełtacz i Łupanow próbowali odebrać służbowy rewolwer w warszawskim tramwaju. Broń wypaliła, raniąc śmiertelnie milicjanta. Wreszcie - jakby specjalnie uderzając w fałszywy ton na zakończenie roku - zmniejszono kary więzienia dla bestialskich morderców księdza Jerzego Popiełuszki.

Także w roku 1987 objawił się konflikt między Polską a NRD o morską strefę przybrzeżną, konflikt, w którym udziałem polskiej strony są utrudnienia w żegludze. Konflikt ten, świadectwo bynajmniej nie

przyjazno-braterskich stosunków z naszym zachodnim sąsiadem, jest bodaj pierwszym tak ostro zarysowującym się objawem sprzeczności i problemów w środkowej Europie, utrzymywanych sztucznie w cieniu przez wiszącą nad wszystkimi państwami tego rejonu sowiecką dominację.

W 1987 roku 10 milionów dolarów otrzymał z USA Kościół polski, który założył w celu ich spożytkowania Fundację Wspierającą Zaopatrzenie Wsi w Wodę. Milion dolarów rocznie otrzymać od Kongresu USA "Solidarność". Powołała ona natychmiast z powrotem do życia zapomnianą już niemal Fundację Społeczną i przeznaczyła pieniądze na pomoc medyczną - co wzbudziło nie tylko liczne kontrowersje wśród działaczy w kraju, ale i konsternację w amerykańskim Kongresie.

Wreszcie - czyż można by zapomnieć? W roku tym Zbigniew i Janina Porczyński ofiarowali Warszawskiemu Muzeum Archidiecezjalnemu kolekcję 399 dzieł sztuki takiej wartości, że stawia to Warszawę w gronie takich miast, jak Londyn, Paryż, Leningrad czy Madryt, bez obciążenia muzeów których trudno mówić o rozeznananiu w europejskiej kulturze. Obrazy Rubensa, Rembrandta, Cranacha, Velasqueza, Van Dycka, Van Gogha, znajdują się na razie głównie w paczkach, a Muzeum rozwiązać musi problem umieszczenia cudownej kolekcji w stosownym do tego miejscu.

Był rok 1987 rokiem ciężkiej zimy i gorącego lata. Był rokiem odkrycia w Gibach na Suwalszczyźnie drugiego Katynia - grobów Polaków pomordowanych przez Sowietów. Rokiem śmierci pisarza Igora Newerlego, którego dwie ostatnie książki zostały najwyższej ocenione w plebiscycie książek roku, jaki tradycyjnie ogłasza Radio Wolna Europa. Zbigniewowi i Zofii Romaszewskim przyznano nagrodę obrońców praw człowieka. Lech Wałęsa ogłosił swoją autobiografię, a pułkownik Kuklinski rewelację, które obaliły mit Jaruzelskiego - Wallenroda współczesnej Polski.

Ale był to i rok, w którym Polakom żyło się coraz ciężiej, w którym w Polsce było coraz biedniej. Czy 1988 będzie inny? Miejmy nadzieję, że będzie przynajmniej równie ciekawy. Ufajmy, że przyniesie naszym zniekanym rodakom więcej nadziei.

(Źródła: Radio Wolna Europa "Tygodnik Mazowski", "Samorządna Rzeczpospolita", "Przebieg Wiadomości Agencyjnych", "Głos Łodzi". Wspomniane pisma ukazują się poza zasięgiem cenzury.)

chęć służyć z bronią w rękę. Wysokie wyroki za odmowę służby wskazywałyby, że podjęcie służby zastępczej z przyczyn światopoglądowych jest w Polsce niemożliwe. A tymczasem

Zgodnie z konstytucją Polacy mają obowiązek bronić swojej ojczyzny. Spełniają ten obowiązek jednak również i ci poborowi, którzy odbędą służbę zastępczą w ochronie zdrowia, środowiska, lub w innej instytucji użyteczności publicznej. Tryb powoływania i zasady pełnienia tej służby szczegółowo omawiają przepisy działy V ustawy o obowiązku powszechnej obrony PRL i rozporządzenia Rady Ministrów z 1980 roku. Zgodnie z tymi przepisami o służbę zastępczą mogą ubiegać się poborowi zdolni do służby, którzy jednak nie mogą jej pełnić ze względu na okoliczności niezależne od organów wojskowych. Decyzję wydaje komendant Wojskowej Komendy Uzupelnień na prośbę zainteresowanego. Żołd równa się żołdowi w wojsku, nie nosi się broni, ani nie składa przysięgi, czy ślubowania.

Rzecznik prasowy Ministerstwa Obrony Narodowej stwierdził na konferencji prasowej, że służbę taką umożliwia się, gdy

przekonania religijne, lub filozoficzne utrudniają poborowemu pełnienie służby z bronią w rękę. To samo potwierdził Adam Łopatka, przewodniczący polskiej delegacji w Komisji Praw Człowieka ONZ, w wypowiedzi dla pisma "Rzeczpospolita".

Za co więc wyroki, jeżeli wolno spytać?

COŚ Z ŻYCIA (pod Wawelem)

Notatka zamieszczona w "Gazecie Krakowskiej" (grudzień 1987)

"Kilka dni temu do sklepu RTV przy ulicy Bohaterów Stalingradu (uwaga red - dawna Starowislna) przyszły telewizory kolorowe polskiej produkcji z wejściem na video. Klienci czekali na nie od 7 miesięcy. Pewna pani doktor, która doczekała się i kupiła telewizor za ponad 200 tysięcy zł nie wytrzymała nerwowo, w ostatniej chwili przed zakupem rozplakała się. W czwartek wieczorem, klienci czekali w sklepie do zamknięcia. Po zamknięciu zatrzymali jedną ze sprzedawczyń, zrewidowali, podarli siatkę, szukając wymarzonego towaru. No i co z tym fantem zrobić?"

O Garwolinie i o nadziei

Prasa podziemna w Polsce zamieściła reportaż z Garwolina, z tak zwanej generalnej próby przed referendum 29 listopada. Z reportażu wynika, że ludzie, pokazywani w telewizji polskiej jako "społeczność Garwolina", byli to funkcjonariusze SB, milicjant w cywilu, prokurator i pani poseł z rodziną. Mieszkańcy Garwolina uważają, że programem tym zostali skompromitowani, bowiem przedstawiono ich jako ciemniaków i budowniczych komunizmu. W dniach tych Garwolin w ogóle przeżywał ciężkie dni, bowiem ściągali do miasta tłumy zakupowiczów w nadziei, że pobyt w telewizji w mieście poprawi zaopatrzenie. Od świtu ustawiały się kolejki przed wszystkimi sklepami. Rzeczywiście "rzucano" przecier pomidorowy, trzy rodzaje konserwowego groszku i batony czekoladowe. W szkole, gdzie urządzono punkt głosowania, zorganizowano jednocześnie wywiadówkę i nakłanianie rodziców uczniów do głosowania. Niewielu udało się uciec. Klasy maturalne zaprowadzono w szyku prosto z lekcji. Dzieciom w szkole podstawowej wpisywano do zeszytów numery ich rodziców z listy do głosowania i kazano przynieść z podpisem. Jeśli rodzice nie podpisali, panie krzyczały na dzieci i nakazywały pójść po podpis jeszcze raz.

Ale ludzie przyznają, że dawali się też oszukać, ponieważ byli pełni nadziei, że coś może się zmienić. W Garwolinie jest jedno kino i parę knajp. Ludzie nie czytają z nikim nie rozmawiają, tylko oglądają telewizję. Ci sami ludzie, którzy kiedyś walczyli tu o krzyże w szkołach, stracili wiarę, że posiadają w sobie jakąś siłę. Chcą tylko mieć spokój za wszelką cenę.

Brzeziński o Polsce

Profesor Zbigniew Brzeziński udzielił wywiadu podziemnemu piśmie "21". Powiedział on między innymi, że Ameryka nie wyzwoli Polski, może jej jednak pośrednio pomóc, trzymając w szachu sowiecką przemoc militarną oraz stwarzając sprzyjający klimat dla naprawy polskiej gospodarki. Proces odzyskiwania jednak przez Polskę prawdziwej tożsamości, podmiotowości i wreszcie niepodległości może być przeprowadzony tylko przez samych Polaków. Powinien on przebiegać w sposób powściągliwy na przestrzeni dłuższego odcinka czasu. Proces ten jest możliwy i Polacy dokonają go, o ile stworzą warunki, które wzmocnią społeczeństwo, ożywią gospodarkę i spowodują zmniejszenie nacisku systemu politycznego, częściowo poprzez zwiększenie społecznego w nim uczestnictwa.

Brzeziński potwierdził także, że w grudniu 1981 roku istniało bardzo poważne prawdopodobieństwo sowieckiej interwencji w Polsce, którą powstrzymało nie tyle wprowadzenie stanu wojennego, ile nieprzejednana postawa rządu USA. Oceniając stan wojenny Zbigniew Brzeziński powiedział, że co prawda władze PRL wygrały taktycznie, jednak społeczeństwo, nie tracąc ducha, wygrało strategicznie. To, że opozycja w Polsce stała się faktem, z którym trzeba się liczyć, i że wszyscy już zdają sobie sprawę, że poprawa sytuacji w Polsce może nastąpić tylko w wyniku wprowadzenia jakiegoś odmiany pluralizmu, to zwycięstwo "Solidarności". Cała gra obecnie polega na popieraniu zmian ewolucyjnych wewnątrz polskiego "kontekstu" tak, aby zbyt rewolucyjne pociągnięcia nie spowodowały, iż ZSRR uzna, że należy się im przeciwstawić.

• KRONIKA •

kształcenie (do 75 punktów), doświadczenie zawodowe (do 55 punktów), innowacyjność (do 45 punktów) i dyspozycyjność polityczna (do 40 punktów). Ocena przeliczana jest na pensje według rozdzelnika 1 punkt - 61 złotych. Zgodnie z definicją zawartą w układzie, dyspozycyjność, to "gotowość głoszenia i propagowania poglądów dysponenta politycznego pisma niezależnie od stopnia osobistej identyfikacji z tymi poglądami, przy równoczesnym firmowaniu ich własnym nazwiskiem oraz gotowość głoszenia i propagowania poglądów niepopularnych wśród czytelników ze świadomością, że poglądy te będą identyfikowane z osobą dziennikarza, a on sam będzie poddany społecznemu ostracyzmowi".

• W SZKOLE podstawowej w gdanskiej dzielnicy Morena, ściany wyłożone były trującymi płytkami PCV. Ponieważ w dodatku płytki odpadały, normy zapylenia w szkole przekroczone były 330 razy, co spowodowało kilka przypadków pylicy krzemowej u uczniów. Walka rodziców o remont szkoły zakończyła się sukcesem. Szkołę wyremontowano kosztem miliona zł. Tylko, że położono na ścianach identyczne płytki PCV, które już zaczęły odpadać.

• W SOBOTE, 26 grudnia, w dniu zakończenia głodówki członków ruchu Wolność i Pokój w Warszawie oraz głodówki solidarnościowej pacyfistów związanych z Włoską Partią Radykalną, organizacja ta demonstrowała pod konsulem PRL w Rzymie. Domagano się uwolnienia więzionych za odmowę służby wojskowej w tym zwłaszcza Sławomira Dutkiewicza, który po 50 dniach głodówki jest w stanie skrajnego wyczerpania. Manifestanci żądali przeniesienia go do szpitala. Uczestnicy demonstracji przestali do więzienia w Bdygoszcy, gdzie trzymany jest Dutkiewicz, telegramy z tym samym żądaniem.

• NA ZACHODZIE powstał nowy film Andrzeja Wajdy "Biesy" według Fiodora Dostojewskiego.

• Z DNIEM 1 stycznia przywrócony został bezwizowy ruch turystyczny między Polską a Austrią. W związku z tym austriackie środki masowego przekazu ostrzegły Polaków przed podejmowaniem decyzji o pozostaniu w Austrii z przyczyn innych niż osobiste przesładowanie w kraju rodzinnym, które należy udokumentować. Straz graniczna zatrzymywac będzie przy wjeździe do Austrii osoby, których samochody zawierają "połowe wyposażenia domu". Przypomniano jednocześnie apel Jana Pawła II o niepodejmowanie w sposób pochopny decyzji.

• WIELE w Polsce mówi się o skażeniu środowiska naturalnego przez przemysł i wysokim wskaźniku wypadków przy pracy. Przy okazji prasa niezależna poruszyła problem pionu BHP w zakładach pracy. Otóż inspektorzy BHP dzielą się na zawodowych i społecznych. Zawodowi zarabiają obecnie mniej niż urzędnicy. W dużym zakładzie, gdzie średnia płaca wynosi 26 tysięcy, pensja inspektora BHP sięga 18 tysięcy. Stara kadra - ze średnim wykształceniem i kursami - wykusza się więc szybko, a na jej miejsce wchodzi inspektorzy społeczni. Są to pracownicy, którzy utracili zdrowie i nie mogą już pracować na swoich dawnych stanowiskach, pobierają jednak dawne wynagrodzenie. Nie mają oni żadnego przygotowania zawodowego do pełnienia nowej funkcji, są też zależni w pracy nawet od mistrzów, nie mówiąc o dyrekcji zakładu. Kiedyś "Solidarność" postulowała, by pion BHP wyłaczyc spod kurateli dyrekcji. Dzisiaj nawet się o tym nie wspomina.

• NO-WYM ordynariuszem Włocławka został biskup Henryk Muszyński, dotychczasowy sufragan chełmiński. Biskup Muszyński przewodniczy komisji Episkopatu Polskiego do spraw dialogu z judaizmem. W diecezji włocławskiej działał przez pewien czas kardynał Stefan Wyszyński.

Uciec od Babilonu

Dr Jerzy Wertenstein-Zuławski, socjolog z PAN, prowadzi badania nad kulturą młodzieżową.

rozmowa z Jerzym Wertensteinem-Zuławskim

REDAKCJA Czy w Polsce lat 80-tych młodzież jest inna niż reszta społeczeństwa?

JERZY WERTENSTEIN-ZUŁAWSKI
Tak, moim zdaniem młodzież jest swoista, obca wobec wszystkich dorosłych, wobec "zgreków" z partii i Solidarności. A jaka jest? Okres 16 miesięcy pokazał, że nie jest grupą jednorodną. Ujawniła się duża różnica między młodzieżą robotniczą, która stała się aktywną siłą w "S", a studencką (do NZS-u zapisało się zaledwie 15%) czy szkolną.

Jarocin w środku lata 1981 był objęty do końca, nie było nawet mleka czy chleba, rzeczywistość wdzierała się w ich życie. Pytałem wtedy uczestników, co sądzą o konflikcie rząd - "Solidarność", a oni po prostu olewali. Ważny był wszechświat, kosmos, trawa. Chociaż to dzięki Sierpniowi rozszerzyła się kultura alternatywna, która w latach 70-tych obejmowała tylko małe kręgi.

Dopiero stan wojenny upolitycznił - na krótko - młodzież. W Jarocinie w 1982 r. składano kwiaty pod tablicą "S", kapele śpiewały mnóstwo tekstów antysystemowych. Probowali walczyć grając rocka, wychodząc na demonstracje czy włączając się w podziemie.

Skute ręce, skute nogi
Krew na ustach, sine boki
Sprawiedliwość pałek
Apartheid!!!
Bez wyroku, lecz skazany,
Nie sądzony, lecz przegrany
Wolny kraj
Apartheid!!!
"Abaddon"

Red Mówisz tu oczywiście o aktywnych grupach młodzieży?

J W -Z Tak, o młodych, którzy są jacyś, którzy artykułują w tekstach, w działaniu, w muzyce, w ubiorze odczucia większości. Większość jest apatyczna, poddaje się biernie temu co jest, milczy. Nas tu interesuje aktywna mniejszość.

Jedni próbują wyjść poza ograniczenia, jakie narzuca życie w tym kraju, poprzez omijanie państwowego pracodawcy. To są pracownicy firm prywatnych, rozmaici giełdowcy, handlarze, komputerowcy, videoowcy.

Inni zdecydowali się na działalność polityczną. Po 13 grudnia włączyli się w "dorosłe" struktury podziemne "Pokoleniowy" był dopiero powstały w 1984 r. Ruch Społeczeństwa Alternatywnego, ale okazał się chyba efemerydą. "Pokoleniowy" jest WiP. Młodzież u nas jest zdumiewająco zainteresowana pokojem, wyraźnie odróżniając się od reszty społeczeństwa, które raczej woli wzdychać jak kiedyś "Truman, Truman spuść tą banią, tu jest nie do wytrzymania".

Trzecim polem aktywności młodzieży są ruchy religijne oazy, neokatechumenaty, ruchy charyzmatyczne, no i wspólnoty buddyjskie, zen, hinduistyczne. Ruch oazowy przeżywał swój wzlot w latach 1982-84, obecnie stracił dynamikę. Kościoł nie jest zbyt otwarty na problemy młodych ludzi, dla większości księży wszelkie niekonwencjonalne pomysły są zagrożające. Oazy ceni się jako prawidłowe, bo prawidłowo ewangelizują, ale podejrzane są już np. ruchy charyzmatyczne - niekonwencjonalne wspólnoty, coś między obozem religijnym a komuną hippisowską - w których

przyjmuje się trochę inną liturgię. Charakterystyczna jest reakcja pewnego księdza, z którym rozmawiałem w Jarocinie. "Gdyby ode mnie zależało, to bym do tego nie dopuścił. Państwo wiedzą, co oni robią w tych namiotach".

Największe jest pole działalności kulturowej punki, metalowcy, ruch psychoterapeutyczny, monarowcy, satanisci. I przede wszystkim muzyka rockowa. Jak mówili w moich badaniach "To mi pozwala odrobić lekcje, przetrwać następny dzień". Rock jest czymś więcej niż formą rozrywki, pozwala rozładować napięcia, załadować akumulator, żeby móc dalej funkcjonować.

Władza tego nigdy nie kochała, nie ma prawa kochać. Pogodziła się z tą formą protestu, bo już musiała walczyć na zbyt wielu frontach. Uznała więc, że jak ktoś szarpie druty, jest to stosunkowo mało groźne.

Red Czy rzeczywiście postawa "non violence" jest powszechna w tym pokoleniu?

J W -Z Zdarzały się sytuacje, w których młodzież, jakby odcinając się od "Solidarności", postanawiała się bronić. RSA w czasie pochodu 1-majowego w Gdansk w 1985 r., młodzież we Wrocławiu i Nowej Hucie, która kilkakrotnie łomotała policję na manifestacjach.

W Jarocinie w 1983 r. bez przerwy wybuchaly konflikty między jedną kapelą a drugą, między punkami a metalowcami itd. Ze sceny wszyscy wrzeszczą o pokój, a tu wojna na widowni. Przyjeżdżali z całym bagażem tłumionej agresji i wkraczali do rezerwu obłożonego przez przemożne siły brankarzy - potężnych chłopów, którzy leją

bez powodu, policję, odwody ZOMO. Wobec nich czuli się bezsilni, więc cała złość obracała się przeciwko rówieśnikom.

Teraz są skiny. Nikogo nie lubią i wszystkim chcą bić. Formacja skiny jest jakościowo odmiennym fenomenem od gitów czy zuli. Tamci byli podkulturą przestępczą, a włączając się w kulturę młodzieżową, gdzieś od półtora roku są wszędzie obecni. Gdy w sierpniu br. w Warszawie na "Róbrege" grała wspaniała grupa "Miki Mausoleum", w bójkę facet wyciągnął nóż. Podniósł się ryk widowni "Zabij skina s" i około 500 ludzi ruszyło na tych kilku skiny. Tym razem rozszło się po kościach.

W tegorocznych tekstach młodych zespołów coraz częściej pojawia się trzeba walczyć, bić, krzyk już nie wystarcza. Spotykam wokalistę grupy rockowej i pytam, dlaczego nie śpiewa "To już nie ma sensu. Ale w tamtych latach, gdybym nie śpiewał, robiłbym bomby, żeby wszystko rozwalić". Będziesz je robił teraz? "Może". I to wisł w powietrzu - zmiana w stronę gwałtowności.

Oni szwindel szykują nowy
Chcą się dobrać do mojej głowy
Nie możesz ciągle dostawać w ryj
Nie daj się zabić, zyj
"Dezertier"

Red Czy można więc mówić o pokoleniu drugiej połowy lat 80-tych?

J W -Z Muzyka rockowa jest tu dobrym wskaźnikiem zmiany postaw. W czasie stanu wojennego tekst rockowy mówił ten system jest zły, upieprza ludzi, zniewala biednego szarego człowieka. Od mniej więcej 2-3 lat narasta nowy nurt, krytyczny wobec tego szarego człowieka, ty sam się zniewalasz. Sami zeszli się tak urządzili, sami sobie jesteście winni.

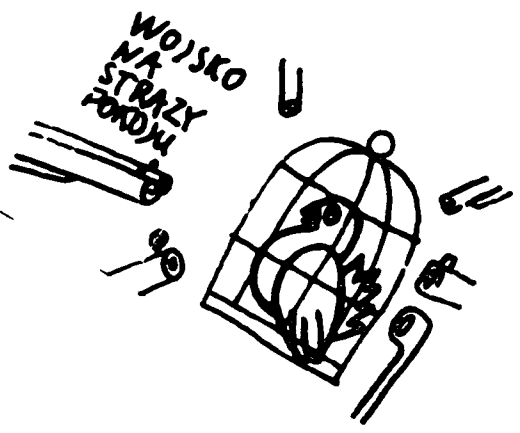
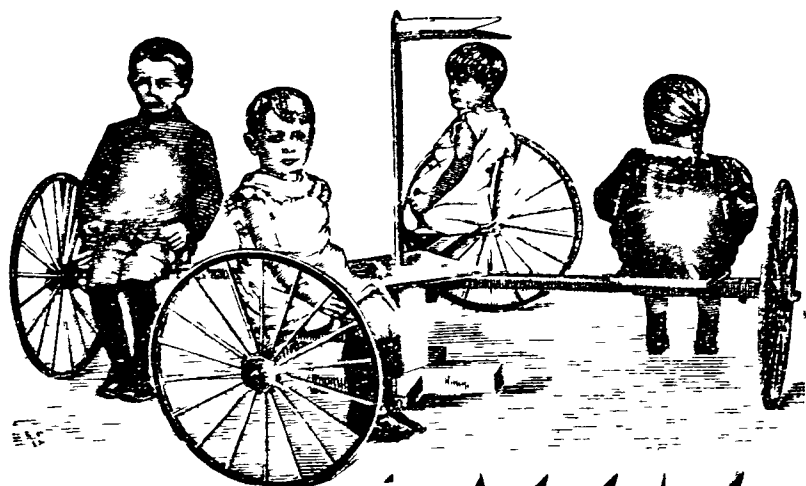
Nie chcę jeździć autobusem
i pracować pod przymusem
Jestem wredny leń
Jestem inny mamotato
Czy dostanę w mordę za to
"Dezertier"

Konflikt generacyjny obecnie gwałtownie narasta. Młode pokolenie - mówią - jest wszędzie na świecie obywatelom trzeciej kategorii. Jest prześladowane przez wszystkie reżimy, przez cały Babilon światowy. Jesteśmy murzynami świata. Babilon to dorosli, wszyscy i ci z "Solidarności", i z rządu, i z Ameryki, i z Sowietów. Nie identyfikują się z narodem, jak młodzież w latach 70-tych, ale z "międzynarodówką" młodzieży świata, wspólnie odczuwają "no future".

Młodzież PRL-owska lat 80-tych nie ma rzeczywistości żadnych możliwości rozwoju. Poprzednie pokolenia nie były tak zablokowane i nie miały tak jasnej świadomości, że ten kryzys się nigdy nie skończy. Ale jednocześnie uważają się za pokolenie bardzo wartościowe. Są ocaleniem dla świata, ale nigdy nie będą mieli szansy. Imperia zła są zbyt potężne. To wszystko pokazuje punk. "Patrzcie, ja jestem taki brzydki, bo wy mnie takim uczyniliście, jestem waszym lustrem". Jak ZMP-owcy uosabiają okres odbudowy - mówi socjolog Krzysztof Podemski - tak obecny stan PRL-u artykułują punki.

Mówię tu cały czas o elitach młodzieży. Punki to elita odwagi cywilnej. Nie jest ich dużo, jednak na pewno wielu młodych chciałoby do nich dołączyć, tylko boi się rodziców, szkoły, środowiska. W każdym razie ci, których przeciętna młodzież uznaje za awangardę to punki czy nawet skiny, a nie działający w opozycji, oni stanowią małą wysepkę na boku.

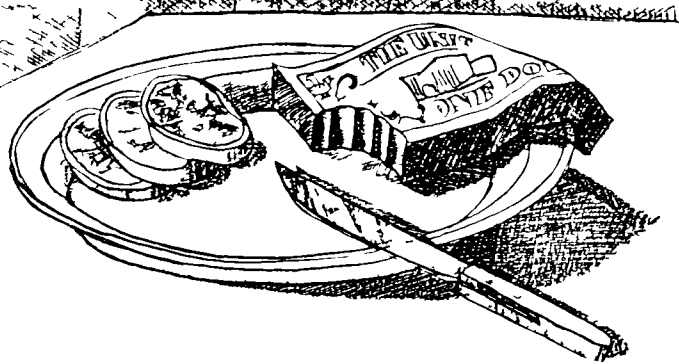
Ciąg dalszy na str. 9

ŚWIAT MŁODZIEŻY

HARCERSKA GAZETA NASTOLATKOW

POKOCHAĆ KAPITALIZM

KRZYSZTOF OSTASZEWSKI

PSYCHOLOGICZNE WYMAGANIA KAPITALIZMU

Dlaczego kapitalizm, system otwarty, uczciwy i racjonalny wywołuje w wielu ludziach niemal automatyczną reakcję podświadomej bojaźni? Zewnętrznie może się ta reakcja objawiać w postaci moralnego potępienia zysku i pieniądza, ale kryje się za tym strach, utajony strach

Strach przed czym? Przed przyjęciem pełnej bezwarunkowej odpowiedzialności za własne życie, za swe zwycięstwa i porażki, za wszelkie konsekwencje własnych akcji, reakcji i własnej bezczynności. Przeciwnicy kapitalizmu wpajają nam przekonanie, że człowiek jest bezsilny wobec natury, wobec przeciwności losu. Stąd strach

Spójrzmy na historię świata kapitalistycznego. Jest ona zdecydowanym zaprzeczeniem "bezsilności". Możliwości ludzkie są ograniczone w sposób naturalny (nie umiemy fruwać) i z powodu nieumiejętności rozwiązania pewnych problemów na obecnym poziomie rozwoju (dotychczas nie udało nam się zorganizować lotu załogowego na Marsa). Ale o całkowitej bezsilności nie może być mowy. Umysł ludzki jest w stanie rozwiązać wszystkie racjonalnie

przez tenże umysł postawione problemy. Ważne jest tu podkreślenie słów "racjonalnie postawione". Na rozwiązanie problemu postawionego w sposób sprzeczny nie ma co liczyć, jako że nie ma co rozwiązywać

Powróćmy do psychologii kapitalizmu. Tytuł mojego artykułu wyraża następujący problem: jaka jest psychologiczna charakterystyka ludzi, którzy przedkładają kapitalizm nad inne systemy społeczne (inne systemy społeczne można opisać w skrócie jako takie, w których użycie siły w celu innym niż samoobrona jest w pewnych sytuacjach dopuszczalne)?

Otóż są to właśnie ludzie, którzy przyjmują pełną odpowiedzialność za własne życie. Ludzie, którzy koncentrują się na własnym szczęściu, to szczęście jest ich celem, dla którego zrealizowania pracują. Porównanie z innymi ludźmi nie jest dla nich powodem do zawiści, lecz okazją do lepszego samookreślenia, uswiadomienia sobie własnych celów i do podziwiania ludzi godnych tego podziwu. Ale przede wszystkim, przyjęcie odpowiedzialności za własne życie oznacza też zaakceptowanie wszelkich negatywnych konsekwencji własnych czynów lub własnej bezczynności. W skrócie - jeśli coś mi się nie udało, to znaczy, że popełniłem błąd w mojej ocenie

sytuacji. Człowiek z taką postawą reaguje na przeciwności losu w sposób, który z pozoru jest chłodną obojętnością, ale w istocie swej jest jedyną sensowną reakcją. Wyraża się on w przeanalizowaniu przyczyn porażki, by wyeliminować jej możliwość w przyszłości. Inaczej mówiąc - na czym polegał mój błąd w ocenie sytuacji, który spowodował moją porażkę? Jak mogę ten błąd wyeliminować z mojego postępowania?

Bo tak naprawdę to człowiek jest istotą, która funkcjonuje stale w jednym z dwóch możliwych stanów. Człowiek albo rozwiązuje problemy postawione mu przez życie, albo stwarza sobie problemy. Jeśli ktoś nie rozwiązuje problemów, to je stwarza. Kapitalizm jest systemem, który wynagradza ludzi rozwiązujących problemy, a karze tych, którzy problemy tworzą.

W istocie jednak to nie system społeczny, czyli kapitalizm, ma takie preferencje, lecz rzeczywistość. Człowiek, który rozwiązuje problemy, wynagradza sam siebie. Człowiek, który stwarza problemy, karze sam siebie. Taka jest rzeczywistość.

Zachęcam Państwa do przemyślenia mojej konkluzji. Wydaje mi się ona ważna i nowa. W każdej sytuacji mamy jedynie dwa wybory - rozwiązywanie problemów lub ich stwarzanie. Wybór pierwszy sprzyja szczęściu i radości życia. Wybór drugi sprzyja smutkowi i cierpieniu. Według mnie wybór pierwszy jest wyborem właściwym.

Realtor
TEL. 532 - 4444
24 HOUR
ACTION CENTRE !!!

TAK !!!
SUKCES
FIRMY
TO FAKT...

Blisko 1500 sprzedanych
nieruchomości!!!
Chcąc korzystnie i szybko
sprzedać lub kupić
nieruchomość
powierzcie
Państwo to naszej firmie.
Komputerowe połączenia.
40 agentów do usług
Państwa.

Podajemy do wiadomości:
Firma założyła szybki i łatwy
do zapamiętania numer
telefonu
532 - 4444.
Poprzedni numer
532 - 4441
jest teraz drugą linią

217 RONCESVALLES
Avenue
TORONTO, M6R-2L6

Wawel Villa
Senior Citizens' Centre

880 Clarkson Road South
Mississauga, Ontario
L5J 4N4

TEL (416) 823-3650

Hick Park-Bethany
1926 Bloor Street West
Toronto, Ontario
M6P 3K8
TEL (416) 766-3633

*Szczęśliwego Nowego Roku
z głębi naszych serc płyną życzenia
dla całej Polonii*

*Członkom i Sympatykom oraz wszystkim ofiarodawcom
składają*

Członkowie i Zarząd

**Wawel Villa
Incorporated**

Jeśli Afryka Południowa czegoś potrzebuje to najbardziej kontynuacji reform, znoszenia resztek tak zwanego apartheidu, zrozumienia i pokoju Sankcje, czy bojkot krajów zachodnich niszczą bardzo ambitne zamierzenia, jak i proces budowy nowoczesnego kraju Sankcje oraz wycofywanie inwestycji uderzają przede wszystkim w ludność czarną i często przywódcy tej ludności - o pro-zachodnim nastawieniu - domagają się ich zniesienia Są za polityką negocjacji, jak i pokojowej ewolucji Przykładem słynny program przywódcy Kwa-Zulu dr Mangustu Buthelezi zwany "Inkatha", czyli nie gwałt i terror, ale pokojowe przemiany, ogólnonarodowe negocjacje w celu pojednania wszystkich grup etnicznych i rasowych w zjednoczonej i demokratycznej Afryce Południowej

Na szczęście, co można zauważyć w każdej części kraju, w każdym mieście i osiedlu, czynnikiem najbardziej jednoczącym wielorasowe społeczeństwo jest religia chrześcijańska, jednocząca miliony obywateli oraz religie wschodu, Izraela i muzułmańska Spotykałem wielu czarnych, którzy oświadczali w czasie spotkania, że nie chcą marksizmu i komunizmu Nie chcą czegoś, od czego uciekają setki tysięcy z dawnej Rodezji, a więc Zimbabwe, z Mozambiku, z Angoli, czy nawet z Etiopii

Na długo przed wyjazdem do Afryki Południowej i ja ulegałem tak zwanej "prawdzie" środków masowego przekazu wolnego świata, a często kanadyjskiej CBC Byłem przekonany, że spotkam absolutną niesprawiedliwość i rasizm, brutalną policję, przesładowania oraz, że spotkam na ulicach miast i osiedli czarnych, rzucających butelkami benzyny, kamieniami oraz rozbijających centra usługowe i handlowe Byłem przekonany, że spotkam na placach, w autobusach, w pociągach, w samolotach słynne znaki "TYLKO DLA BIAŁYCH" Nie spotkałem Byłem przekonany, że zobaczę nędzę czarnych, głodnych, bitych brutalnie przez policję jak w Polsce, ale nie spotkałem

Spotykałem czarnych w zakładach pracy, przy budowie, w delikatesach, w sklepach, w małych wioskach i osiedlach, w restauracjach, w buszu, w szpitalach, na spacerach w parkach, w kościołach Małżeństwa białe mieszane, całe rodziny, całą mozaikę kolorów, czego nie zobaczy się w Harlemie, Chicago, czy Seattle, a co dopiero w Moskwie Są tacy jak my w Kanadzie, czy w Europie Jak w Lizbonie i Marsylii Mają te same pragnienia, żyją też marzeniami, nowym domem, samochodem, ładną sukienką i pragną też pokoju, wolności i demokracji I nie chcą tego stracić

Nikt nie ukrywa w tym kraju, że jest tam jeszcze i bieda Często duża bieda Można ją zobaczyć najczęściej w osiedlach wokół wielkich miast, a znanym przykładem są jeszcze slumsy w Soweto, czy Crossroads I do tego zastraszający przyrost naturalny, zwiększający niedostatek Prawie 60 procent czarnej ludności to młode pokolenie, które już potrzebuje zatrudnienia, bądź odpowiedniej edukacji Ktoś musi za to płacić Płaci oczywiście państwo

Siły, skupione w Afrykańskim Frontie Narodowym, którego dawno temu twórcą był zdobywca pokojowej nagrody Nobla Albert Lutuli, o znanym skrocie ANC, dążą za wszelką cenę do zmian w tym kraju drogą rewolucyjnych przemian Z pomocą niektórych organizacji ANC przekształciła się w ruch ekstremistyczno-terrorystyczny i ma wpływ na co najmniej 20 procent czarnej ludności najczęściej zamieszkałe w nieodpowiednich warunkach w Soweto - około 2 milionów czarnych - oraz wśród mas robotniczych, kontrolowanych przez prokomunistyczne związki zawodowe Z uwagi na mentalność większości czarnych, nieprzy-

stosowanych do elektronicznej cywilizacji, jak i obcego im stylu życia, łatwo jest nimi manipulować i wciągać w rewolucyjne akty gwałtu Jeszcze łatwiej pokolecie nastolatków, które nie tylko z natury, ale i usposobienia, najłatwiej wciągnąć do jakiegokolwiek akcji Jest to procent jednak niewielki i tu wściekłości radykalnych przywódców, ciągle się zmniejsza I ANC ma coraz więcej problemy w rekrutowaniu przyszłych terrorystów

W dalszym ciągu jednak radykalni przywódcy ANC, przebywający w Libii, w Zambii, Mozambiku manipulują czarnymi poprzez sieć radiową, emitując programy przez o dziwo brytyjskie radio BBC, wzywając do nieustannej walki z białymi i czarnymi, sprzeciwiającymi się dyktaturze komunistycznej Wzywają radykalne elementy do gwałtu i zbrodni Szkołą specjalnie oddziały sabotażu i terroru w celu destabilizacji całego kraju oraz dokonywania krwawych zamachów na prozachodnich przywódców Jeszcze niedawno czarni mordowani byli tylko za to, że przeprowadzali się do nowych rządowych

osiedli, lub za to, że płacili czynsz i inne świadczenia Podpalano ich domy, sklepy, budynki szkolne, kościoły i samochody W barbarzyński sposób mordowano już nie tylko czarnych mężczyzn, ale i ich żony i dzieci Na przestrzeni dwóch lat, od sierpnia 1985 roku, tylko od słynnych "naszyjników śmierci", a więc podpalania ofiary żywej oponą przy pomocy benzyny i zapalki, zginęło w Afryce Południowej prawie 1 700 ludzi Bron ta jednak, najbardziej barbarzyńska XX wieku, popierana przez Minnie Mandelę i co charakterystyczne przez biskupa Tutu, została wycofana na skutek nie tylko oburzenia społeczeństwa całego wolnego świata, ale i znakomitej większości czarnego społeczeństwa Afryki Południowej Mają miejsce jednak w dalszym ciągu podpalania domów i ich mieszkańców wewnątrz I w dalszym ciągu zmusza się czarne gospodynie do picia środków czyszczących, lub oliwy kuchennej, jeśli robią zakupy w zakazanych sklepach W szczególny sposób zamordowano żonę znanego działacza Sylwię Ntshangase, społecznikę Evelyn Sabelo oraz młodą

Południowo afrykański kalendarz reform

1977	1978	1979	1980
Desegregacja rasowa sportu... Reforma szkolnictwa. Zniesienie rezerwy pracy dla białych.	Wprowadzenie dla Murzynów prawa wynajęcia domów z prawem zamieszkania na 99 lat.	Uznane niezależnych czarnych związków zawodowych. Uznane ich prawa do strajku i umowy zbiorowej o pracę	Desegregacja rasowa hoteli, restauracji, bibliotek, urządzeń sportowych. Dwukrotne zwiększenie wydatków na budownictwo mieszkaniowe dla czarnych
1981	1982	1983	1984
Wprowadzenie prawa zamieszkiwania przez czarnych w dzielnicach dla białych. Zniesienie różnic dla białych i czarnych w placach w sektorze publicznym. Centralne związki zawodowe dla wszystkich. Powstaje wielorasowa rada prezydencka do reformy konstytucyjnej	Kursy uzupełniające dla czarnych dzieci. Rada prezydencka domaga się reformy politycznej. Powstanie przedstawicielstwa wielorasowego na szczeblu lokalnym. Czarni w radach rządowych.	Indianie i Mulaci wybierani do Parlamentu. Rząd uznaje krytykę polityki wewnętrznej. Zakaz dyskryminacji przy zatrudnianiu. Głosowanie do władz lokalnych z udziałem czarnych.	Nowa konstytucja potwierdza wielorasowy parlament. Rząd obcuje z zwiększeniem wydatków na kształcenie czarnych.
1985	1986	1987	
Zniesienie "Immorality Act" Zezwolenie na małżeństwa mieszane. Zniesienie przymusowych przesiedleń. Otwarcie partii politycznych dla wszystkich ras. Prawo posiadania ziemi dla wszystkich. Centrum miast dla wszystkich ras. Obietnica wprowadzenia jednolitego obywatelstwa RPA. Mulat i Hindus mianowani ministrami. Obietnica pełnego udziału we władzy dla czarnych. Czarne władze prowincji nadal dyskutują powstanie wielorasowego rządu federalnego. Mandela odrzuca armistę. Desegregacja wszystkich uniwersytech	Prawo swobodnego poruszania się i wykonywania prowincji. Wzrost wydatków na edukację czarnych o 700% na 7 lat. Wprowadzenie ustawy o obywatelstwie. Dyskusja nad projektem konstytucji.	Narasta terrorystyczny ruch finansowany przez Sowietów ANC pod hasłami władzy dla czarnych. Akty terroru i rozruchów w szkołach i na ulicach doprowadzają do wprowadzenia stanu wyjątkowego. Wprowadzenie sankcji przeciw RPA.	

A F R O W NASZYJNIKACH ŚMIERCI JERZY LECHITA

Świątecznego
reportażu
z RPA
część
II

Jerzy
Lechita
jest
dziennikarzem
radiowym,
mieszkającym
stałe
w Edmonton

adwokatkę Viktorię Mxenge Powszechne oburzenie wśród czarnych spowodowało bestialskie zamordowanie piękności Zulów May Ngubane Nie chcę opisywać szczegółów, ale jej śmierć była podobna do śmierci innej pięknej Afro w angolańskim buszu, gdy po kubanskim Comandante, czereda czerwonych diabłów w liczbie kilkunastu, gwałciła jeszcze po śmierci I odzynała piersi Sceny tego typu są aktualne do dzisiaj w Angoli i Mozambiku Podobnie jak sceny przy ognisku, gdy na roznie smazy się nie tylko upolowana antylopa.

Rozmawiałem z wieloma czarnymi w buszu, w miastach i osiedlach i błagałi, aby przekazać światu, że nie popierają polityki rewolucji, mordów i zbrodni obecnych przywódców ANC Są jak twórca ANC Albert Lutuli, zmarły w 1967 roku, za rozwiązaniem problemów tego kraju na drodze pokojowej, a nie przy pomocy beczki prochu Błagałi również, aby przekazać społeczeństwu wolnego świata, że nie chcą komunizmu Chcą być wspólnotą chrześcijańską i demokratyczną Chcą być wspólnotą wszystkich ras I taka jest prawda, o którą walczy jedyny i największy czarny przywódca polityczny i społeczny tego kraju dr Mangustu Buthelezi, na którego przywódcy ANC wydali już dawno wyrok śmierci Buthelezi, w odróżnieniu od komunisty Olivera Tambo i Mandeli nie ma poparcia w środkach masowego przekazu wolnego świata, a w szczególności telewizji Nie ma poparcia nawet u ministra spraw zagranicznych Kanady p Joe Clarka, bowiem ten w czasie wizyty w Pretorii spotkał się z czerwonym biskupem Boesakiem, a wcześniej z barbarzyńskimi przywódcami ANC w Mozambiku, ale nie z nim Dziwna jest ta miłość p Clarka do przywódców komunistycznych i to całej Afryki Dziwna tym bardziej, że bardzo podobna do miłości towarzysza Eda Broadbenta.

Historia uczy, że ci, którzy dochodzą do władzy w wyniku siły i zbrodni, rządzą przy pomocy siły i zbrodni Przykładów jest wiele i to nie tylko z Polski Na szczęście dobrze już o tym wiedzą olbrzymie masy czarnych i to w całej Afryce W Angoli i Mozambiku trwają zaciekłe walki z komunistycznym barbarzyństwem Byłem zaledwie kilkanaście kilometrów od frontu Siły ekspedycyjne kubaskie, oraz Zimbabwe ponosiły klęskę za klęską w korytarzu Beira w Mozambiku Podobną klęskę ponosiły oddziały czerwono-czarnych z Luandy w Angoli

Wyjeżdżała pełna nadziei, lęku i niepewności. Pierwszy raz za ocean. Pierwszy raz do tego dalekiego kraju, znanego dotychczas jedynie z książek, filmów i zdjęć. Tłukły jej się po głowie różne myśli, przewijały obrazy autostrad, kolorowych wagonów metra, Murzynów tańczących na ulicy. Jechała do swego Eldorado.

Irena - jedna z wielu. Stan wojenny porzucił losy i tak dotychczas dostatecznie pogmatwane. Wymówienie z pracy. Doiknęło to nie tylko ją. Było przecież tylu innych, na których władza mściła się rękami swoich 'miernych, ale wiernych'. Na działaczy wysokiego szczebla były od razu decyzje. Odgórne. O losie tych pomniejszych decydowali nadgorliwi urzędnicy. Nazwiska tych ludzi nie są szerokiemu ogółowi znane. Nie pisze się o nich za granicą, nie mówi w Radiu Wolna Europa. Sami sobie muszą radzić. Irena to właśnie jedna z tych wielu nieznanych.

O nową pracę po pięćdziesiątce nie tak łatwo. Na emeryturę za wcześnie. "Wstań i walcz" powiedziała sobie Irena i zaczęła życie na własną rękę. Bez opieki. "Czerwonego". Bez jego łaski. Bo niełaska już stała się jej udziałem.

Paszport dali, bo jakoś haka na nią nie mieli.

Przyjaciele - już na stałe w USA przysłali zaproszenie.

Oto siedzi z gazetą polską w ręku, już w nowojorskim mieszkaniu przyjaciół i szuka w ogłoszeniach oferty dla siebie. W mieszkaniu miło. Aircondition działa. Coca-Cola z lodem. Przyjaciół nie ma. Pracują. W TV jakaś gra, w której można wygrać samochód, meble, wycieczki zagraniczne - Hawaje, Londyn, Rzym.

Pani Janina, czyli oferta pierwsza

A również pieniądze. Duzo pieniędzy. Irena bezwiednie zaczyna brać udział w tej grze. Odgaduje równie szybko jak jej uczestnicy, zaczyna ją to cieszyć. Hawaje, Londyn, mrzonki. Nie po to tu przyjechała. Wyłącza telewizor. Znów sięga po gazetę.

Red. Dlaczego młodzieży opozycyjnej jest Twoim zdaniem tak mało?

J.W.-Z. Robiono badania nad metodami wychowawczymi i okazało się, że rodzice "solidarnościowi" nie różnią się od partyjnych - są tak samo opresyjni. Kolejny powód "Solidarność" nie miała i nie ma żadnych propozycji dla młodzieży. Nie ma żadnej gazety podziemnej, która potrafiłaby podjąć dialog z młodymi ludźmi. Nie lepiej jest z prasą katolicką.

Red. Młodzi - jak twierdzisz - stawiają bardzo jasną diagnozę swojej sytuacji, swojego wyobcowania. Czy próbują sobie jakoś z tym radzić?

"Potrzebna kobieta do sprzątnięcia, w wieku 30-50 lat. Nie ma dzieci. Nie trzeba gotować. \$240 tygodniowo".

"To jest to" - mówi sobie Irena. Pociąga łyk Coca-Coli i dzwoni. Odpowiada pani Janina. Oczywiście jest praca, od dziś, od jutra. Od zaraz. To są okolice Nowego Jorku, z mieszkaniem. Utrzymanie na własny koszt. Ktoś musi przywieźć, bo dojazd trudny, praca 5 dni w tygodniu. Uradowana Irena już oblicza w myślach - 35 wyda na życie. Będzie oszczędna. 800 zostaje. Tak. To jest to! Nawet nie szuka dalej, bo i po co. Wieczorem wracają przyjaciele. Komunikuje im tę wiadomość. Że z przykrością, ale ich opuszcza. Dzisiaj nie, ale jutro, lub pojutrze, kiedy tylko będą ją mogli odwiedzić. Chwileczkę. Studzi ją przyjaciółka. Tę ofertę to my znamy. Hurtowa. Jest zawsze. To jest przedsiębiorstwo, które zatrudnia kobiety do sprzątnięcia mieszkań różnych bogaczy. Codziennie gdzieś indziej. Mieszka się w 20-osobowych pokojach. Ale płacą. mówi niesmiało Irena - Tak płacą - przerywa przyjaciółka, ale za pracę prawie niewolniczą. Ty jesteś osobą kulturalną. Ty, tam nie możesz. Tym ucina dyskusję.

Pani doktor, czyli oferta druga

"Osobie, dobrze gotującej dla dwu dorosłych osób, dam 250\$ tygodniowo. Mieszkanie (własny pokój z TV) i utrzymanie". Pani doktor mieszka na Manhattanie. Bardzo elegancko. Portier przy wejściu do budynku. Palmy na klatce i fontanna na dziedzińcu.

Irena umówiona. Telefonicznie udaje się na tzw. interview. "Co pani robiła w Polsce? Czy rzeczywiście umie pani gotować? Czy zna pani obsługę mechanizmów domowych?"

Pani doktor pochodzi z Polski. Pan doktor lubi polską kuchnię, więc dla niego będzie się robić pierogi, zupę grzybową, bigos, placki kartoflane i kapusniak.

A pani doktor jest na diecie - dla niej goto-

wanie dietetyczne. Sprzątnięcie łazienki po pacjentach itp., itp. Ale Irena od początku była zdecydowana. Trudno, roboty huk, ale jakoś sobie poradzi. A gotować umie. Oczywiście wysmienicie. Potem pani doktor pytała ją jeszcze o wykształcenie. Zmarszczyła brwi i jakby się zawahała.

T.M.
rozmawiali A.Mól i Ł.K.Liptus

KATARZYNA ŻABIŃSKA

Irena szuka pracy

wanie dietetyczne. Sprzątnięcie łazienki po pacjentach itp., itp. Ale Irena od początku była zdecydowana. Trudno, roboty huk, ale jakoś sobie poradzi. A gotować umie. Oczywiście wysmienicie. Potem pani doktor pytała ją jeszcze o wykształcenie. Zmarszczyła brwi i jakby się zawahała.

Irena wróciła do domu uskrzydłona. Cała w wypiekach relacjonowała swoje interview. "Jak to powiedziałaś o studiach i o swojej pracy?" - zapytała przyjaciółka. Obznajmiona już w tutejszych obyczajach. - Tak - odpowiedziała Irena. Takim kulturalnym dom, to oni będą chcieli kogos kulturalnego. A potem okazało się, że Irena była w błędzie. Pani doktor szukała fachowej siły roboczej. Kultura, wykształcenie, to zbędny bagaż. To się liczy w Europie, a nie tu. Tu takie elementy jedynie przeszkadzają. Trochę głupio mówić do gospoży z wyższym wykształceniem, że kibel niedomyty, a pan napaskudził w łazience i trzeba posprzątać.

Trzeba było szukać dalej z większym już doświadczeniem. Umiejętność gotować, prać, sprzątać. W Polsce zajmowałam się domem, trochę sprzątałam u ludzi. To i tylko to jest moim powołaniem.

Oferta trzecia.

"Nie palę, nie żuję gumy, lubię psy"

To już był wierzchołek piramidy. Rezydencja milionerów na Long Island. Starsi panstwo. Psy. Basen, itp. "Czy pani pali?" - nie. - A czy żuje pani gumę? Też nie. - Za psami przepadam! Czy prowadzi pani samochód? Nie. A może mąż? Moglibyście państwo mieszkać razem w oddzielnym domku. Niestety. Jestem tu sama. "Ach, jaka szkoda, teraz tak mało kobiet nie pali, no i ta guma. Ale samochód konieczny, bo psy muszą jeździć na spacer."

Long Island pozostało w sferze marzeń. A zaprzyjany Polak poszukujący pracy, który mógłby wystąpić w roli męża, również bez prawa jazdy. A po co mi było prawo jazdy w PRL - mówi Irena - samochodu nigdy nie miałam i żadnych na niego perspektyw. Przeto - powiedziała Irena, trawestując pewne frywolne powiedzenie - "Uczcie się dziewczyny - nie znacie dnia, ani godziny, gdy będziecie mogły zasiąść za kierownicą Cadillaca".

Oferta piąta.

Bogata samotna starość

Pani G. Dunka wyszła za mąż za Rosjanina. Mówi o niej "Moje dunskie ciasteczko". Na kilka dni przed rewolucją, w 1917, wyjechali z Rosji do USA i tu już zostali. Byli bogaci. Bardzo. Bezdzielnymi. Mąż pani G. zmarł. Ona pozostała sama. Dzisiaj jest już starą kobietą. Mieszka na Manhattanie. Portrety pięknej kobiety wiszące na ścianie przypominają minioną młodość, która przeminęła jak wszystko w życiu. Pozostały

pieniądze. One to pomagają pani G. na wynajmowanie coraz to nowych opiekunek. Sprawami finansowymi zajmuje się sekretarka - Chinka.

Pani G. miała wypadek. Trudno jej chodzić samej. Musi mieć towarzystwo na spacerze, w łazience, w windzie. Samotność na Manhattanie jest straszna. A jednak pani G. w swoim starczym egoizmie wyznaczyła swoim opiekunkom kąpiel do spania, na połowym łóżku, w przedpokoju. Bez nocnej lampki do czytania. Bez okna. Więc uciekają mimo 250\$ tygodniowo. Irena, chociaż pani G. bardzo pragnęła, by u niej pozostała, nie mogła, nie chciała się na tę ofertę zdecydować. Przeraził ją ten smutny, ciemny kąpiel u boku samotnej starości.

Oferta szósta. Żeby ktoś polubił moje dzieci

Ta oferta nie była ani z prasy, ani od pośredników.

Posrednicy, lub jak kto woli agenci, działają różnie. Legalnie - jako instytucja, która ogłasza się w prasie, że załatwia pracę i przyjmuje oferty na zatrudnienie.

Nielegalny ogłasza w prasie, że zatrudni np. krawcową. A potem okazuje się, że to pośrednik i może dać pracę 100 krawcowym, sprzątaczkom, opiekunkom do dzieci, itp. Posrednikowi po załatwieniu pracy, płaci się 1-tygodniową wypłatę. Ten, któremu pośrednik znalazł pracownika, płaci następnie 3-tygodniówki.

Posrednikami są na ogół kobiety. A sieć zatrudnienia jest zorganizowana bardzo sprawnie. Na dobrą sprawę każdy może znaleźć pracę. Trochę czasu, trochę cierpliwości! Bo nawet honorarium po uzyskaniu pracy, nic z góry. Czysty biznes dla obu stron. Poszukującego pracy i tego, kto pracownika potrzebuje.

Szósta oferta Ireny pojawiła się przez znajomych. Ich przyjaciółka, właśnie niedawno owdowiała. Szukała kogoś do opieki nad dwójką dzieci. Domek, basen, ogród. Właścicielka cały czas poza domem, dzieci w szkole. Gdy wrócą, trzeba się nimi zająć, aby nie czuły się samotne.

Irena - pełna optymizmu jechała do tego nowego domu. Zostały za nią dni niepewności, dziwnych spotkań, nieoczekiwanych pytań.

Wie pani - powiedziała do mnie - czasem czułam się jak towar, jak niewolnica wystawiona na sprzedaż. Żenowały mnie taksujące spojrzenia, dziwne zwyczajnie witania się i nieprzedstawiania. Nie wiem - działałam jak się znalazłam.

Ludzie tu są inni i obyczaje.

- A może pani nie na swoim miejscu w nieodpowiedniej dla siebie sytuacji wtrącałam - Moze - odpowiedziała nie bardzo mimo wszystko przekonana.

Moze w tym swoim nowym wcieleniu, jako współczesna Mary Poppins, Irena odnajdzie się i wytrwa. Wyznaczony sobie czas pobytu. A może będzie to również czas nieutracony, który wzbogaci jej wiedzę o życiu i świecie, w którym żyjemy.

Kiedy zebrałam się z nią na Manhattanie, po wysłuchaniu jej relacji, uświadomiłam sobie, jak to nie tyle los, ile kaprysy historii rozrzucają ludzi po świecie. Doświadczają, piszą im nowe biografie. Gdyby Ireny nie wyrzucono z pracy po 13 grudnia, nie siedzielibyśmy w zmieniających się świątlnach Rockefeller Centre - w samym sercu Manhattanu i nie dziwiłybyśmy się sobie, że po 5-tej Avenue jeżdżą dorozki konne - jak po Krakowskim Przedmieściu. Nie podziwiałibyśmy Złotej Statuy Prometeusza. Symbolu zwycięstwa i wiary w sens działań pozornie nieprawdopodobnych.

Bohaterowie filmu "5 Corners" (druga od lewej Jodi Foster)

FILM

JANUSZ PIETRUS

5 CORNERS

Amerykańska premiera tego filmu odbyła się w Toronto, w trakcie ostatniego Festiwalu Festiwalu Po projekcji przedstawiono widzom twórców "5 Corners", m.in. reżysera Tony Billa i scenarzystę Johna Shanley. Spośród masy grzecznościowych komplementów, moim zdaniem uzasadnionych - ale o tym później, wyłowiłem jedno pytanie, które zabrzmiało dość zaczepnie. Zapytano mianowicie Shanleya, czy aby trochę nie przesadza nazywając wymyśloną przez siebie historię kawałkiem swojej biografii, w końcu, trudno w to uwierzyć, żeby naprawdę ktos wyrzucał przez okno swoją rodzoną matkę, w dodatku z 10 piętra. Shanley odpowiedział na to spokojnie, że rzeczywiście nieco przeinaczył fakty, bowiem faktycznie zwyrodniałec wyrzucił przez okno nie tylko matkę, ale i jej psa.

Tak podobno wyglądał nowojorski Bronx w 1964 roku, a w każdym razie tak wyglądała owa część Bronxu, w której wychowywał się kiedyś Shanley i inni i którą nazywano 5 Corners.

Film jak gdyby relacjonuje jeden z wielu powszednich dni nowojorskich nastolatków mniej lub bardziej uwikłanych w problemy, którymi żyła w tamtych dniach cała Ameryka.

Rzecz się dzieje w latach sześćdziesiątych, wkrótce po zabójstwie Kennedy'ego, na krótko przed morderstwem Martina Luthera Kinga, do Nowego Jorku mają niebawem przyjechać Beatlesi (nic więc dziwnego, że z ekranu nieustannie sączy się ich muzyka), a rozruchy rasowe niebezpiecznie przybierają na sile.

W takim oto plenerze toczy się akcja tego filmu, a właściwie kilka równoległych akcji zdążających do wspólnego punktu. Osia wszystkiego jest nieoczekiwana amnestia Heinza (John Turturro) - miejscowego rzezimieszka, trzymanego dotychczas w więzieniu za próbę gwałtu i ciężkie pobicie sympatycznej Lindy (Jodi Foster). Dla nikogo w sąsiedztwie nie ulega wątpliwości, że Heinz pała żądzą odwetu, no a osobą najbardziej zagrożoną będzie oczywiście Linda. Sytuacja tej ostatniej wydaje się być w rzeczy samej nie do pozazdroszczenia, bowiem nie dość, że ma ułomnego

chłopaka, to na dodatek jej wybawca sprzed kilku lat akurat postanowił zostać pacyfistą.

Nie, proszę Państwa ten film na szczęście nie ma nic wspólnego z gatunkiem grozy, gwałtu, horroru. Jest najwykleszą komedią, choć trzeba przyznać - z paroma mocnymi scenami (vide wspomniana scena z matką), wszystko wszakże konczy się dobrze i można powiedzieć - sympatycznie. To, co tutaj uderza najbardziej, to niezwykle sprawna realizacja, pomimo że "5 Corners" to zaledwie drugi film w dorobku Tony Billa (pierwszym był "My Bodyguard"). Z pewnością trzeba nie lada talentu, by umiejętnie balansować na granicy żartu, ironii, faktu i nonsensu, a jeszcze przy tym wszystkim znakomicie oddać atmosferę tamtych dni.

Na bardzo pozytywną notę, co w zasadzie trudno uznać za niespodziankę, zasłużyła także Jodi Foster. Przypomnę, że to właśnie z jej powodu John Hinckley Jr strzelał kiedyś do prezydenta Reagana.

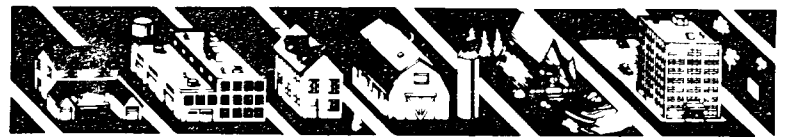
Od tamtych dni, Foster nie za często pojawia się na ekranie, czego wypada żałować, bo jest rzeczywiście wyśmienitą aktorką. Podobno jej najnowszą pasją jest psychologia, którą konczy na uniwersytecie Princeton, a aktorstwo traktuje bardziej jak hobby. Być może dlatego właśnie Tony Billa stać było na zaangażowanie Foster do swojego taniego - filmu.

W moim przekonaniu, końcowy efekt wygląda więcej niż okazale w kategorii tanich produkcji. "5 Corners" Tony Billa nie znajduje godnego rywala.

**POLISH CANADIAN SOCIETY OF MUSIC
POLSKO-KANADYJSKIE
TOWARZYSTWO MUZYCZNE**
prezentuje
**KONCERCI KOŁĘD I
HYMNÓW NA ŚWIĘTA
BOZEGO NARODZENIA**

Wystąpią: The Choir of the Russian Orthodox Cathedral of Christ the Saviour - dyryguje SERGE BOLDIREFF i Musica Antiqua Choir i Orchestra Of Polish Canadian Society of Music - dyryguje MACIEJ (MATTHEW) JASKIEWICZ

**PIĄTEK, 8 stycznia 1988 r. godz. 8 p m
Church of The Redeemer, 162 Bloor Str.
W (przy Avenue Road), Toronto.
Bilety: \$ 5 (członkowie), \$ 6 (inni).**

CZY CHCESZ SIĘ ODWOŁAĆ OD SWEGO OSZACOWANIA?

Jeżeli uważasz, że oszacowanie wartości twojego interesu lub nieruchomości w 1987 roku było niesprawiedliwe — masz jeszcze czas, żeby się od niego odwołać. Jest to ważne, ponieważ wysokość twojego podatku od posiadłości na rok 1988 zależy od tego, na ile została ona oszacowana. Przypominamy: wysokość podatku jest wynikiem przemnożenia wartości twojej posiadłości przez tzw. 'mill rate'.

Jeżeli wysokość oszacowania twojej posiadłości uległa zmianie w stosunku do poprzedniego roku, wysłane zostało do ciebie specjalne zawiadomienie — Notice of Property Valuation. Ponadto, w twoim okręgu miejskim miały miejsce tzw. Open House Sessions, podczas których udzielano odpowiedzi na wszelkie pytania dotyczące oszacowań oraz dokonywano poprawek.

22 grudnia 1987 roku została dostarczona do twojego okręgu miejskiego Lista Oszacowań — Assessment Roll. Będzie ona użyta do kalkulacji twojego podatku na rok 1988. Jest ona dostępna do wglądu w biurze twojego rejonowego zarządu miejskiego podczas zwykłych godzin urzędowania. Jeżeli jesteś zdania, że twoja posiadłość nie została oszacowana sprawiedliwie, a nie złożyłeś jeszcze odwołań — nadal możesz to zrobić. Twoje odwołanie może zostać wysłane lub doręczone do komisji odwoławczej — Assessment Review Board — do 12 stycznia 1988 roku. **Przypominamy, że masz prawo odwołać się nawet wtedy, jeśli nie otrzymałeś zawiadomienia o oszacowaniu (Notice of Property Valuation)**

**Terminem składania odwołań jest
12 stycznia 1988 roku**

Assessment Review Board jest niezależną komisją podlegającą prowincjalnemu urzędowi Ontario Ministry of the Attorney General. Celem komisji jest danie ci szansy odwołania się od swego oszacowania, jeśli, twoim zdaniem, było ono niesprawiedliwe i niezgodne z oszacowaniami podobnych posiadłości w twojej okolicy. Komisja Assessment Review Board nie jest instytucją tak formalną jak na przykład sąd. Możesz przedstawić jej swoją sprawę sam, możesz zaangażować prawnika, lub nawet poprosić krewnego lub znajomego o wystąpienie w roli twojego przedstawiciela.

Aby ułatwić sobie sprawę, możesz użyć specjalnego formularza — Notice of Appeal form. Można je uzyskać od Assessment Review Board, twojego rejonowego Biura Szacunkowego — Regional Assessment Office — lub po prostu w biurze twojego zarządu miejskiego. Odwołanie można też złożyć poprzez wypełnienie formularza na odwrotnej stronie twojego zawiadomienia o oszacowaniu (Notice of Property Valuation), lub poprzez wysłanie listu podającego adres posiadłości i tzw. 'roll number' (number, pod którym twoja posiadłość występuje na Liście Szacunkowej — Assessment Roll), oczywiście wraz z powodem, dla którego się odwołujesz. Odwołania powinny być zaadresowane do Regional Registrar, Assessment Review Board — pełen adres podajemy poniżej. Przypominamy: ostatnim dniem składania odwołań jest 12 stycznia.

W tych rejonach Ontario gdzie można korzystać z usług rządowych w języku francuskim, twoje odwołanie może zostać rozpatrzone przez komisję dwujęzyczną. Jeśli chciałbyś skorzystać z tej alternatywy, zaznacz to w odpowiednim miejscu na formularzu.

FOR
The Cities of Toronto
Etobicoke and York

CONTACT
Regional Registrar
ASSESSMENT
REVIEW BOARD
MINISTRY OF THE
ATTORNEY GENERAL
80 Bloor St W Ste 701
Toronto Ontario M5S 1L9

FOR
The Cities of North York &
Scarborough and the
Borough of East York

CONTACT
Regional Registrar
ASSESSMENT
REVIEW BOARD
MINISTRY OF THE
ATTORNEY GENERAL
2 Sheppard Ave E Ste 605
North York Ontario M2N 5Y7

 Ministry
of
Revenue
Ontario

PREZENT, KTÓRY NIESIE RADOŚĆ PRZEZ OKRĄGŁY ROK!

**ŚWIĄTECZNA ROCZNA PRENUMERATA ECHA-TYGODNIKA POLSKIEGO. CENA ZA 52 NUMERY - \$ 42.50
(DUŻO TANIEJ NIŻ W SKLEPIE). OSZCZĘDZASZ NAWET NA PRENUMERACIE ZAMAWIANEJ POZA SEZONEM. A SEZON KRÓTKI.
OFERTA WYGASA 1 L U T E G O . ŚPIESZ SIĘ. WYŚLIJ CZEK. WYRAŹNIE NAPISZ NA KOPERCIE IMIĘ, NAZWISKO, ADRES
I KOD POCZTOWY**

Z dr Zofią Bonczą można uzyskać również kontakt osobisty poprzez redakcję "Echa-Tygodnika Polskiego"

PORADNIA "ZAUFANIE"

DEFICYT UWAGI

Pani P.K. pisze

"Mój mąż i 11-letni synek mają podobne trudności - w skupieniu uwagi przez dłuższy czas, byle co ich rozprasza. Ciągle są w ruchu. Mąż musiał wziąć pracę fizyczną, bo nie mógł wytrzymać siedzenia przy biurku przez osiem godzin. Syn zaczyna "rozrabiać" w szkole i przynosić słabsze niż zwykle oceny. Czy możliwe jest zrobienie jeszcze czegokolwiek, aby im pomóc? Staram się być bardzo wyrozumiałą"

Nie przypuszczam, by opisane przez naszą Czytelniczkę "rodzinne" problemy w skupieniu uwagi były zjawiskiem dla niej nowym. Istniały one najprawdopodobniej "od zawsze", ale teraz dopiero zaczęły dawać o sobie znać bardziej niż kiedykolwiek. Najpewniej dlatego, że mąż zmuszony był wykonywać siedzącą, monotonną pracę, całkowicie obcą jego wyposażeniu temperamentalnemu i zaczął jej mieć po prostu dosyć. Syn natomiast w klasie piątej ma znacznie więcej pracy niż w poprzednich klasach i wymagania dotyczące jego uwagi i koncentracji wzrosły niepomierne. Tymczasem uwaga ta pozostała taka, jak zawsze była - to znaczy przelotna i to już nie wystarcza (nawet w kanadyjskiej szkole), aby przynosić dobre stopnie. Stąd frustracja, poczucie zniechęcenia i chęć "pokazania się" kolegom od "innej strony". A stąd już krok tylko do trudności w zachowaniu się.

Uwaga

Uwaga jest funkcją psychiczną bardzo trudną do zmierzenia. Zmienia się ona z chwili na chwilę. Zależy od naszego samopoczucia, zainteresowania przedmiotem, właściwości zadania.

Pomimo trudności z pomiarem, deficyt uwagi (Attention Deficit Disorder) występuje w najnowszym wydaniu rejestru zaburzeń psychicznych, zwanym Diag-

nostic and Statistical Manual - III, wiążącym wszystkich lekarzy i psychologów.

Przyczyny jego nie są znane. Na ogół łączy się je ze zgeneralizowanym, rozsia- nym osłabieniem funkcji mózgu. Najpo- wazniejsze zaburzenia uwagi obserwuje się u ludzi po traumatycznych uszkodzeniach mózgu. Nie oznacza to jednak, że ktoś kto ma trudności ze skupieniem uwagi, musi mieć uszkodzenie mózgu. Istnieje wiele innych jeszcze przyczyn, także tych natury emocjonalnej. Tego typu zakłócenia uwagi przemijają jednak dość szybko. Gdy prze- chodzi nasze zdenerwowanie, uwaga wraca do normy.

Dziecko (a także dorosły) z rzeczywi- stym deficytem uwagi, ma z nią ciągle trud- ności. Próby w rodzaju zachęcania przez rodzinę "skup się" lub groźby w rodzaju "jak się nie skupisz, nie dostaniesz deseru" odnoszą na ogół znikomy tylko skutek. Osoby z deficytem uwagi po prostu nie mogą się skupić na dłuższy czas. Wszystko je rozprasza.

Skłonność do rozpraszania się

Przypuszcza się, że mózg osób z zabu- rzeniami uwagi nie selekcjonuje właściwie masy informacji docierającej do człowieka poprzez kanał słuchowy i wzrokowy. Nie dzieli informacji na "ważne" z punktu wi- dzenia zadania, i te, które są owego zadania "tłem" i sukces w rozwiązaniu zadania od nich nie zależy.

Normalny mózg potrafi "odsiać" hałasy na ulicy, dźwięk telewizora w drugim pokoju czy widok kolorowych samocho- dów za oknem, gdy naszym zadaniem jest napisanie listu do krewnych. Nasz mózg "wie", co jest istotne dla nas z punktu wi- dzenia tego określonego zadania, a co należy odfiltrować jako zbędny "szum". Skupiamy się więc i pracujemy, aż do skutku.

Mózg człowieka z deficytem uwagi tego prostego, zdawałoby się, zadania nie potra- fi wykonać prawidłowo. Hałasy na ulicy, dźwięk telewizora czy widok samochodów za oknem, stają się nie tłem dla aktywno- ci podstawowej (pisanie listu), ale bodźcem dominującym, który nie pozwala skupić się (lub skupienie to przerywa) i wymaga natychmiastowego zareagowania. Zamiast o pisaniu listu, osobnik z deficytem uwagi zaczyna myśleć czy i jak zwrócić uwagę dzieciom grającym na ulicy, stara się zgadnąć jaki to program ogląda zona w liv- ing-roomie lub też usiłuje odgadnąć marki stojących za oknem samochodów. Jego koncentracja na zadaniu przestaje istnieć. Zamiast tego rządzi nim strumień zmie- niających się bodźców, z których każdy, niezależnie od względnej ważności, przy- ciąga jego uwagę - choćby na chwilę tylko.

Osoby z deficytem uwagi rzadko zdają sobie sprawę z tego, co im naprawdę dole- ga. Obwiniają całą rodzinę za hałasy, zamieszanie, bałagan itp. Wymagają abso- lutnej ciszy i braku jakichkolwiek zakłóceń. Dzwonek telefonu wyprowadza ich ze "skupienia" na długi czas. Mają trudności z powrotem do zarzuconego zajęcia. Tracą czas na "skupianie się" i organizowanie od nowa. Az do następnego zaburzenia.

Impulsywność

Deficytowi uwagi często towarzyszy impulsywność. Reagowanie natychmiasto- we, bez przemyślenia sytuacji. Oczywiście osoby impulsywne popełniają przy tej okazji wiele błędów. Widać je nie tylko w sytuacjach szkolnych, ale także w kontak- tach z innymi ludźmi. To oni mówią innym "niepotrzebne słowa", to oni podejmują po- chopne decyzje, których później żałują.

Refleksyjni stają się po niewczasie. Łat- wo się dezorganizują, bo nie potrafią prze- myśleć do końca konsekwencji kroków ko- niecznych do wykonania zadania. Działają natychmiastowo. Na zasadzie bodziec' reakcja! Łatwo się poddają emocjom - i wtedy więcej jeszcze mają problemów ze znalezieniem właściwej, rozważnej, reakcji na określone sytuacje.

Nadruchliwość

Istnieją dwa rodzaje deficytu uwagi. Jednemu towarzyszy podwyższony poziom aktywności ruchowej, drugiemu nie. Nad- ruchliwe osoby (tak, jak - niekoniecznie są to tylko dzieci) nigdy nie mogą znaleźć spokojnego miejsca. Wciąż zmieniają zajęcia. Wykonują dziesiątki rozmaitych czynności. Nie zawsze jest to potrzebne, więc efektywność ich pracy, mimo pozorów gorączkowego wysiłku, nie musi być najwyższa.

Gdy pracują, energia ich wydaje się nie- wyczerpalna - wykonują wciąż nowe i nowe rzeczy. Dopóki tylko nie zaczną się od nich wymagać skupienia na wykonywanej pracy.

Leczenie

Dość powszechnie stosowanym lekarst- wem na deficyt uwagi jest Ritalin, stymu- lant centralnego układu nerwowego. U oko- ło 80% dzieci przynosi on pożądane efekty w postaci możliwości koncentracji poprzez dłuższe okresy i wykonczenia zaczętej

pracy. Równoczesna poprawa w zachow- aniu pojawia się prawie natychmiast.

W podobny sposób problem ten traktuje się u dorosłych, jeśli tylko nie mają oni podejrzenia o epilepsję, która jest przeciw- skazaniem dla stymulantów układu ner- wowego.

Ritalin nie wywołuje przyzwyczajenia się doń, zależności - i może być przerwany w dowolnym czasie.

Najlepsze efekty uzyskuje się, gdy in- terwencji medycznej towarzyszy interwen- cja wychowawcza.

Struktura

Osoby z deficytem uwagi funkcjonują znacznie lepiej w dobrze uporządkowanym, zorganizowanym i zaplanowanym środo- wisku, w którym wiadomo, jaka będzie kolejność wydarzeń i większość rzeczy jest przewidywalna. Zmiany i nowości wy- wołują u nich trudności w przystosowaniu się.

Jednostki te potrzebują również natych- miastowej informacji zwrotnej na temat tego, co aktywnie robią (dobrze? czy źle?). W przeciwnym wypadku zaczynają wątpić w siebie i mogą zaprzestać aktywności.

Potrzebują także pozytywnego wzmoc- nienia za próby samokontroli i skupienia przez dłuższy czas.

Funkcjonują lepiej w małej klasie lub grupie szkolnej, gdzie nauczyciel utrzymu- je porządek i dyscyplinę. Wymagają ciszy i spokoju do pracy.

A także typu zadania dostosowanego do ich struktury psychicznej. Na ogół kompu- ter (ze względu na wysoki poziom struk- tury, przewidywalności i natychmiastowy feedback) jest ich faworytem. Aktywności ruchowe cieszą się ich sympatią również. Nie znoszą monotonii i bezruchu z jednej strony i chaosu oraz nadmiernej stymulacji z drugiej strony.

Jeśli nie wyrosną z deficytu uwagi przed wiekiem dorastania (większość wyrasta), muszą szukać sobie zawodu, który wzięty pod uwagę ich strukturę neuropsychologi- czną i specyficzne potrzeby. Aby zmaksy- malizować szansę sukcesu.

Dr Zofia BOŃCZA

BLIŻEJ NATURY - sprostowanie

W cyklu "Jak bronić się przed szkodli- wym promieniowaniem" przedstawiłem Państwu niektóre ze sposobów jakimi radiestezja próbuje zniwelować szkodliwe oddziaływanie na zdrowie. Jednak i tym razem chochlik drukarski spłatał figla. Wyparowały dwa słowa. Ich brak zmienił sens zdania, zaprzeczył wysiłkom ludzi, którzy wymyślili i pracowali nad konstruk- cją ekranów. Przypomnę więc jeszcze raz - ekrany sztu- czne tzw. generatory promieniowania kształtu działają - wymagają jednak dokładnego ustawienia poprzedzonego ba- daniem. Nie wolno ich stosować na własną rękę, na wszelki wypadek. I nie mogą być położone pod miejscem spania, wypoczynku, i w miejscach, w których przebywa się długi czas. Jeżeli więc znaleźliśmy się w posiadaniu takiego ekranu (RED, NORD, itp.) i ktoś poradził nam, żeby położyć go pod łóżko - należy wyjąć go stamtąd natychmiast i postawić pionowo. "W tej pozycji ekran ten nie działa", nie działa również szkodliwie. Decyzję stosowa- nia tego typu ekranu pozostawmy dqs- wiadczonemu radiesteci.

B.RZEPECKI

Nowy Akt o Wolności Informacji i Ochronie Prawa do Prywatnego Życia.

Od niedawna obowiązuje nowy prowincjonalny Akt o Wolności Informacji i Ochronie Prawa do Prywatnego Życia (Freedom of Information and Protection of Individual Privacy Act)

ZAPEWNIENIA

- szeroki dostęp do informacji posiadanych przez rząd - z nielicznymi wyjątkami, a także
- wytyczne dla ochrony Prawa do Prywatnego Życia, obowiązujące przy użytku lub wymianie indywidualnych danych osobistych przez agencje rządowe

Akt ten obejmuje wszystkie Ministerstwa oraz ponad 200 Agencji Rządu. Egzemplarze spisów danych osobistych (General Records and Personal Information reference directories) są dostępne we wszystkich ministerstwach i agencjach rządu prowincjonalnego, w Księgarni Rządowej (Ontario Government Bookstore), a także w wielu bibliotekach publicznych.

Jeżeli chciałbyś zasięgnąć informacji, wszystkie ministerstwa i agencje rządowe mają specjalnych urzędników - Freedom of Information and Privacy Coordinators - którzy mogą tobie pomóc.

Po informacje na temat samego Aktu prosimy pisać do:

Freedom of Information and Privacy Branch
Management Board Secretariat
Sixth Floor, Frost Building South
7 Queen's Park Crescent East
Toronto, Ontario M7A 1Z6

Murray Elston
Chairman of the Management Board of Cabinet

KORESPONDENCJA WŁASNA Z BERLINA ZACHODNIEGO

MOTTO:

"Przyjdź pod ten mur, wydanie i lepsze i nowsze murów rzymskich czy chińskich. Ich stare trzonowce zazdroszczą kłom stalowym, które mierząc w niebo, błyszczą, świeżo obmyte z krwi Twego bliźniego".

Josif Brodskij "Melodia Berlińskiego Muru"
Przekład. Stanisław Barańczak

MACHT DAS TOR AUF!

Berlin Zachodni w świątecznej szacie Świąta, światła, światła, tysiące zarówek, choinek, straganów z piernikami wprost z Norymbergi, świecidełek i świątecznych upominków Weinachten to święto szczególnie uroczyste obchodzone. A tradycja choinki wywodzi się przecież właśnie stąd, z Niemiec.

Obok świątecznych świecidełek równie nachalnym blaskiem lśnią również inne artykuły Koszulki z sierpem i młotem, kozackie czapki - ostatni krzyk mody i panienki w mundurach Armii Czerwonej, reklamujące z krzykliwych plakatów modną odzież. Wesoło! Roni i Garbi uśmiechają się w prasie i telewizji. Są obecni wszędzie. Modny element bożonarodzeniowego wystroju.

Ale wystarczy tylko opuścić ruchliwą Kurfurstendam by znaleźć się w innym świecie. W tym, który przypomina o wciąż istniejącym murze dzielącym miasto na dwa światy, na Wschód i Zachód, na "dobrych" i "złych" Niemców.

Od strony Berlina Zachodniego ów słynny Mur Berliński wygląda niezwykle kolorowo. We wszystkich językach świata krzyczą napisy "Otworzyć ten Mur", "Zburzyć ten Mur". Błyszczą barwami tęczy rysunki dzieci i podpisy słynnych gwiazd rocka. Stanowczo, od tej berlińsko-zachodniej strony Mur nie wygląda groźnie. Po to, by w pełni pojąć groźbę zjawiska trzeba przejść na drugą, wschodnią stronę. Nie ma już tam napisów, bo dojście jest utrudnione. Obszaru granicznego bronią wieże

straznicze, posterunki z psami rasy owczarek niemiecki, drut kolczasty i starannie codziennie grabiony piasek. Inny świat.

UCIEC ZA MUR

Muzeum "Checkpoint Charlie" Historia Muru Berlińskiego, tragicznych ucieczek i dramatycznych zmagani o utrzymanie tej budowli. Z biegiem lat muzeum coraz bardziej rozszerza swoją działalność. Zaczęło się to wszystko od gromadzenia instrumentów ucieczek ze Wschodu na Zachód. Dokumentowanie tego hańbiącego XX wiek zjawiska, w którym człowiek naraza własne życie po to, by uciec ze stworzonego mu, w pierwszym socjalistycznym państwie niemieckim "raju".

Widzimy więc lotnię zbudowaną z roweru i opatrzoną "skrzydłami" uszytymi sposobem domowym, którym to obywatel NRD przefrunął przez Mur. Oglądamy - pełni zdumienia - stary samochód - kombi, którym 5 osób przedostało się na zachodnią stronę jako "bagaz".

Zdumienie ogarnia na widok specjalnych kretów, które wykonały podkopy i umożliwiły ucieczkę całej rodzinie. Jest też łódź podwodna skonstruowana domowym sposobem i wiele, wiele innych zadziwiających środków lokomocji, które ułatwiły niektórym Niemcom powrót do drugiej części ich podzielonej wciąż ojczyzny.

Nie wszystkim się powiodło. Oto wzdłuż Muru Berlińskiego, tu i ówdzie, pojawiają się krzyże - miejsca, gdzie poległ ci, któ-

rych dosięgła kula brata służącego w armii mianującej się strażniczką pokoju. Z małego okienka muzeum Checkpoint Charlie obserwować można Mur i tę jego drugą - wschodniemiecką stronę. Ludzie spoglądają, snują refleksje. Ogarnia smutek.

TYLKO MOTYLE SĄ WOLNE

"Mur w interpretacji malarzy" - oto tytuł wystawy prezentowanej w Checkpoint Charlie. Pojawiają się w eksponowanych tu pracach dwa motywy. Wolność ograniczona i zagrożenie wynikające ze strachu. Ów strach to jedno z najsmutniejszych zjawisk naszej epoki. Jest nadal w wielu przypadkach najbardziej skutecznym instrumentem ucisku człowieka. Człowiek, wyzwolony ze strachu staje się wolny. Zwycięzca.

Dominuje więc w obrazach malarzy eksponujących swoje prace wizja człowieka uwolnionego od strachu. Jednak ów Mur stanowi przeszkodę zbyt ciężką do pokonania. Tylko motyle i ptaki i małe zwierzątka są wolne.

Lecą więc kolorowe ptaki ponad Berlińskim Murem, motyle przysiadają na szarych jak nagrobki ścianach, a mysz przeciska się przez szparkę, która zbyt jest mała dla człowieka. A człowiek skrzydeł pozbawiony i większy przecież od kreta, czy myszy staje się czasem jak ptak, czy motyl i leci ponad Murem lub pokonując strach wchodzi pod ziemię. Staje się wolny, a

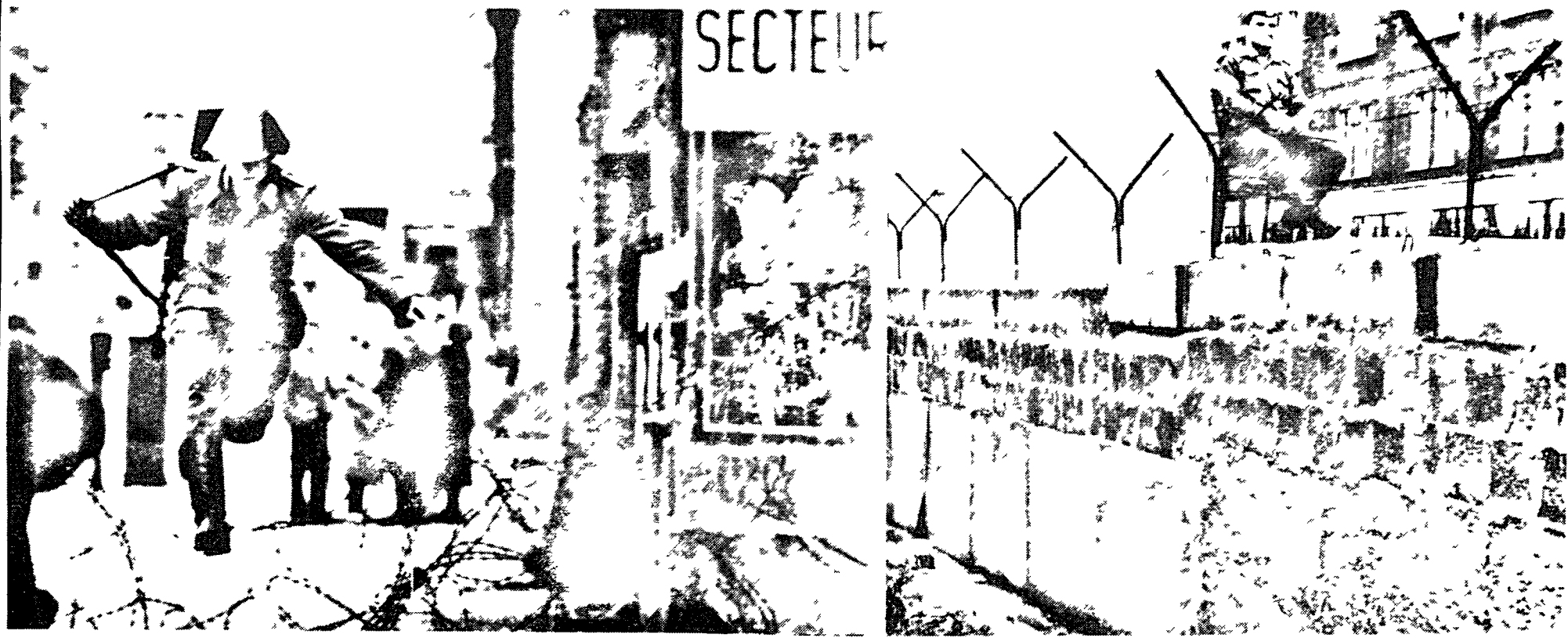
wszystko to graniczy z cudem.

DROGI DO WOLNOŚCI

Z czasem, jak już powiedziałem, muzeum Berlińskiego Muru rozszerzyło swą działalność z placówki dokumentującej historię ucieczek ze Wschodu na Zachód i przekształciło się w muzeum wolności. Obecnie eksponowana jest tu wystawa pt. "Od Gandhiego do Wałęsy" w podtytułe "Walka o prawa człowieka". Ukazuje ona tradycję walki bez użycia siły "non violent" na przestrzeni od Gandhiego - twórcy tej idei do dziś.

Oglądamy więc ulice miast Indii z siedzącym na nich tłumem. Widzimy wielkiego Mahatmę odbywającego swoją kolejną głodówkę. Spoglądamy na tłum stojący w milczeniu i już wiemy, że to jest również nasza walka wiodąca od tamtej, odległej z pozoru tradycji.

Pojawiają się przed naszymi oczyma pierwsze wydania radzieckich pism niezależnych, czyli tzw. samizdatów. Patrzymy na Czechów zdejmujących tablice z nazwami ulic w czasie słynnej Praskiej Wiosny, wreszcie oglądamy papieża, gdański strajk, pierwsze plakaty, wówczas jeszcze oficjalnie działającej "Solidarności". A potem jest już tak jak niegdyś w Indiach. Tłum siedzący na ulicach, las rąk wzniesionych w znak litery "V", "której nie ma w polskim alfabecie", jak to w swoim słynnym przemówieniu sejmowym powiedział generał, i

wreszcie Lecha Wałęsa - laureat nagrody Nobla - symbol współczesnej walki bez użycia siły

W hallu muzeum sprzedawane książki wydawanych na Zachodzie, ale również i znaczków Solidarności, co budzi szczególny scisk serca oraz książki pt. "Od Gandhiego do Wałęsy", która obszernie omawia historię ruchu "Non violent" i jego stan obecny. Wstęp do muzeum dla przybyszów z Polski, ZSRR i Czechosłowacji za darmo. Inni płać 3 50 DM.

Muzeum Checkpoint Charlie odwiedzane jest równie licznie jak to, w którym znajduje się słynna rzeźba głowy egipskiej królowej Nefretete. Oby z czasem stało się tylko dokumentem minionej przeszłości.

MY I BERLIN

750-lecie Berlina obchodzone obecnie bardzo uroczysto w wypucowanym na najwyższy połysk mieście, ma także i swoje

polskie akcenty. Żył tu przecież i tworzył pisarz i wielki satanista - dusza ówczesnej berlińskiej cyganerii - Stanisław Przybyszewski. Kształcił się pianista Artur Schnabel, a również i Ignacy Paderewski.

Realizowała swoje najlepsze filmy Pola Negri. Przybyszewskiemu poświęcono specjalny wieczór wspomnień, który cieszył się ogromnym zainteresowaniem również strony niemieckiej. Właśnie w Berlinie Zachodnim zainaugurował swą działalność pierwszy zagraniczny klub inteligencji katolickiej działający w domu parafialnym duszpasterstwa polskiego Kościoła katolickiego. Inicjatywa to godna nasładowania również w innych ośrodkach polskich za granicą, która nie tylko zjednoczy mieszkańców w różnych krajach Polaków, ale również pozwoli na bliższe związki z krajem pomiędzy ludźmi podobnie myślącymi i wiernymi tej samej idei. Póki owi Mur dzielący ludzi na tych ze Wschodu i z Zachodu wciąż jeszcze istnieje, musimy działać wspólnie, aby runął. Właśnie Boże Narodzenie to czas do ludzi zbliżyć najlepszy.

Bóg się rodzi Moc truchleje

BOLESŁAW ŚLESIŃSKI

Z Warszawy nadeszła wiadomość o zmniejszeniu kar czterem mordercom księdza Jerzego Popiełuszki. Osądzeni w 1985 roku funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa otrzymali wówczas wyroki: kapitan Grzegorz Piotrowski 25 lat, pułkownik Adam Pietruszka 25 lat, porucznik Leszek Pękala 15 lat i porucznik Waldemar Chmielewski 14 lat. Rok temu kary te zmniejszono po raz pierwszy. Adam Pietruszka miał od tej pory do odsiedzenia 15 lat, Pękala - 10 lat, a Chmielewski 8. Obecnie ponownie kary zmniejszono: Piotrowski uzyskał zmniejszenie kary do 15 lat, Pietruszka do 10, a Pękala i Chmielewski odpowiednio do 6 i 4 lat. Zgodnie z polskim prawodawstwem ten ostatni już teraz może starać się o zwolnienie w związku z odsiedzeniem jednej trzeciej wyroku, a Pękala może uczynić to samo w ciągu roku 1988.

W konkursie na najlepszą fotografię "Mur 13 sierpnia" wzięło udział wielu fotografików. Temat ten interesuje malarzy, fotoreporterów i fotografów amatorów. Mur jest nie tylko "najlepszym systemem zabezpieczenia granicy wszech czasów" i "najdłuższym 'piótnem' świata", stymuluje on znanych na świecie artystów wśród których znajdują się liczni fotograficy, którzy kładą specjalny nacisk na codzienną wymowę "muru", jak również na poważną tematykę rysowanych tam obrazów. Zdjęcia ilustrujące tekst "Macht Das Tor Auf!" pochodzą z tego konkursu.

ZMNIJSZENIE KAR WIĘZIENIA MORDERCOM KSIĘDZA POPIEŁUSZKI

W związku z tą wiadomością rzecznik "Solidarności", Janusz Onyszkiewicz, oświadczył, że to szybkie zmniejszenie kary będzie zaskoczeniem dla społeczeństwa polskiego, które przyjmuje z niesmakiem. Również Lech Wałęsa powiedział, że decyzją tą jest zdumiony i że nie można jej zrozumieć, przykładając do niej ludzkie miary. Przewodniczący "Solidarności" sarkastycznie dodał, że następnym logicznym krokiem byłoby przyznanie oskarżonym funkcji gwardii honorowej przy grobie Jerzego Popiełuszki.

Z kolei rzecznik rządu, Jerzy Urban stwierdził, że decyzja władz jest całkowicie usprawiedliwiona względami humanitarnymi i została podjęta wskutek prośb rodzin oskarżonych, którzy mają małe dzieci.

Mecenas Wende, reprezentujący rodzinę zamordowanego księdza oświadczył, że jest zaskoczony tym posunięciem władz i że nie rozumie jak w ogóle można było to zrobić.

Wiadomość staje się bardziej zrozumiała po przeczytaniu notatki, która nie ukazała się w PRL, lecz poza jej granicami.

KŁAMSTWO PROPAGANDY PRL

W grudniowym numerze prokomunistycznego pisma, wydawanego w Kanaadzie pod nazwą "Kronika tygodniowa" ukazał się list w sprawie morderstwa księdza Popiełuszki oraz odpowiedź redakcji. Jest to zjawisko tak kuriozalne dla pokazania stylu propagandy PRL, że zdecydowaliśmy się opublikować je w całości, wierząc, że czytelnicy wyrażą w tej sprawie protest.

Szanowna Redakcjo

W "Kronice Tygodniowej" z dnia 24 października br. w dziale "Więści z Kraju" ukazała się notatka zatytułowana "Nie było prymasa na tym pogrzebie".

W trakcie czytania tej notatki (a otrzymałem "Kronikę" z opóźnieniem 3 tygodni) znalazłem następującą zdumiewającą wypowiedź: "Zmarły proboszcz parafii św. Stanisława Kostki przechrystił od zamordowanego" (a faktycznie przypadkowo zaduszonego) ks. Jerzego Popiełuszki temat atakowania władz rządowych."

Przypuszczam, że jest to klasyczny przykład wybryku złośliwego chochlika drukarskiego. Ks. Popiełuszko nie był "przypadkowo zaduszony". Został zabity i jego zabójcy zostali postawieni pod sąd PRL i przykładowo i surowo ukarani.

Nie miałem okazji czytania w prasie polskiej (którą uważnie czytam), że był to niewinny wyśkok czy też "przypadkowe uduszenie". Pisanie w ten sposób jest albo świadomą prowokacją, wymierzoną w interesy naszego Tygodnika i Polski lub też niewytłumaczalnym przeinaczeniem rzeczywistości.

Proszę przyjąć wyrazy szacunku

Kazimierz P. Nowak, Detroit, Mich.

OD REDAKCJI

Z pełnym poczuciem odpowiedzialności nadal podtrzymujemy twierdzenie, że ks. Jerzy Popiełuszko (ostawiony antyrządowy kaznodzieja w Warszawie) w październiku 1984 r. nie został ani "zabity" - jak sądzi Autor powyższej korespondencji ani "zamordowany" - jak to ujęła redakcja cytowanego przez Autora "Związkowca". Faktycznie - jak doniosła z przebiegu procesu w tej sprawie prasa polska - został "przypadkowo zaduszony" a raczej - sam się zadusił.

Prasa polska to przede wszystkim dwa prestiżowe dzienniki "Życie Warszawy" i "Trybuna Ludu" oraz ogólnie wysoko ceniony tygodnik "Polityka". W oparciu o te czasopisma - nasza gazeta ("KT GL") już w numerze z 5 stycznia a następnie z 12 stycznia 1985 r. informowała o pierwszych dniach procesu czterech pracowników polskiej Służby Bezpieczeństwa oskarżonych o "spowodowanie śmierci" ks. J. Popiełuszki.

Proces rozpoczął się 27 grudnia 1984 r. Spośród oskarżonych - trzech (G. Piotrowski, W. Chmielewski oraz L. Pękala) brało w tym udział bezpośredni. Czwarty natomiast (A. Pietruszka) odpowiadał przed sądem tylko jako ten, który tamtych do tego skłonił.

W przypadku poruszonym przez Autora kore-

spondencji - najwięcej szczegółów o okolicznościach śmierci i podał porucznik L. Pękala. Przekazujemy je słotowo.

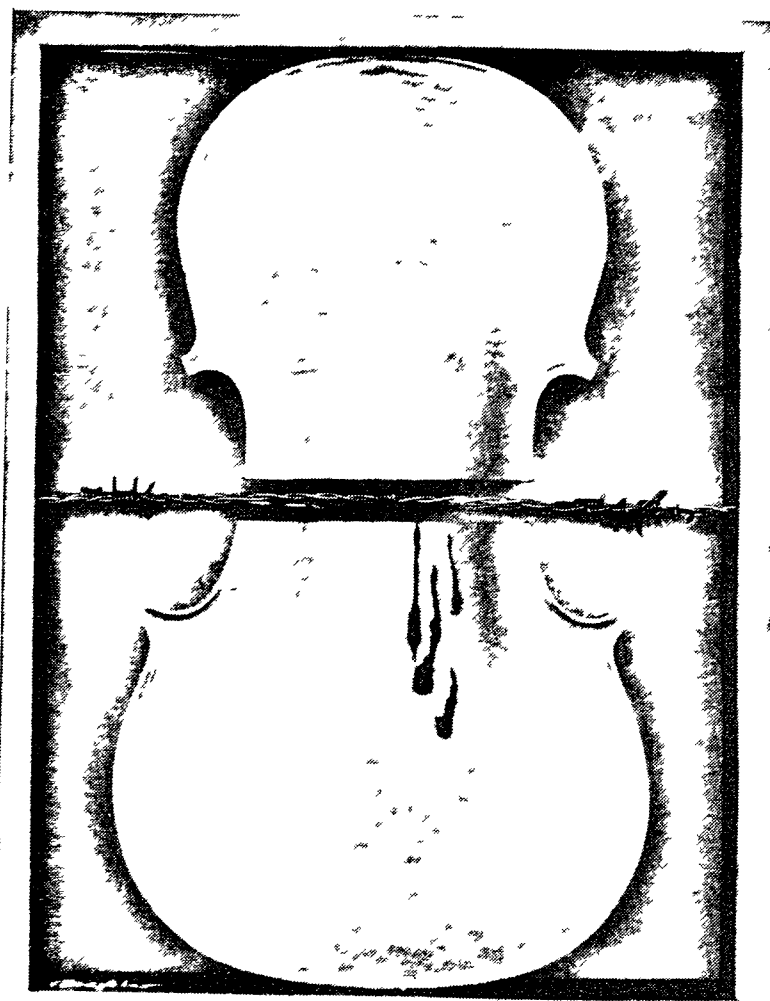
Ofiara porwania szamotała się w bagażniku zbyt głośno więc lider porwania, kapitan G. Piotrowski polecił związać ręce porwanego. Niewiele to pomogło - zwłaszcza podczas zatrzymania się w jakimś lesie kiedy kapitan poszedł po benzynę do samochodu. Kiedy ją przyniósł a jej resztę (po naleniu do motoru) wstawił do bagażnika - ksiądz się wymknął z niego i zaczął uciekać. Schwytanego kapitan zbit policyjną pałką tak gwałtownie że ksiądz błagał o darowanie mu życia. Mimo to - wepchnięty znowu do bagażnika - spokojnie się nie zachowywał.

Wtedy kapitan polecił go związać już tak, a by się nie mógł ruszać w ogóle - jednak bez naciągania na śmierć. Sznur miał obwiązany wokół szyi, tułowia i nóg ale tak że każde wyprostowanie ciała groziło uduszeniem. Jeśli ksiądz naprawdę chciałby żyć nie powinien się być całym ciałem napięty. Skoro to robił i by hałasować - kapitan polecił przywiązać mu do nogi worek napełniony kamieniami. Nastąpił wreszcie spokój, lecz kiedy księdza z bagażnika wyjmowano - już nie żył i adusił się sam.

Z dalszych zeznań wszystkich trzech oskarżonych wynikało że celem porwania ks. J. Popiełuszki nie było odebranie mu życia. Chcieli go do wiezienia do miejsca gdzie przygotowali wcześniej jałmę, by go w niej zamknąć i groźbą pozostawienia "na zawsze" zmusić do zaprzestania fanatycznych ataków kaznodziejskich na rząd.

Autor opublikowanej wyżej korespondencji słusznie zauważył iż sprawcy (pośredni) śmierci tego księdza zostali przykładowo i surowo ukarani. Cztery bowiem mordercy którzy w marcu 1980 r. zastrzelili arcybiskupa miasta San Salvador, ks. Oscar A. Romero, kiedy odprawiał (twarzą do ludzi) nabożeństwo w swojej kaplicy (za kazania potępiające rządowo wojskowe szwadrony śmierci, mordujące "komunistów") - spokojnie sobie żyją w USA. Tak oświadczył (też spokojnie!) w dniu 22 listopada roku bieżącego sam prezydent Salwadoru Jose N. Duarte, o czym donosił prestiżowy dziennik amerykański "New York Times" z 23 listopada z miasta San Salvador.

Niemniej ci amerykańscy dygnitarze (jak np. ostatnio wiceprezydent USA, G. Bush), którzy od wiedzają Warszawę ochoczo spieszą na grob ks. Popiełuszki, który sam sobie życie odebrał - podczas gdy ci którzy odwiedzają San Salvador ani myślą oddać hołd naprawdę zamordowanemu (podczas religijnej funkcji przecież) arcybiskupowi O. A. Romero.

OTTO DRESSLER

KULTUR IN DEUTSCHLAND

MIEDZIANE NERWY

Wielu z nas chciałoby się pochwalić "stalowymi nerwami". Ale gdyby nerwy człowieka zrobione były ze stali to nie funkcjonowałyby on tak sprawnie jak teraz. Układ nerwowy człowieka składa się z miliardów wzajemnie połączonych elementów, przez które przedostają się bardzo słabe impulsy elektryczne. Impulsy te są tak słabe, że nawet nieduże straty ich energii w czasie ich przemieszczania się w układzie nerwowym spowodowałyby ich zanik.

Urządzenie tak złożone jak mózg człowieka, ze stalowymi przewodami do przesyłania impulsów wymagałoby olbrzymiej ilości energii elektrycznej. Stal przewodzi prąd elektryczny, ale część tego prądu jest tracona i wydziela się w formie energii cieplnej. Te straty energii kosztują nas bardzo dużo, kiedy przesyłamy energię elektryczną na duże odległości. Co ważniejsze może, wyznaczają one granice rozwoju elektroniki. Miniaturyzacja, a mówiąc dokładniej, upakowanie elementów elektronicznych w układach scalonych, ograniczone jest wydzieleniem się ciepła. Mimo że pojedyncze elementy elektroniczne wydzielają minimalne ilości ciepła, to całkowita jego ilość jest tak duża, że nie pozwala na gęstsze upakowanie. Zwykle obudowa układu scalonego jest kilka razy większa od samego układu i to tylko dlatego, aby można było odprowadzić wydzielane ciepło. A im większe urządzenie, tym wolniej ono pracuje.

Od stali lepsza jest miedź i złoto, ale różnica nie jest zbyt duża. Istnieją jednak materiały, które pozwalają na przepływ prądu, praktycznie bez żadnych strat energii. Nazywają się one nadprzewodnikami. Ostatnie szczególnie odkrycia w tej dziedzinie, uznane można za porównywalne z wynalezieniem tranzystora. Nowe wersje nadprzewodników, zapowiadają rewolucję w elektronice. Zniknie więc tym samym problem strat energii w sztucznym mózgu.

Co to są superprzewodniki? Zwykle są to stopy tytanu i niobu. Co ciekawe, nie przewodzą one prądu w temperaturze pokojowej. Dopiero znaczne obniżenie temperatury do poziomu zera bezwzględnego (około -273 stopni C) zmienia radykalnie ich własności. W temperaturze tej, potrafią one

przepuszczać prąd bez żadnych strat cieplnych. Oznacza to, że raz "wpuściwszy" prąd do przewodu, nie trzeba go więcej podtrzymywać. Będzie tam sobie płynąć w nieskonczoność. Jest to coś w rodzaju idealnej baterii, tylko że bez żadnych reakcji chemicznych. Zwykły drut i tyle. Niestety, uzyskanie tak niskiej temperatury jest niezwykle kosztowne. Nic dziwnego, że od lat już trwały prace nad wynalezieniem materiałów, które mogłyby przewodzić w wyższych temperaturach. Straty energii i wydzielenie się ciepła spowodowane są niejako, "obijaniem się" podróżujących elektronów o nieruchome atomy przewodnika. W nadprzewodniku elektrony podróżują parami, dzięki czemu potrafią one łatwo unikać napotykanymi atomów. Wyższe temperatury niszczą te podwójne struktury elektronów. Tymczasem w listopadzie ubiegłego roku, w laboratorium szwajcarskiej filii firmy IBM, odkryto że zwykły tlenek miedzi z niewielką domieszką lantanu pozwala na zachowanie właściwości nadprzewodnictwa w temperaturze wyższej o 50 stopni od zera bezwzględnego. Po tym nastąpiła szybka seria nowych odkryć na całym świecie, które ukoronowane zostały w maju bieżącego roku przez Paula Chu z Uniwersytetu z Houston. Zamieniając lantan mieszaniną baru i lantanu, Chu uzyskał efekt nadprzewodnictwa w temperaturze -13 stopni Celsjusza. Wygląda na to, że wystarczy już zwykła lodowka do osiągnięcia nadprzewodnictwa.

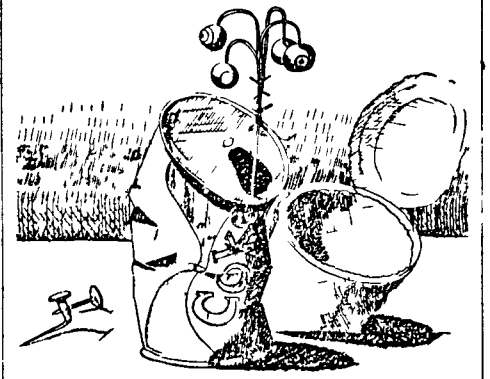
Na praktyczne efekty ostatnich odkryć poczekać trzeba jeszcze kilka lat. Technologia wytwarzania drutów z tlenków miedzi nie jest jeszcze dopracowana. Przewody takie są bardzo kruche i pozwalają na przewodzenie stosunkowo niewielkich prądów. Tym niemniej naukowcy nie powiedzieli jeszcze ostatniego słowa. Pokonanie bariery 260 stopni w ciągu osmiu miesięcy, rokuje nadzieje na dalsze odkrycia.

Niski koszt podstawowego materiału tych nowych nadprzewodników, przyczynił się do ogromnego zainteresowania przemysłu tą nową technologią. AT&T Bell Laboratories wyprodukowało już elastyczną taśmę nadprzewodnikową. Nie zbudowano jeszcze nadprzewodnikowego komputera, ale w elektronice zaczynają zachodzić już

zmiany. Nowe elementy elektroniczne mają czas przełączania (podstawowy parametr szybkości tranzystora) rzędu 1 pikosekundy, czyli dziesięć razy szybciej niż elementy tradycyjne. Firma Hitachi wypuściła nowy układ scalony do mnożenia liczb 4-bitowych w czasie 0,21 nanosekundy. A to dopiero przecież początek.

Po uzyskaniu olbrzymiej ilości wiedzy jaką daje nam zwykle szkoła, dochodzi się podświadomie do wniosku, że większość najważniejszych odkryć naukowych zostało już dokonane. Wydaje się nam czasami, że mamy szczęście, że żyjemy w tak dobrych czasach, dzięki niestrudżonym badaczom z przeszłości. Tymczasem, świat nie staje w miejscu. Za ileś tam lat, przypomni nam o tym nasz nowo nabyty, najnowszy model inteligentnego robota, zbudowanego ze

SZTUCZNA INTELIGENCJA

Independent Computer Experts
Tel 742-1387

scalonych elementów nadprzewodnikowych

JAK SOBIE POŚCIELISZ, TAK SIĘ WYŚPISZ

Jak to było z tym ścieleniem w Polsce? Ano pospolicie najpierw kładło się na legowisko przescieradło, potem poduszkę w końcu przykrycie obleczone w poszwę najczęściej w kształcie i pod nazwą koperty. Koperta ma na środku czworoboczny otwór zwany okienkiem dla dekoracji, bo w okienku widzi się kołdrę czy koc. Z wyspa- niem się kłopotów większych nie było dla spokojnych. Ale połowa śpiących to nie poprawne wierzcipięty. Stworzenie takie spi mocno, twardo, więc niby zdrowo, ale niespokojnie i ruchliwie. Wierzcipięta więc w Polsce budzi się na istnym pobojuwisku na wymiętoszonym przescieradle, nieraz skręconym czy zrolowanym.

W Kanadzie pod tym względem wierzcipięta budzi się jak w rajku na przescieradełku jak świeży asfalt na szosie. W tym bowiem kraju przescieradła obszywa się na narozach ściągającą gumką co skutecznie zapobiega "uciekaniu" przescieradła. Natomiast złe jest z przykryciem nie tylko dla wierzcipięty, ale nawet dla takich co to śpią jak mumie - na wznak całą noc bez ruchu. Nie ma w tutejszym zwyczaju szyc coś tak straszliwie skomplikowanego jak zwykła poszwa czy tym bardziej koperta. W kanadyjskim sklepie z bielizną poscielową, w pensjonacie czy w hotelu uszczęśliwia się ludzi po prostu gonym, czy wierzchnim przescieradłem. Na to górne przescieradło kładz sobie co chcesz koc, kołdrę tylko ze spaniem zjawiają się kłopoty. Nie sposób przewrócić się z jednego boku na drugi, żeby nie okręcić wokół siebie utrapionego górnego przescieradła. Kto śpi dostownie bez ruchu może mieć przyzwyczajenie, by się otulac kołdrą, uzyskując błogie poczucie bezpieczeństwa, czy czegoś tam jeszcze. Ale z "górnym" przescieradłem bez normalnej poszwy czy koperty nawet tej przyjemności nie zaznasz.

To nie jest temat do śmiechu. Skoro człowiek zasypia w Kanadzie codziennie nie w pełni zadowolony z przykrycia, to te codzienne niezadowolenia się sumują. Z miesiąca na miesiąc może narastać napięcie nerwowe, potem zdecydowana nerwica, stres lub inne diabelstwo. Zaczyna się mędrkowanie, narzekanie i biadolenie, że w Kanadzie każdy nowo przybyły musi w taki sposób wpaść i w sztykiemu winna Kanada. Prawdziwą przyczynę nerwowości wyjaśnia przysłowie i wnikliwa obserwacja. Jak sobie pościelisz, tak się wyśpisz. Skoro przyzwyczaiłeś się sypać pod polskim stylem ścielenia łożka, to nie naśladuj na siłę bezmyślnie Kanadyjczyka. Z jednej strony należy łąpać jak dar niebios kanadyjskie dolne czy spodnie przescieradło z dowcipnymi obszywkami gumowymi, ale z drugiej strony trzeba pozostać przy polskim przykryciu. Można rzec, iż w bieliznie poscielowej Kanadyjczycy gorują dołem, my zaś jesteśmy górą górą. W sumie wynik remi-

sowy jeden-jeden, by żadna z porównujących się stron nie zadzierła nosa.

Czy w Kanadzie są w handlu poszwy? Są, ale nie w każdym sklepie oferującym bieliznę poscielową. Poszwy pachną Europą, więc popularna firma IKEA reklamująca swoją europejskość posiada oczywiście ludzkie poszwy w sprzedaży w cenie od trzydziestu do czterech dolarów za sztukę. Zapinane są nie na guziki, nie tasemkami na kokardy, lecz nowoczesnie na błyskawiczny zamek.

Kopert dotąd nie znalazłem w żadnym sklepie. Moze gdzieś są? Polskie przedsiębiorstwa w swoich ogłoszeniach do znużenia uszczęśliwiają nas od lat polskim chlebem, polską kiełbasą, ciastkami i Bog wie czym jeszcze. Jakos nikt nie wpadł na pomysł by szyc i sprzedawać poszwy po niższej cenie niż IKEA, żeby można było spodziewać się licznej klienteli. Czyta się od lat smutne ogłoszenia typu "przyjmę szycie do domu". A może jakas pani zdecyduje się szyc u siebie w domu koperty? Jeśli będą formatu 150 na 210 cm (TWIN) to obiecuję

- zamieszczyć w ramce pierwsze ogłoszenie bezpłatnie tutaj na tym miejscu,

- kupić pierwsze cztery koperty koloru obojętnego byleby jednobarwne jak Pan Bóg przykazał i z czystej bawełny.

Ciągle szukamy pracy zakładając rozdeptane pantofle, czyli naśladowując innych. Brak nam świeżych pomysłów. Moze propozycja szycia kopert komus przysporzy fortunę, czego szczerze życzę.

Żeby nie być niesprawiedliwym, wyznam, że przed rokiem znalazłem w jakimś polskim tygodniku ogłoszenie o szyciu bielizny poscielowej na zamówienie. Telefonicznie postanowiłem skorzystać z poszukiwanej okazji. Przemity damski głosik ucieszył się moim zamówieniem. Aby uzyskać upragnione koperty damski głosik uswiadomił mnie, że muszę sam znaleźć sklep z materiałami, muszę tam kupić materiał i przywieźć do pracowni. Bagatelka, bo pracownia mieściła się tylko 23 kilometry od mego miejsca zamieszkania. Nie koniecznie Pani okazała się moją najserdeczniejszą przyjaciółką. Życzliwą Wyperswadowała mi, że koperty są niemodne i niepraktyczne. Niepraktyczne, więc "uszycemy poszwy i basta". Działo się to co prawda w Toronto, ale ja najwyraźniej poczułem na twarzy powiew wiatru wprost z nad Wisły. Tym wspomnieniem z aluzyjnym morałem kończę niniejszą pisaninę. P.S. Żeby nie budzić europejskich ciągłotek wyjaśniam, że włoskie pensjonaty i hotele nie najtansze, lecz średnie zamiast poszew czy kopert służą turystom górnymi przescieradłami. Zgroza!

Aleksander PIEKARSKI

Ontario

POWSTANIE GRUPY ROBOCZEJ ROZPATRUJĄCEJ KWESTIĘ PRZYSTĘPU DO UPRAWIANIA ZAWODU I RZEMIOSŁA W ONTARIO

OGŁOSZENIE

Z polecenia Gubernatora Ontario przy zgodzie i pomocy Rady Wykonawczej Minister Spraw Obywatelskich oraz Minister Odpowiedzialny za Stosunki Między Rasami powołali dnia 22 października b.r. specjalną Grupę Roboczą ("Task Force"). Grupa ta będzie rozpatrywała przepisy i praktyki stosowane wobec wykwalifikowanych osób obcego pochodzenia - a w szczególności przedstawicieli mniejszości etnicznych - przy dopuszczaniu ich do uprawy zawodu lub danego rzemiosła w Ontario.

Grupa Robocza ma za zadania

- 1) Rozpatrzyć wszystkie przepisy i praktyki mające wpływ na możliwość uprawiania zawodu lub rzemiosła celem ustalenia czy nie zachodzi aktualna lub potencjalna dyskryminacja osób z wykształceniem lub doświadczeniem zawodowym zdobytym poza Kanadą.
- 2) Ustalić czy poszczególne przepisy są uzasadnione jako konieczne dla utrzymania standardów zawodowych i rzemieślniczych.
- 3) Zbadac aktualnie istniejące lub potencjalne przeszkody znajdujące się poza kontrolą Zawodów i Rzemiosła, jak na przykład brak usług pomocniczych podczas okresu przekwalifikowania oraz.
- 4) Zalecić zmiany w przepisach i praktykach które nie są uzasadnione koniecznością utrzymania standardów zawodowych i rzemieślniczych a także jak można pomóc wykwalifikowanym osobom pochodzenia obcego w spełnieniu tych warunków, które są uzasadnione.

Grupa Robocza ma przedstawić swe wnioski i zalecenia do 1 listopada 1988 roku. Jako pierwszy krok prosimy o składanie pisemnych opinii wszystkie zainteresowane grupy bądź osoby w terminie do 15 lutego 1988.

Egzemplarze odnosnych Grupy Roboczej są dostępne na żądanie

180 Dundas Street West
22nd Floor
Toronto Ontario M5G 1Z8
(416) 965-0561

Patricia S. Bregman
Project Director

CHORÓBSKA 88

Ciąg dalszy ze str 1

- Mimo kampanii publicznych służby zdrowia rosnąć będzie nadal liczba chorych na AIDS. Osoby zarazone w latach 85-87 powiększą grono ofiar. Trwają intensywne prace nad znalezieniem szczepionki przeciw AIDS. Nawet optymisty nie przewidują, że lekarstwo przeciw AIDS pojawi się w tym roku.
- Tymczasem spadnie liczba umierających na raka, zwłaszcza płuc i piersi. Lepsze metody diagnostyczne i częstsze badania zapobiegawcze, przyczyniają się do spadku nie tyle zachorowań, co rozwoju chorób nowotworowych.
- Chorować natomiast będą bardziej małe dzieci. Ospa wietrzna, świnka, koklusz, komplikacje poprzeciębniowe. Wina za wzrost zachorowań ponoszą beztroscy rodzice.

RYNEK

- Wchodzi moda na szycie w domu. Nawet nie tyle dla oszczędności, raczej dla podkreślenia oryginalności. Zacznie się runąć na elektroniczne maszyny do szycia, wykroje i wzory oraz porady krawieckie.
- Gorszy - nie uwierzcie, ale znów zaczynamy się sciskać. Znacznie to łatwiej niż schudnąć. A modne fasony bez skrupułów pokazują talię. Zgodnie z tą tendencją wracają zabudowane kostiumy kąpielowe, ale lata 50-te. Bikini ma być zarazem jeszcze cięszce - tylko dla młodszych. Bo społeczeństwo się starzeje i moda będzie tę tendencję odzwierciedlać.
- Więcej radości, mniej bólu. Koniec ze wściekłym aerobikiem. Gimnastyka bez podskoków, nawet wodne koziołki, taniec, joga, byle bezurazowo. Yuppy zmądrzały. Przywiązanie do gimnastyki przyniosło kontuzje i zawały. W tym roku wolniej panowie i panie, ale za to głodziej się, głodziej, bo nie ma w tym roku, gdzie schować wiadomych niedoskonałości. Wróciło mini z lat 60-tych, szerokie paski, golfy. Wszystko jednak w wersji schludnej, profesjonalnej. Rok 88 grozi dalszą głodówką i straszy cholesterolem. Opracowano już nawet technologię sztucznego tłuszczu bezkalorycznego do smażenia, pieczenia i omasty, który ma zrewolucjonizować przemysł spożywczy. Produkt zwany su-crose polyester uzyskał aprobatę komisji kontroli żywności.
- Wraca wiktoriański styl urządzania wnętrz - tapety w drobne wzorki, materiały w kwiatki, stare ryciny, koronki. Większy rynek na antyki z tej epoki i różne drobiazgi.
- A na ulicy sportowe wozy dla młodych, energicznych yuppie. Także damskie odpowiedniczki męskich.
- Wzrosną ceny benzyny, bo droższa jest ropa skalna (przewiduje się nawet 10% wzrost cen). W 1988 mija termin wyznaczony przez EPA dla zakończenia produkcji zanieczyszczonej łożewem benzyny "leaded". Kompanie wypuszczą nowe marki benzyny typu "unleaded".

WYCIECZKI

- Do Australii - na Expo i nie tylko. Od 30 kwietnia do 30 października ciągną się imprezy wystawowe. Obecnie trwają obchody dwusetlecia. Pojawia się moda na australijskie produkty i kulturę.
- Na konferencje do plażowych kurortów, coraz więcej ludzi pojedzie na sesje robocze do Palm Springs, Santa Fe czy Aspen.
- Nie zanika moda na plażę i wakacje wyspiarskie, Meksyk i Karaiby. Popularne będą wycieczki statkami.
- Obok smażenia się plackiem i hustania na desce, z wód plażowych wyraźnie polubią ludzie nurkowanie. 65 procent rocznie więcej będzie pływać z tlenem. Kursy, kostiumy, akcesoria, wypożyczalnie. Rynek na południu USA.
- Nowe pociągi turystyczne typu Amtrak pojawią się masowo na kontynencie w 88. Mimo to liczba pasażerów nie wzrośnie jeszcze w 1988 roku.
- Olimpiada w Calgary od 13 lutego do 28, będzie wielką atrakcją. We wrześniu tłumy walić będą do Seulu na Olimpiadę letnią. Duże zainteresowanie Koreą (książki, albumy, przewodniki).

ROZRYWKA

- Amerykanie oglądają filmy na 88 milionach telewizorów i przy 50 milionach magnetowidów. Ceny nie spadną bardzo, po niższe w latach 86-87.
- Schodzą z ekranów wieczorne maratony-seriale typu "Dallas", "Dynasty". Więcej będzie półgodzinnych komedijek seryjnych - wieczorem dobre filmy, kupowane wcześniej dla telewizji.
- Coraz chętniej jednak ludzie będą czytać. Sprzedanych ma być w USA ponad 2 miliony książek - około 9 na osobę. Kino i telewizja nadal sprzedają bestsellery. W Kanadzie ta sama tendencja.
- W 1988 roku liczba kotów w USA przekroczy 68 milionów. Psów będzie o 10 milionów mniej. Koty są więc nadal w modzie, a ich odzywki, kosmetyki i środki pielęgnacyjne to wciąż rosnąca gałąź przemysłu. Popularne stana się gady i ptaki egzotyczne oraz duże zamorskie ptaszyska.

- Pojawia się więc w USA katalogi wypożyczalni książek i wysyłkowe biblioteki, w USA prywatne kioski - wypożyczalnie książek. To się będzie opłacać.
- Nowe zabawki elektroniczne "poltergeisty" sprzężone z kodem nadawanym drogą telewizyjną.
- Nowa pizza - doprawiana i pieczona w domu. Moda na pizzę trwa i nawet McDonald zastanawia się, jak się pod nią podwieść. Mc pizza?
- Mniej ludzi będzie palić papierosy. Wygląda, że kampania antynikotynowa skutkuje. Wzrost liczby palaczy w grupie młodocianych dziewcząt. Nałogowi palacze przerzucają się na tańsze bezmarkowe papierosy, które pojawią się na rynku w tym roku.
- Spada zainteresowanie seksem, pornografią. prostytutki uliczne tracą klientów (patrz AIDS i pochodne).

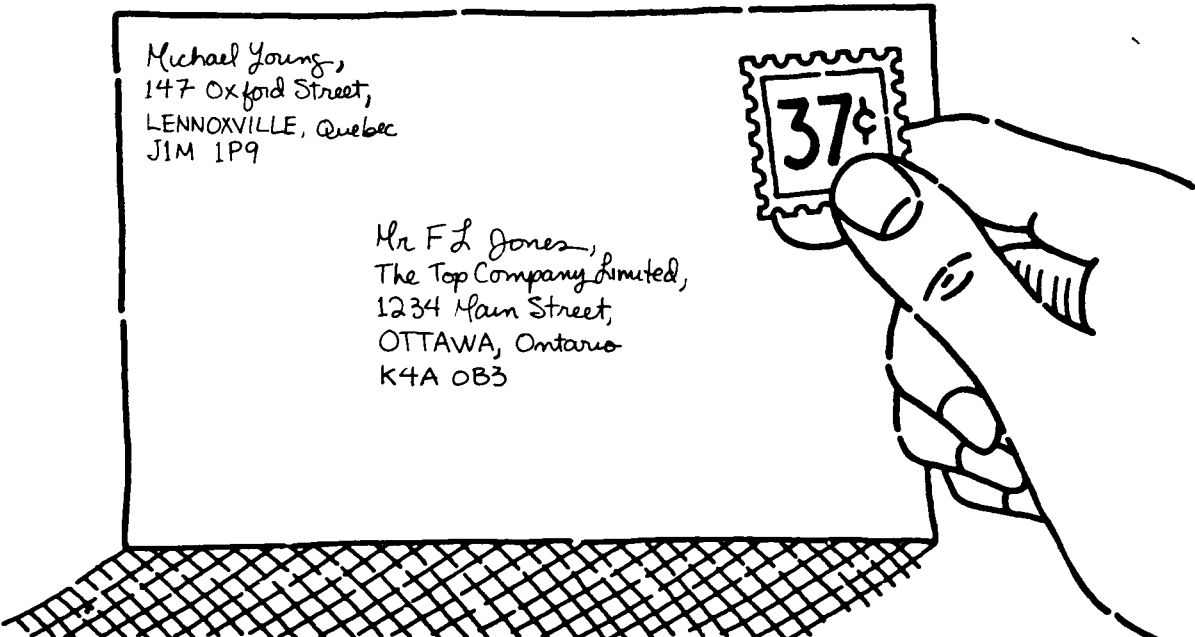
NOWOŚCI - WYNALEZKI

- Koniec z lataniem wokół trawnika. Nowy typ trawy wolno rosnącej nie wymagającej dużej ilości wody, odpornej na choroby i insekty pojawi się w tym roku w Ameryce. Koszenie dwa razy do roku, podlewanie raz na tydzień. Rewolucja obyczajowa.
- Elektroniczne przekazywanie dokumentów i obrazów wchodzi do użytku codziennego i drobnych przedsiębiorstw.
- Plastik z kukurydzy. Będzie tworzywem sztucznym używanym do produkcji pojemników, worków. Po pewnym czasie ulegać będzie biologicznemu rozkładowi. Wzrosnie bardzo zapotrzebowanie na kukurydzę w najbliższych latach.
- Spadek konsumpcji energii elektrycznej w USA (o 10%) - nowe technologie i materiały oraz nadprzewodniki.

Grażyna FARMUS

NOWE OPŁATY POCZTOWE

Od 1 stycznia 1988

	STANDARD		NIETYPOWY	
	do 30 g	ponad 30 g do 50 g	do 30 g	ponad 30 g do 100 g
W Kanadzie	37¢	57¢	47¢	74¢
Do USA	43¢	63¢	53¢	91¢
Za granicę		do 20 g 74¢	ponad 20 do 50 g \$1.15	ponad 50 do 100 g \$1.82

Certified mail ----- \$ 1.55*
 Registered mail ----- \$ 2.70*
 Special Delivery
 Local Rate (letters delivered within the same Postal Code zone) ----- \$ 1.83*
 Forward Rate (letter to other Postal Code zone) ----- \$ 2.63*
 * plus applicable postage

STAWKI ZA LISTY WIĘKSZE
Na terenie Kanady
 "Consumer mail"
 Każdy list prywatny uważa się za większy, jeśli wymiary jego przekraczają:
 • maksymalna wielkość jest 255 mm x 150 mm (10" x 57/8")
 • maksymalna grubość jest 5 mm (3/16")

"Business mail"
 Każdy list urzędowy uważa się za większy, jeśli wymiary nie odpowiadają poniższemu standardowi
 Wymiary maksymalne i minimalne

• Maksymalny wymiar 255 mm x 150 mm (10" x 57/8")
 • Minimalny wymiar 140 mm x 90 mm (5 1/2" x 37/8")
 • Maksymalna grubość listu jest 5 mm (3/16")
 * "Business mail is any mail with postage paid by meter impression or postal permit"

Do USA
 Opłata dodatkowa za większy list (prywatny czy urzędowy) w każdym przypadku, jeśli któryś z wymiarów przekracza:
 • 255 mm (10") długość
 • 150 mm (57/8") szerokość
 • 5 mm (3/16") grubość

Poczta zwrotna
 Przed wysłaniem listu sprawdź kod pocztowy, a także upewnij się czy wymiary listu odpowiadają wymogom i naklej znaczki odpowiedniej wartości. W przypadku niedopłaty, listy będą zwracane nadawcy.

Efekty pracy sieci pocztowych są zależne od użytkowników!!!

CANADA POST CORPORATION
 Our commitment better service for you

apteka natury

Redaguje
Dr JADWIGA
GORNICKA

Książki z serii *Apteka Natury* do nabycia pod telefonem 532 - 9054.

TYMIANEK

Ciąg dalszy

2 Na użytek zewnętrzny: choroby skórne, czyraki, rany
Uplawy białe

Dolegliwości jamy ustnej i zębów, ogólne osłabienie (kąpiel) Artretyzm, dna, reumatyzm stawowy i mięśniowy Wypadanie włosów, świerzb, wszawica grzyby pasożytnicze, drożdżaki, wrzodzenie wywołane bakteriami ropotwórczymi, w owrzodzeniach wywołanych bakteriami ropotwórczymi, w powierzchniowych zakażeniach promieniowcami, zapalenie jamy ustnej, dziąseł i migdałków Wypadanie włosów, guzy, sińki, opuchliny

III Sposób użycia. 1 **Na użytek wewnętrzny** 1 NAPIAR 1 łyżka ziela na 1 szklanekę wrzątku Gotować 2-3 sekundy, naciągać 10 minut pod przykryciem osłodzić miodem Popijać 3 szklanki dziennie między posiłkami lub po posiłku **Sproszkowany tymianek** stosować do zup, do potraw smazonych Popijany do śniadania może zastąpić kawę lub herbatę **Olejek eteryczny** Stosować w postaci 3 kropli do 5 - 3 razy dziennie z miodem

Uwaga **Nie należy stosować miodu do gorących płynów, tylko do ciepłych**

W przypadku koklusu łączyć tymianek z eukaliptusem i z cyprysem

Zucie tymianku zaleca się w przypadku anginy i astmy oskrzelowej

Marynata z tymianku. Macerować wiązkę tymianku w 1/2 litrze wina białego + wiązka cząbrzy ogrodowego + szczypiorek + 3 do 4 ząbków czosnku + 2 liście laurowe + kilka goździków + 250 g soli + 15 g mielonego pieprzu Jest to recepta francuskiego niezyczącego pioniera fitoterapii dr H Lecierra

Recepty 1 **Napar** przy astmie Ziele tymianku, ziele bratka, liść podbiału, korzeń omanu, kwiat kupalnika, anyz w równych ilościach

2 **Odwar** - przed jedzeniem przy niestrawności nerwowej i nerwicowej Ziele tymianku, ziele rdestu, liść bauki, liść melisy, korzeń arcydzięgla, korzeń goryczki, w równych ilościach

Napar. Stosuje się 1 łyżeczkę ziela tymianku na szklanekę wrzątku Popija się na ciepło 2 razy dziennie przy bolesnym miesiączkowaniu, niezyciach dróg trawiennych, kurczach sercowych i oddechowych, chorobach zakaźnych żołądka, kaszlu, robakach (glista ludzka), skrofulozie, krwawieniach wewnętrznych, osłabieniu czynności trawiennych, wzdęciach i kurczach **Inhalacje** z naparu na drogi oddechowe, zapalenie oskrzeli, katar, koklusz, suchy kaszel, na odkrztuszenie Ten sam napar służy do płukania jamy ustnej i gardła Świeże i suche liście tymianku + prawosław stosuje się przy koklusu, przy schorzeniach przewodu pokarmowego i układu nerwowego, przy goście i zapaleniu korzonków nerwowych, a także jako środek moczopędny i pobudzający apetyt

Tymianek jest składnikiem wielu mieszanek ziołowych i syropów

Tymianek wchodzi w skład Septosanu, Neoseptosanu

Tymianek służy do otrzymywania wyciągów płynnych dla dzieci, którym daje się po łyżeczce 3 razy dziennie jako lek wykrztusny i przeciwkaszlowy, a dorosłym - Tussipect po łyżeczce 3 razy dziennie po jedzeniu, a dzieciom 3-4 razy dziennie po łyżeczce Krople dorośli 15 - 20 kropli w kieliszku wody, dzieci 3-10 kropli 3-4 razy dziennie **Drażetki.** 1-2 draż 4 razy dziennie Ks Czesław A Klimuszko podał recepty z tymiankiem w swojej pracy "Ziołolecznictwo" Są to mieszanki z 9 ziół na wzdęcie żołądka, nerwobole, urygację na Coutuz bolesny, na ostre swędzenie warg sromowych - kompresy z odwaru tymianku

W kuchni tymianek ma zastosowanie jako przyprawa, tak w stanie świeżym jak i po wysuszeniu Dodaje się go do mięs, ryb, zup i marynat

W krajach południowych i zachodnich świeże liście tymianku są dodawane do sałatek Należy unikać przyjmowania nadmiernych ilości tymianku do wewnątrz W praktyce stomatologicznej stosuje się tymianek w postaci płynu tzw płynu Hartmana do znieczulenia zębiny

Tymianek ma zastosowanie w produkcji konserw jako

środek antyseptyczny i konserwujący, do wyrobów perfumeryjnych i farmaceutycznych

Tymianek jest bliskim krewniakiem występującej w Polsce w stanie naturalnym macierzanki piaskowej (Thymus Serpyllu), która jest również stosowana w celach leczniczych, o czym napiszę w artykule następnym razem z tymolem

2 **Tymianek na użytek zewnętrzny.** 1 W postaci pasty w dermatologii, aby rozgrzewać zbolale stawy zreumatyzowane Przy koklusu smaruje się piers 2 W kosmetyce jako mleczko i krem, również do toalety 3 Często stosuje się tymianek w połączeniu z cytryną i bergamotką 4 W chirurgii stosowany jest mydłany roztwór z tymianku do dezynfekcji rąk 5 Stosuje się wywar z tymianku + olej z oliwek na kompresy, na rany, na ukąszenia owadów, zmij Można również stosować w tym przypadku liście tymianku zgniecione i pomięte 6 Na bóle reumatyczne zuc tymianek ogrzać

go w garnuszku i przyłożyć ciepły do miejsca zreumatyzowanego 7 Kąpiele aromatyczne z 500 g tymianku gotowanego w 4 litrach wody Dodac do kąpeli na artretyzm, dna, asteni (osłabienie) Ułatwia to wykrztuszenie śluzu z dróg oddechowych 8 Wywar skoncentrowany z 1 łyżką tymianku na 1 litr wody Gotować aż zostanie 1/2 litra wody Posmarować włosy głowy, co wstrzymuje wypadanie włosów 9 Na wszawicę i świerzb stosować krem tymiankowy 10 Mieszanka do inhalacji Mentol - 25 g + balsam peruwiański 5g + olejek tymiankowy 10g + spirytus 90% 88 g 1 łyżeczkę wlać do salaterki wrzątku i robic inhalację 2-3 razy dziennie 11 Lewatywa dla dzieci przeciw owsikom - napar z 15 g ziela tymianku + 10 g kwiatów wrotycza na 1 litr wrzącej wody, pozostawic 15 minut pod przykryciem, przecedzić i odpowiednio ostudzony uzyć do lewatywy 12 Odwar stosuje się do okładów, przymoczek, kompresów i do zmywania owłosionej skóry głowy w łupieżu

Artex International

prezentuje

najpopularniejszy program rozrywkowy w historii Polskiego Radia

KABARET

"60 minut na godzinę"

Udział wezmą

Jerzy Kryszak

Andrzej Fedorowicz

Krystyna Sienkiewicz

Jerzy Woy

Marcin Wolski

TORONTO

sobota 16 stycznia 1988 godz. 8 00 wiecz
niedziela 17 01 godz. 2.30 ppół i 6 00 wiecz
West Toronto Secondary School
330 Lansdowne Ave (przy College St.)
Przedsprzedaz biletów
Solarski Pharmacy, 149 Roncesvalles Ave
Zamówienia i infor telef 833 0640 po 6 wiecz

OTTAWA

czwartek 14 stycznia godz. 8 00 wiecz
Technical High School 440 Albert St.
Przedsprzedaz i informacje
Nelson Travel 235 5228

MONTREAL

wtorek 19 stycznia, godz. 8 00 wiecz
Westmount High School
4350 St. Catherine St. W
Przedsprzedaz
Tatra Travel 3628 St. Laurent Blvd, 849 3451
Metro Travel 5921 Laurendeau St, 761 5878
Polka Deli, 3561 Belair, 727 2311

Informacje i zamowienia
Z Zurowska 766 9747

THUNDER BAY

środa 20 stycznia, godz. 7 30 wiecz
Sala Związku Polaków w Kanadzie

WINNIPEG - czwartek, 21 stycznia, godz. 8 wieczorem.

Auditorium of Winnipeg Art Gallery (na przeciw Bay Department Store)

CALGARY - piątek, 22 stycznia, godz. 8 wiecz Library Theatre,
616 MACLEOD TRACE S E Informacje 239-1404

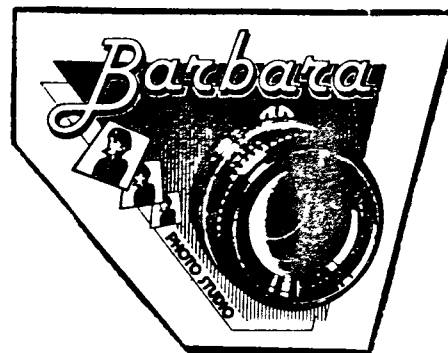
EDMONTON - sobota, 23 stycznia, godz. 7 wiecz. Provincial Museum

Auditorium

102 Ave - 124 Str Informacje 488-8472

VANCOUVER - niedziela, 24 stycznia, godz. 7 wiecz Dom Polski "Zgoda"

Informacje 874-3338

BAL

I POKAZ MODY

KOLEKCJE MODY PRZYGOTOWAŁY AVI Boutique, J R Fashion, Danya Fashion, Camel Import oraz Zofia Płoska

W pokazie weźmie udział kilkanaście polskich modelek Bilety do nabycia

PHOTO STUDIO BARBARA

TEL 279-5144

AVI BOUTIQUE, TEL 534-6723

TEN AUTO BODY, TEL 259-2391

J R FASHION, TEL 533-8881

VILLAGE DELI, TEL 767-3755,
259-8550

PARIS STUDIO, TEL 766-0660

Bal odbędzie się 15.1 88 r. godz. 19 00 przy OLD MILL

Agata Michalska

Anna Ambrożuk

Basia Krakowiak

Ewa Mierzejewska

Beata Adach

Dorota Tchoryk

Dorota Surma

Irena Koper

Julia Gonzalez

Jacjcie Milczarek

Ilona Warda

Małgorzata Burzach

Małgorzata Kowalczyk

Monika Bural

Monika Surma

Zosia Piotrowska

NA ZAMKU

Wyjątkowa szansa!
**ENCYKLOPEDIA
BRITANNICA**

wspaniały prezent
dla całej rodziny na całe życie

Po informacje na temat specjalnej oferty
świętecznej dzwonić bezpośrednio do
polskiej przedstawicielki u wydawcy
TEL 747-1876

po polsku lub angielsku
233-3297 po angielsku

pros Ewę
Employment opportunity available

Halina Baranowska,
M.A., A.I.C.

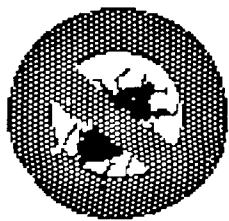
Analiza potrzeb finansowych ubezpieczenia na życie zdrowie plany emerytalne RISP dotychczasowe rezerwy ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance
COMPANY LIMITED
suite 503, 295 The West Mall
ETOBICOKE, Ont M9C 4Z4
TEL bus 622-1115

HIGH TOP PHOTO LAB

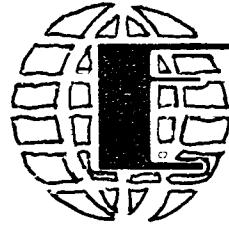
Profesjonalne wywoływanie filmów,
obróbka laboratoryjna zdjęć
TEL 252 - 9934

3043 Lakeshore Blvd West, Etobicoke
MÓWIMY PO POLSKU

**ROACH
BUSTERS**

rewelacyjna, bezwonna
i nietoksyczna metoda
wyteplenia plag karaluchów
mówimy po polsku
tel 588-3007
lub 259-8309

**EMPRESS
TRAVEL AGENCY Ltd**

185 RONCESVALLES AVE TORONTO ONT M6R 2S5 TEL (416) 536 3554/6991

(naprzeciwko Credit Union) pod fachowym i doświadczonym kierownictwem
RENATY OKOŁO-KUŁAK

- PRZELOTY DO POLSKI

Pełne informacje

- BILETY LOTNICZE, przeloty czarterowe, wycieczkowe i indywidualne
do Polski i wszystkich krajów świata

- PASZPORTY, WIZY, ZAPROSZENIA

Atrakcyjne **WAKACJE** i ciekawe **WYCIECZKI** po przystępnych cenach
(Hawaje Floryda, Meksyk, Wyspy Karaibskie)

- Wysyłamy PACZKI ŻYWNOŚCIOWE i artykuły pierwszej potrzeby
do Polski

- UBEZPIECZENIE dla przybywających z wizytą do Kanady od \$ 110 za
3 miesiące (wykupione nie później niż w ciągu 5 dni po przylocie)

- INCOME TAX - szybko, sprawnie, tanio

- Załatwiamy wszystkie formalności wizowo-paszportowe

- Tłumaczenia, akta notarialne, legalizacje

- Upoważniony Dealer PEKAO - pieniądze na konto A, C, bony, gotówka

PRZYJMujemy ZGŁOSZENIA

TELEFONICZNIE, LISTOWNIE I OSOBISCIE

ZAPRASZAMY

Akceptujemy American Express na wszystkie usługi

TEL.: (416) 536-3554/6991

**HUMBERVIEW
INSURANCE
BROKERS LTD.**

337 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont.
TEL. 531 - 4647

INSURANCE NA:

**DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY**

**WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY
WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE
DLA ODWIEDZAJĄCYCH
BILETY SAMOLOTOWE DO POLSKI**

HUMBERVIEW TRAVEL

TEL.: 531 - 4648

KALENDARZ ECHA

7 stycznia - czwartek

Jeżeli w styczniu deszcz leje,
dla żuwa złe nadzieje

Wschód Słońca 07 41 Zachód Słońca 16 36
Wschód Księżycy 20 14 Zachód Księżycy.
09 55

Imieniny obchodzą: Artur, Attyla, Julian
Lucjan Oriana, Rajmund i Świętosława

8 stycznia - piątek

Gdy w styczniu woda w rzekach huczy,
to na wiosnę mroz dokuczy

Wschód Słońca 07 42 Zachód Słońca. 16.36
Wschód Księżycy 21 18 Zachód Księżycy.
10 14

Imieniny obchodzą: Apolinaria, Erhard,
Mściśław, Seweryn i Teofil
1918 - Ogłoszenie 14 punktów prez Wilsona.
Punkt 13 mówi o utworzeniu niepodległego
Państwa Polskiego na terenach zamieszkiwanych
przez Polaków

9 stycznia - sobota

Wschód Słońca 07 41 Zachód Słońca 16 39
Wschód Księżycy. 22 23 Zachód Księżycy
10.30

Imieniny obchodzą: Julian, Marcelina,
Marcjanna, Władimir
1890 - Urodził się Karel Čapek pisarz czeski
autor powieści, dramatów psychologicznych
nowel i humoresek (zm w 1938 r)
1913 - Urodził się Richard M Nixon trzydziesty
siódmy prezydent Stanów Zjednoczonych.

10 stycznia - niedziela

Wschód Słońca 07 41 Zachód Słońca 16 40

Wschód Księżycy. 23 28 Zachód Księżycy
10 45

Imieniny obchodzą: Agaton, Dobrosław,
Grzegorz, Jan Kolombina i Wilhelm

11 stycznia - poniedziałek

Wschód Słońca 07 41 Zachód Słońca. 16 41
Wschód Księżycy. -- Zachód Księżycy 11 01

Imieniny obchodzą: Aleksander Feliks
Honorata, Krzesimir, Matylda, Paulin i Tezeusz

1815 Urodził się Sir John Macdonald, pierwszy
premier Kanady
1915 Zmarł Zygmunt Milkowski (pseud Teo-
dor Tomasz Jez) pisarz, publicysta i działacz
narodowy (ur w 1824 r)
1940 - Zmarł Michał Siedlecki zoolog współ-
organizator ochrony przyrody i morskich badań
biologicznych w Polsce, członek Międzynarod-
dowej Rady Badan Morza (ur w 1873 r)

12 stycznia - wtorek

Wschód Słońca. 07 40 Zachód Słońca 16 42
Wschód Księżycy 12 33 Zachód Księżycy
11 18

Imieniny obchodzą: Arkadiusz Benedykt,
Bernard, Czesława, Greta i Tycjan

1628 - Urodził się Charles Ferrault, bajkopisarz
1876 - Urodził się Jack London amerykański
pisarz

13 stycznia - środa

Wschód Słońca 07 40 Zachód Słońca. 16 35
Wschód Księżycy. 01 44 Zachód Księżycy.
11 39

Imieniny obchodzą: Bogomir, Bogumił
Gotfryd Lew i Weronika

1870 - Urodził się Henryk Opieński, muzykolog,
kompozytor i dyrygent

NIERUCHOMOŚCI • KUPNO • SPRZEDAŻ

Ponad 15 lat doświadczenia w sprzedaży

RE/MAX
REALTY PROPERTIES INC

WYNAJEM
• OSZACOWANIE
• KUPNO
• SPRZEDAŻ

JACEK GOGOLA

TEL.: biuro: 890-7474 (24-godzinny serwis)
dom: 826-0747

Pomoc w załatwianiu
spraw finansowych i prawnych

Dwurodzinne wolno stojące domy od 159,900 Mississauga lub Etobicoke
Wolno stojące jednorodzinne domy od 139,900
Idealny dom na start. Około 10% wpłaty z dołu
Bloor/Fielgate 3-sypialnowe condominium townhouse

JOHN WOLWOWICZ
BIURO 236-2666
DOM 251-8161

JAN WOLWOWICZ

15 LAT DOŚWIADCZENIA W "REAL ESTATE"

KUPNO • SPRZEDAŻ • OSZACOWANIE

FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI W TORONTO I OKOLICY
ORAZ INFORMACJA ODNOŚNIE NABYCIA NIERUCHOMOŚCI
PRZEZ CUDZOZIEMCA W POLSCE

- Waterfront building lots - Kaszuby - from \$ 12000
- South Etobicoke \$ 199,900, odnowiony, 6 pokoi (dom do szybkiej sprzedaży)
- West Mississauga \$ 239000 - 4 sypialnie, backsplit, duża działka, podwójny garaż, wykończony "basement"

PIOTR POBOJEWSKI

TEL biuro 743-7722 dom 890-2145

Fern/Macdonell bardzo ładny wolno stojący dochodowy dom, cena wyw \$ 234,900
Północne Etobicoke 3-sypialnowy townhouse garaż prywatny zajazd "backyard" park i rzeka.
Cena \$ 123 900
Beresford/Annette 3-sypialnowy murywany dom z możliwością wykończenia basenu.
Cena tylko \$ 164 500
Południowe Etobicoke 3 apartamentowy budynek, parcela 40' x 150' podwójny garaż.
Cena \$ 224 900
Blisko kolejki Bloor/Dundas 3-piętrowy dochodowy dom 12 pokoi, 3 kuchnie 3 łazienki
wszystko nowe dochód roczny \$ 32 000 Cena wyw \$ 229 900
Uwaga! Downtown Toronto 2 budynki apartamentowe wszystko nowe ceny \$ 424 900 za każdy
Dundas/Credit Woodlands 5 sypialnowy townhouse condo pokój gościnny jadalnia,
balcon garaż 2 łazienki 2 lodówki "meze wrań" suszark Wszystko w cenie \$ 139 900
Południowe Etobicoke 4 apartamentowy budynek \$ 40 000 dochodu rocznie duża parcela
z parkingami Cena wyw \$ 354 900

ANNA KRYSIAK

udzieli
rzetelnej i fachowej porady
we wszystkich sprawach
związanych z kupnem
i sprzedażą domów
Pomagam przy otrzymaniu
wszelkich mortgages, nawet przy
minimalnym downpayment
Bezpłatne oszacowanie
nieruchomości

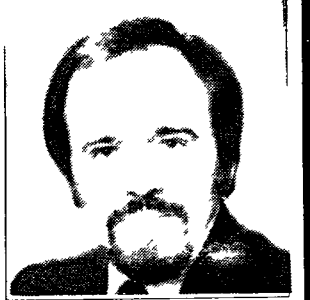

Mississauga Brampton 3-sypialnowe nowoczesne townhouse z garażami. Przystępna cena.
Zachodnia Mississauga 3-sypialnowy biśniak z garażem, duża działka, wykończony basement.
Cena \$ 150 900
Steeles/Brimley 3-sypialnowy wolno stojący pięknie wnętrza, podwójny
garaż, wygodna lokalizacja. Cena \$ 217 000
TEL biuro: 231-0600; dom 858-0129

Aleksander Około-Kulak

biuro 259-9231
dom 621-3457

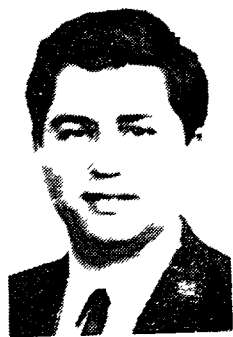

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
NIERUCHOMOŚCI

Lakeshore/Dixie 3 sypialnowe condominium z dużym balkonem
blisko komunikacji cena \$ 149 900
Mississauga 2 3 sypialnowe townhouse po przystępnych cenach
Mississauga - nowy dwupiętrowy wolno stojący dom z garażem cena
\$ 174 900
West Mall - 3-sypialnowy apartament, luksusowo wykończony

METRO TORONTO
Sprzedaz-kupno, wynajem
domów, interesów
i apartamentów
Solidna i fachowa pomoc w
załatwianiu formalności
prawnych i finansowych

Kamil KOWALCZYK

Tel. biuro: 536-5000
dom: 690-4182
24 godzinny serwis

Lakeshore Blvd. wolno stojący dom prywatny zajazd apartament w piwnicy
cena okazjna.
High Park 3-sypialnowy wolno stojący dom \$2,200 dochód z wynajmu plus
mieszkanie dla właściciela
Mississauga Condo Apart w budynku mającym wiele udogodnień
Georgian Bay super rezydencja do zamieszkania przez cały rok blisko jeziora.

WYSTAWA WYCINANEK

Anny Zigler

w bibliotece
TYLOR MEMORIAL LIBRARY
1440 Kingston Rd /Warden
WYSTAWA OTWARTA BĘDZIE DO 30 STYCZNIA
INFORMACJE
698 - 3481

247-7884

24-godzinny serwis

Dzikka

Skrętkowska

dom: 249-2958

serdecznie zaprasza zainteresowanych wynajmem,
kupnem i sprzedażą nieruchomości
Mam najaktualniejsze informacje z komputera (bezpośrednie połączenie z
Toronto Real Estate Board)
gwarantuję szybką solidną zycielną pomoc przy załatwianiu pożyczki,
formalności prawnych

Dixie 2-sypialnowe condominium z pełną basenką, Living room z wyjściem na balkon.
Cena tylko \$ 108,900
Tor: Ken-Dundas 3-sypialnowy townhouse do sprzedania. Cena \$ 106 tys

Mississauga townhouse 4 sypialnie 2 łazienki piwnica wykończona z pokojem
muzycznym, wykładzina dywanowa bardzo czysto utrzymany blisko szkół
sklepow Cena \$ 125 900

Julia

Korpata, L.L.M.

tel biuro: 259-9231 dom: 255-5954

Bloor/Cawthra murywany dom, backsplit, 4 sypialnie, garaż Doskonale zaprojektowane i stylowe wnętrze z kominkiem. Piękna duża parcela. Cena \$ 212,500
Dundas/Dixie (Mississauga) townhouse, 3 sypialnie cena \$99 500

JERRY DRYS

SPRZEDAŻ • KUPNO •
WYNAJEM • BEZPŁATNA
WYCENA
NIERUCHOMOŚCI •
POMOC W ZAŁATWIANIU
SPRAW FINANSOWYCH
I PRAWNYCH

TEL: biuro: 233-1212 dom: 232-0612

M.Sc. Mech Eng. Sales representative
4195 dundas street west
toronto ontario M8X 1Y4

Bohdan (Bob) SZEWCZYK

Biuro: 231 - 0600,
Dom 247 - 4437

**OKAZJA DLA
BUDOWLANCA (stolarza)
DOM DO REMONTU**

- OBECNIE mieszkanie \$1500/miesiąc dochodu z wynajmu,
- PERFORMANCIE około \$40000 dochodu
- POZYCZKA 85% ceny zapewniona
- OPŁATA WSTĘPNA do uzgodnienia

ADVANCE REAL ESTATE Ltd.
1055 Bloor St. W.

Od 1958 roku udziela Polonii
solidnej i fachowej pomocy przy kupnie
i sprzedaży wszelkich nieruchomości
Obecnie jest najlepszy okres aby kupić dom jest duży wybór
i można uzyskać najlepszą cenę a z wiarą na pewno
ceny wzrosną Po wyczerpującej informacji proszę dzwonić

DANUTA KOTAPKA

Tel. biuro: 534-9246
dom: 769-5394

Zachodnia Mississauga wolno stojący nowy murywany dom, parcela 21 00 sq/ft. 4 sypialnie
3 łazienki, pokój rodzinny z kominkiem. Podwójny garaż. Cena \$ 189 000
Rathburn/Pony Trail luksusowy townhouse z małym ładnie zagospodarowanym kompleksem
4 sypialnie 4 łazienki pokój rodzinny z kominkiem, garaż centralna klimatyzacja cena \$ 145 000
Południowe Etobicoke wolno stojący murywany piętrowy dom na dużej działce 5 sypialni, 3 pełne
łazienki, wykończony basement z oddzielnym wejściem. Garaż i prywatny zajazd. Dom kompletnie
odnowiony Cena \$ 247 000
Południowe Etobicoke Pięćpokojowy biśniak, 4 sypialnie 2 łazienki, wykończony basement,
b wygodna lokalizacja.

Horoskopy

BARAN

Ten tydzień wymagać będzie od Baranów rzetelnej oceny własnych sił. Zwłaszcza w początkach tygodnia układ planet może sprzyjać zbyt pochopnemu podejmowaniu ryzyka. Niech Barany nie starają się ze wszelką ceną dojść a raczej przebić się do celu. Zaufaj Koziorożcowi, ale nie daj się zaskoczyć Skorpionowi. Dzień ważny - czwartek, liczba szczęśliwa - 3.

BYK

W tym tygodniu gwiazdy sprzyjają Bykom zakochanym. Możliwe sukcesy! Natomiast w interesach należy uważać, by nie stracić czegoś cenniejszego niż złoto, w pogoni za złudnym zyskiem. Druga połowa tygodnia przyniesie ożywienie i poprawę humoru, tym Bykom, które popadły w melancholię. Dobrze porozumienie z Rybami, unikaj Lwa. Dzień miły - wtorek, liczba szczęśliwa - 5.

BLIŹNIĘTA

Tydzień pod znakiem kontaktów towarzyskich. Bliźnięta mają okazję zabłysnąć czarem osobistym i elokwencją. Oby tylko nie dały się ponieść potokowi własnej wymowy, zwłaszcza w połączeniu z potokiem alkoholu. Liczne dowody pamięci bliskich i dalszych znajomych. Miłe spotkanie z Bykiem, ale unikaj Wodnika. Dzień miły - środa, liczba szczęśliwa - 4.

RAK

Ten tydzień wyda się z początku czarnym tygodniem, zwłaszcza Rakom, które mają skłonność do czarnowidzenia. A niesłusznie! Głowa do góry! Obawy Raków są przesądzone. Druga połowa tygodnia przyniesie wyraźną poprawę, więc nie należy wycofywać się z zamierzeń. W końcu tygodnia niech Raki wystrzegają się kłótni z Panną. Ale Skorpion jest znakiem sprzyjającym. Dzień miły - sobota, liczba szczęśliwa - 2.

LEW

Dla Lewów zrównowazonych okres stabilny i spokojny. Ale licho nie spłi. Niech szczerze i uczciwie Lewy nie dadzą się zwiesić ludziom pragnącym wykorzystać ich prostolinijność i łatwość wzięcia. Wobec szczególnej uwagi w sprawach finansowych. Odważnie trzeba stawiać czoła podejrzanym machinacjom. Trzymaj się z Koziorożcem. Unikaj Wagi. Dzień miły - niedziela, liczba szczęśliwa - 5.

PANNA

Pannom w tym tygodniu pisane są sukcesy na polu zawodowym, pod warunkiem, że swoje obowiązki wykonywać będą bardzo sumiennie. Zwłaszcza sprzyja temu środek tygodnia. Należy tylko uważać, aby nie popaść w konflikty z bliskimi w ferworze dokładności, gderając i pouczając. Sympatyczna rozmowa z Baranem wiele wyjaśni. Unikaj kontaktów z Bykiem. Dzień ważny - piątek, liczba szczęśliwa - 9.

7 stycznia

WAGA

Wagi, które mają zdolności techniczne i manualne, niech nie wahają się zaprezentować swoich dokonań szerszemu gronu fachowców, bo sukces i laury są blisko, bez względu na to, czy jest to działalność profesjonalna, czy amatorska. Poza tym ten tydzień przyniesie Wagom dobre osiągnięcia w dyplomacji, zarówno tej wielkiej, jak i domowej. Sprzyja Strzelc, ale unikaj Skorpiona, dzień ważny - poniedziałek, liczba szczęśliwa - 6.

SKORPION

Skorpiony winny w tym tygodniu pohamować swoją impulsywność. Zbyt gwałtowne rzucanie się na przeciwnika (może być tylko domniemany) zadawanie ciosów na oślep przyniesie może kłopoty. W rozgrywkach intelektualnych należy unikać nadmiaru ironii i sarkazmu. Skorpion wcale nie musi być jadowity! W romansach ostrożność nie zawadza. Dowody przyjaźni od Wagi, ale na Ryby nie licz! Dzień miły - niedziela, liczba szczęśliwa - 8.

STRZELEC

Tydzień monotony. Prawie do samego końca, kiedy to Strzelcy powinni umieć podjąć szybką, lecz przemyślaną decyzję. Wiele będzie od nich zależało. Konieczna będzie cierpliwość, a nie każdy Strzelec charakteryzuje się tą cechą. Pod koniec tygodnia szukac należy rady Bliźniąt, ale uważaj na Raki. Dzień miły - środa, liczba szczęśliwa - 3.

KOZIOROŻEC

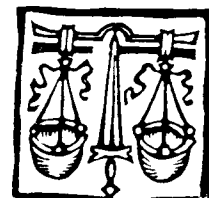
Tydzień obejędzie się bez większych emocji i sensacji, pod warunkiem, że uparte Koziorożce pójdą na pewne ustępstwa. Zwłaszcza z bliskimi osobami. Niech nie dadzą się również ponieść wygórowanym ambicjom. Cel lepiej osiągać stopniowo, krok za krokiem, a nie zrywami. Warto mieć zaufanie do Lwa. Unikaj zwały z Bliźniętami. Dzień ważny - wtorek, liczba szczęśliwa - 3.

WODNIK

W tym tygodniu Wodniki mogą mieć skłonność do smętnych nastrojów, rozpamiętywania niemiłych zdarzeń, do ulegania fantazjom i do wiary we wroźby i przesady. Lepiej szukać oparcia w przyjaciółach, niż doszukiwać się ukrytego znaczenia złych snów. Wkrótce humor się poprawi. Warto skupić się na swoim hobby. Wymiana zdań z Wagą, nie dopuszczaj do kłótni. Dzień ważny - sobota, liczba szczęśliwa - 5.

RYBY

W tym tygodniu wiele zależy od szybkiej decyzji. Jeśli Ryby nie potrafią podjąć jej same, niech zasięgną rady wypróbowanego przyjaciela. Zbyt długie niezdecydowanie może przynieść szkody. Nastroj nie najlepszy, ale poprawią go rozrywki kulturalne, muzyka, dobra książka. Nie zrażaj się intrygami i chamstwem dookoła. Strzelec nie zawiedzie, ale na Raka - specjalnie nie licz!

13 stycznia

Autor:
Andrzej KRZYSZTOFORSKI

NASZ KOMIKS

Inżynier Kwas-Kwasiborski z High Parku

MINI OPOWIADANIE

Zielone oczy

O, jak miło, że zadzwoniłaś. Tak sobie medytuję. Opowiedzieć Ci coś? Dzisiaj cały dzień czułem się bardzo samotny i było mi smutno. Bardzo potrzebowałem obecności kobiety, takiej obecności, jaką tylko kobieta może dać mężczyźnie.

Jest taka, bardzo wyjątkowa, kobieta. Sprawiała mi dzisiaj niespodziankę, tak jak i wiele razy przedtem. Ma taki charakter, no i już.

Słyszę pukanie do drzwi. Jest, przyszła. A tak jakbym czekał na nią, nawet kupiłem tego dnia butelkę likieru, a ona uwielbia ajerkoniak.

Poszliśmy razem do kina. Śmieszne, ale nawet nie

pamiętam o czym był film. Sądziłem, że wrocimy potem do mnie, ale ona miała jeszcze coś tam załatwić i powiedziała, że wpadnie później.

Chcesz wiedzieć coś o tej dziewczynie, dzięki której moje życie - mówiąc może cklwie i romantycznie, ale to prawda - nabrało blasku i sensu?

Jest niewysoka, bardzo zgrabna, ubiera się z wyszukaną elegancją. Ma ogromne, zielone oczy. Blondynka. Wolę brunetki, ale każda reguła ma swoje wyjątki, prawda? Ma przesliczną, strasznie dziewczęcą i kobiecą równocześnie buzię, w którą

tak lubię się wpatrywać, że to ją oniesmiela i zenuje. Nie będę Ci mówił o innych detalach, bo Cię to nie interesuje. Dość, że mnie kocha, jest mi bardzo oddana i jest nam ze sobą bardzo dobrze.

Potrąfimy być ze sobą całymi godzinami, nigdy się nie nudząc. Ciągłe zadziwianie mnie swoimi zmianami temperamentu, zaskakującymi reakcjami na różne rzeczy. Mówię sobie, że nie powinienem się dziwić, bo jest typowym Bliźniakiem. Albo to, że chciałaby - jak mówi - być ze mną w każdym momencie. Już nie będę mówił o jej inteligencji, którą zabarwia cu-

downie kobiecym charakterem.

Powiedziała, że jeszcze przyjdzie, ale tak naprawdę, powiem Ci, że nie mogę na to liczyć na sto procent. Potrafi zmieniać zdanie kilka razy w ciągu dnia. Ale może przyjdzie i będzie to z jej strony następna niespodzianka?

Chciałabys wiedzieć, kto to jest? Nie mogę Ci powiedzieć. Niewykluczone, że ją znasz. Nie chciałabym, żebyś kiedyś tu przyszła, powiedziała mi, że ma rzeczywiście piękne, zielone oczy i otworzyła rękę.

MSS

OKIENKO Z WIERSZEM

czemu mnie nikt nie uprzedził
że za chwilę nastąpią
uroczyste obchody zakończenia ery szczęśliwości
parada obłych nomenklatur
odbyła się beze mnie
a występom pojęć generalnych
przyglądałam się tylko z boku
zjawiłam się na tę uroczystość
w nieodpowiednim stroju
i mistrza ceremonii razila moja
frywolna duma i grymas twarzy
całkiem nie nadający się do
egzorcyzmów i wszelkich zgromadzeń
ominął mnie cały ten jarmark dosadności i gestów
a także pokaz
zdeformowanych na wyrost nadziei
które defilowały przed publicznością
celebrując swą wyzywającą nagłość
i dość gładką skórę
dowiedziałam się o tym ostatnia
i zabrakło mi energii
aby wytłumaczyć kochankowi żony
oraz corce grabarza
że ich zachowanie jest wysoce nie na miejscu
ci którzy dowiadują się ostatni
nie mają szansy na celebrowanie czegokolwiek
nawet własnej lub cudzej rozpaczy
a także całkiem zwyczajnie
nie mają czasu
na zal

MAGDALENA CZYZYCKA

***

PIOTR CHWALISZ
HENDERSON PARTNERS
 Chartered Accountants
 TEL. (416) 861-9046; 530-0305

Mutual of Omaha Insurance Company
 • 1250 dol miesięcznie wolny od podatku dochod w razie choroby choroby lub wypadku dla osób zatrudnionych na własny rachunek
 • plany finansowe zabezpieczające dzieci
 • plany emerytalne RRSP
 • ubezpieczenia na życie

JERZY MAJEWSKI M.Sc.
 TEL bus 631-6523, home 452-7239

UBEZPIECZENIA, KSIĘGOWOŚĆ

HUMBERVIEW INSURANCE
 337 Roncesvalles Ave., Toronto
 TEL 531-4647

Ubezpieczenia chorobowe dla odwiedzających Kanadę

Chester's Income Tax Service
Czesław Kępa
 TEL. 238-0447

Income Tax Consultant, Członek Kanadyjskiej Federacji Konsultantów d/s Podatkowych

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY
 FINANCIAL PLANNING • UBEZPIECZENIA

Life insurance (na życie) • Disability (chorobowe)
 • Mortgage (hipoteczne) Business (handlowe) RRSP • Annuity (emerytury)

SOLIDNIE • TANIO • SZYBKO
ANDRZEJ KRYSIAK
 Po bliższe informacje proszę dzwonić
 biuro 226-6515 dom 858-0129

INCOME TAX SERVICE
FINANCIAL PLANNING

ZOFIA ADAMCZYK, M B A
 TEL 822-6826

Zeznania podatkowe dla osób prywatnych i małych przedsiębiorstw według najnowszych przepisów finansowych
 Bezplatne konsultacje i porady
 Jeżeli jesteś nowo przybyłym, też należysz Ci się kredyty

COMPUTERIZED ACCOUNTING BOOKKEEPING & INCOME TAX SERVICES

TEL (416) 762-5891

Fachowo i solidnie
 • księgowość i rachunkowość dla małych przedsiębiorstw
 • wypełnianie formularzy

L.B. Construction

construction • renovation • roofing
 • carpenters • painting • parquetry • aluminum siding

LES BARWINSKI

Ceny konkurencyjne!

Montreal POLONIJA KASA KREDYTOWA
 65 Sherbrooke St E ste 103
 TEL 845-3534

oferuje Polonii na wyjątkowo dogodnych warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki i najlepsze oprocentowanie za sumy złożone w Kasie
 poniedziałek - środa 10-15
 czwartek i piątek 10-20

HOMETARIO REAL ESTATE LTD ASSURANCE BROKERS LTD.

• Kupno i sprzedaż nieruchomości wszelkiego rodzaju
 • Ubezpieczenia na samochody - od ognia - kradzieży i inne

171 Roncesvalles Ave Toronto
 TEL. 531-3506

Uprzejmie przepraszamy
dr Ryszardę RUSS
 za umieszczenie w jej życzeniach świątecznych numeru telefonu oraz adresu.
 Tekst życzeń powinien brzmieć:
Wszystkim swoim Pacjentom
Wesołych Świąt Bożego Narodzenia
i Szczęśliwego Nowego Roku
 zyczy
dr Ryszarda Russ, D.D.S

Mutual of Omaha Insurance Company

Irena KOPER

- RRSP - plany inwestycyjne zapewniające rentę (i oszczędności podatkowe)
- Educational plans - (oszczędności dla dzieci w każdym wieku)
- Disability income protection - plany zapewniające dochody osobom wykonującym każdy rodzaj pracy

W CELU BEZPŁATNEJ KONSULTACJI PROSZĘ DZWONIĆ
biuro: 631-6529; dom: 267-8815

JANOSIK

POLECA SVOJE USLUGI W ZAKRESIE PRZEWOZU OSÓB NA TRASIE
TORONTO - MIRABEL - TORONTO
 jak również na "Stefana Batorego"
 Telefon w Toronto 247 0817

UMIARKOWANE CENY
SPECJALNA ZNIŻKA DLA RODZIN

Montreal ALEXANDER

transport przeprowadzki
 (także z Toronto i do Toronto)
TANIO • SPRAWNIE
 TEL (514) 932-1075
 lub (514) 931-2240

MARGOR ELECTRIC

RESIDENTIAL COMMERCIAL

Zakładane nowych instalacji elektrycznych, renowacja
 Montaż i naprawa urządzeń elektronicznych i urządzeń elektrycznych

MAREK
 TEL 239-0868
 METRO LICENCE E-1843

FIRMA ITPOL CONSTRUCTION

- kompleksowe remonty i renowacje domy biura sklepy
- fachowe porady oraz wyceny gratis
- ściany sufitu prace wykończeniowe
- stolarka malowanie, instalacje

TEL (416) 271-7029

EURO-AMERICAN ELECTRICIAN INC

RESIDENTIAL COMMERCIAL INDUSTRIAL

TEL (514) 334-2966

RENEWAL Construction and Renovation

Instalacje elektryczne, renowacje łazienek kuchni, wykładziny kafelki, wykarczanie piwnic
 Bezplatna wycena.
 TEL 249 5212 lub 742-1302

ENGINEERING & INDUSTRIAL MAINTENANCE

Instalacje elektryczne
 Podłączenia, naprawy urządzeń elektrycznych i elektronicznych
RESIDENTIAL COMMERCIAL AND INDUSTRIAL
 CAŁY TYDZIEŃ
 TEL. 225-7226
 Solidnie, tanio, sprawnie

KOZA CONSTRUCTION

Roboty murarskie, betonowe, kompletne renowacje, piwnice, plany na "BUILDING PERMIT"
FRANEK KOZA
 TEL 769-4558, 640-5781

JUBILERZY

POLSKI ZŁOTNIK

zawadzania o otwarcie nowego sklepu złotniczego przy
 87 Roncesvalles Ave Toronto, Ont. M6R 2K6
WYKONUJEMY USLUGI ZŁOTNICZE.
 • grawerowanie
 • naprawa złotych i srebrnej biżuterii
 • wyroby z powierzonego materiału wg życzenia Klienta
 • naprawa zegarków

ROCKWOOD DELICATESSEN
 4141 Dixie Rd MISSISSAUGA
 TEL. 624 - 1244

SKLEP DELICATESOWY w kompleksie handlowym Rockwood Mall w Mississauga pomiędzy Lumber i Burger King

Posiadamy wyśmienite polskie i niemieckie wędliny oraz europejskie wyroby delikatesowe

W sprzedaży polskie gazety

PODHALE meat & deli

Nowy sklep delikatesowy w południowym Etobicoke
 2775 Lakeshore Blvd W
 Sprzedaje znakomitą podhalanską kiełbasę, wędliny mięsa i polskie gazety

Copernicus MEAT PRODUCTS
 79 Roncesvalles Ave
 TEL 536-4054

Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Sznki, boczek balerony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapustę z beczki, śledzie pierogi
T S PAKULSKI

SUPERIOR SAUSAGE co
 1004 Dundas St W
 TEL 531-8422

KONKURENCYJNE CENY!
 Wędzone na miejscu słynne na całe Toronto polskie kiełbasy
 Sznki kabanosy wędliny mięsa różne delikatesy

Karl's Butcher & Grocery

właściciel Karol Jarzabek
 Posiadamy na składzie zawsze świeże mięsa wędliny własnego wyrobu smaczne i świeże oraz importowane z Polski i Europy artykuły spożywcze
 105 Roncesvalles Ave TORONTO
 TEL 531-1622

ARMADALE Meats Product (Mfg) Ltd.
 1011 Haultain Court Unit 16/17 Mississauga, Ontario L4W 1W1
 Tel 625-8326/27

Sprzedaz hurtowa mięsa i wyrobów mięsnych bezpośrednio w masarni

NETTOYEUR PURE WHITE CLEANERS
 2372 Jolicoeur St MONTREAL, P.Q. H4E1X8
 TEL (514) 768-3325

Usługi pralnicze, czyszczenie chemiczne, odbiór z domu klienta transport przeprowadzki paczki klienta na zamówienie do Polski i nie tylko oraz sprzedaż dostawa i wysyłka upominków na różne okazje

VOYTEK MECHANICAL CONTRACTING
 Specialists in the SALES INSTALLATION

REPAIRS AIR CONDITIONING HEATING VENTILLATION HUMIDIFIERS WRITTEN GUARANTEE
 ASK US ABOUT OUR SPECIAL OFF-SEASON INSTALLATION RATES!
756-3494

ZESTY'S GOURMET DELI

polskie delikatesy w Mississauga (Clarkson) wyszukane smaczne i najwyższej jakości potrawy urządzamy chrzcinie komunie przyjęcia weselne itp zapewniamy sprawny, szybką obsługę wykwalifikowanego personelu

Właściciele **Jadwiga i Gabriel Mencfeld**
 TEL 823-1167

1900 Lakeshore Rd W Mississauga na wchód od Southdown Rd. na Inverhouse Plaza
 pon - środa 9-18⁰⁰ czwartek piątek do 19⁰⁰ sobota 9-18⁰⁰

KINGSWAY MEAT PRODUCTS AND DELICATESSEN LTD

HUBERT WESIERSKI IVAN GRGIC
 2342 Bloor St. W Toronto
 TEL. 762 - 5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej produkcji, wyrabianych przez wysoko kwalifikowanych polskich rzeźników, według tradycyjnych polskich receptur
 CENY KONKURENCYJNE

NOWO OTWARTE DELIKATESY WARMIA
 zapraszają całą Polonię

na smaczne wędliny i mięsa wyrabiane na miejscu specjalność **kiełbasa warmińska**
 od 9 do 20 ej 6 dni w tygodniu
 323 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont.
 TEL 521-4861

ELECTRICAL CONTROL ENGINEERING

RESIDENTIAL COMMERCIAL INDUSTRIAL
 Zakładane nowych, renowacja instalacji elektrycznych
 Montaż oraz ratowa urządzeń elektrycznych oraz elektro-pneumatycznych
MAREK
 TEL 239-0868

UNIVERSAL HARDWOOD FLOORING

cyklinowanie nowych i starych podłóg drewnianych jak również malowanie oraz instalowanie wszelkiego rodzaju podłóg
NAJLEPSZE CENY
PIANINOWA - OBSLUGA

285 Scarlett Rd Toronto M6N 4L1
 TEL 763 2270
ANDRZEJ ZAREMBA

THE FUTURE BAKERY

NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB
 dostarczamy do sklepów i do domu
 739 Queen St W
 Toronto, Ont.
 TEL 368-4235

ARNOLD PENK

Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors
SALES AND LEASING

Nowe samochody 87 i 88
posiadają 6-letnią gwarancję lub 100
tysięcy km (power train)
oraz gwarancję antykorozyjną
na 6 lat lub 160 tys. km

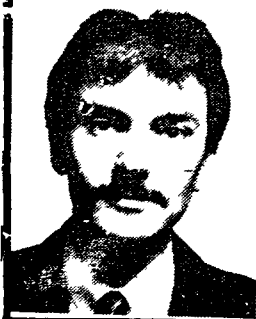
Wielka wyprzedaż samochodów w przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu Szeroki wybór nowych i używanych samochodów
Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję
ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów załatwia również poczekaniu sprzedaż i pożyczkę
Polecamy więc ubezpieczenie a uwzględniając zagraniczne prawa jazdy możemy a opaska ARNOLDA PENKA w ciągu całego
okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów w udziale pożyczek.
Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków a także trany jest jako społecznik Kupno samochodu jest
powaznym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć kogo na niego złożyć powazną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony
przez GM jako Senior Dealer Salesman. Czy jest ktoś kto może to załatwić? Zanim podpiszesz jakikolwiek transakcję
zakup, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA
Po wszelkie informacje udzwożcie się dzwoniąc 964-3211 lub do domu w niedzielę przez 731-9757 podając nazwisko i numer
telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont.
(przy College St.)

TOYOTA

TERCEL • COROLLA • CAMRY • CRESSIDA
• CELICA • SUPRA • VANS • TRUCKS

Przyjdź zobaczyć
nowe modele 88
w tym całkowicie zmienioną Corollę
DO ZOBACZENIA!
YONGE - LAWRENCE TOYOTA

3020 YONGE ST
481 - 5216
(tuż obok przystanku metra)

JACK KLIMCZAK

Tel domowy
762 - 9421

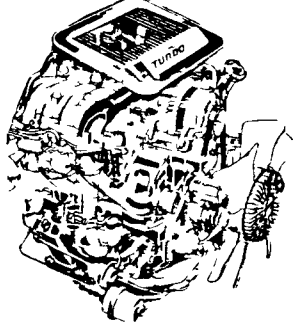
QUEEN ELECTRONICS SERVICE
Inż. Zbigniew Tarasiuk
zawładania
o otwarciu nowego zakładu
radio-telewizyjnego
naprawiamy TV VCR stereo
komputery
naprawy u Klienta
kupno sprzedaż sprzętu
elektronicznego
**NAJNIZSZE CENY PEŁNA
GWARANCJA**
TEL. (416) 531-5765

ADAM RADIO - TV - REPAIR
Naprawa wszystkich
rodzajów telewizorów,
radiu, magnetofonów, video,
konwertorów
TEL. 626 - 0620

CARCARE

GASOLINE SERVICE STATION
fachową pomoc we wszelkich
sprawach związanych z proble-
mami samochodowymi
560 Evans Ave
frejon 427 i Browns Line
TEL. 255-3245

SAFETY
Auto Repairs
WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St. W
Etobicoke
TEL. 231 6996
Świadczymy usługi w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydajemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów
SZYBKO I SOLIDNIE

CRANKSHAFT SERVICE & SUPPLIES LTD

483 Dupont St.
kompletne naprawy,
przegląd układu
• zapłonowego (tuneup)
• kierowniczego
• przedniego i tylnego
zawieszania
• hamulcowego
oraz wszelkie inne
naprawy
**POSIADAMY NA WYMIANĘ
WAŁY KORBOWE**
rok gwarancji na części i
robociznę

537-2529
537-5857

BRAKES

FROM
59.95
Kier. Drum
70.95

Stan Ignakiewicz
Moe Jabouri
5-16

Kupujesz dzisiaj,
płacisz od lutego
SAMOCCHODY
NOWE I UŻYWANE

Wielka wyprzedaż
samochodów
DUŻE OBNIŻKI
OLD MILL
PONTIAC • BUICK

DAREK ZIELIŃSKI - nasz polski
przedstawiciel pomoże Wam
kupić nowy lub używany samochód.
Pomogę załatwić tanie ubezpieczenie
TEL 766 - 2443
2500 Bloor St W - Bloor/Jane

AUTO DRIVING SCHOOL
"THE HELPFUL PROFESSIONALS"
WOJTEK ANTCZAK
Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji
oraz przygotowuje do egzaminów państwowych
(Kat "G")
TEL (416) 270-8145 res ; 536-5454 bus.
1651 Bloor Str. W., Toronto, Ont M6P1A6

DOUBLER
TRUCK DRIVER TRAINING
NAUKA JAZDY NA SAMOCCHODACH CIĘŻAROWYCH
kategorii A i D
ocena umiejętności i doszkolenia dla kierowców
nauka od podstaw wraz z możliwością
dogodnych spłat
Registered and approved as a Private
Vocational School
2095 Weston Rd (na płd. od 401)
244-2725

ELŻBIETA (ELIZABETH) KORZYCKA
PRZEDSTAWICIEL
COOKSVILLE DODGE
CHRYSLER
290 DUNDAS ST E Miss
(pomiędzy Cawthra i # 10)
TEL bus (416) 279 3031
Res 625 1961

ZNIŻKA PIENIĘŻNA do \$ 3000
na wybranie modelu. Olbrzymi wybór
PICKUP TRUCKS i VANOW
Model 1987 - rodzinny samochód Shadow
• Nowe samochody mają gwarancję na 7 lat,
lub 15 tys km

TANIO I Z GWARANCJĄ

OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL
KONTA WALUTOWE BONY
PACZKI Z OWOCAMI LEKARSTWA
SAMOCCHODY

BIURO PODRÓŻY
Tel (416) 532-3042

SAVE-O-WAY
OVERSEAS SERVICES
331 Roncesvalles Ave,
Toronto, Ont, M6R 2M8
Przeloty czarterowe i indywidualne do Polski, Europy i
innych krajów świata. Tanie ubezpieczenia i zaproszenia
dla wizytorów z Polski

PACZKI DO POLSKI

Juz od 5 lat
zapewniamy swoim Klientom pewny
i odpowiedzialny serwis wysyłkowy
na paczki morskie i lotnicze do
Polski i innych państw świata

BONUS!
Przy każdym zakupie biletu lot-
czego w naszym biurze klient
może wysłać bezpłatnie paczkę
morską o wadze do 10 kg

NOWE PUNKTY SPRZEDAŻY BATHURST I FINCH
na Finchurst Plaza
European Delicatessen and Appetizers
ALEC i GEORGE
4911 Bathurst
Mają także w sprzedaży polskie pierogi, wędliny i ryby
w **PIZZA-PIZZA** w Downsview na placie
przy Sheppard i Bathurst (obok Miracle)
u pana **STAN MATUSIAKA** TEL. 635 - 8466

BIURO POMOCY SPOŁECZNEJ
30 Marmaduke Str
(budynek szkoły HOWARD PARK)
TEL 533-9471
Czynne pon., wtorki, czwartki
i piątki, godz. 10:00-4:00
POMOC I PORADY WE
WSZYSTKICH SPRAWACH
Legalizacja dokumentów
i uwierzytelnianie podpisów

SOLIDNE POLSKIE MEBLE

Firma "Euroform Ltd"
oferuje Państwu este-
tyczne meble dębowe
produkcji polskiej typu
"Swarzędz"
Oferujemy m in
• ścianki meblowe
(wall unit)
• serwantki
• komplety
myśliwskie
• kredensy
2011 Lawrence Ave
W unit 18
(między Jane a
Weston Rd)
Czynne codziennie
w godz. 5-9 po poł
sobota 9 rano-9
wieczór
ZAPRASZAMY!

**OGŁOSZENIA
O PRACY**

Wszystkie ogłoszenia osob oferujących pracę lub poszukujących pracy zamieszczamy bezpłatnie trzykrotnie

Tel. 743-5706

- BABY SITTER housekeeper live at, Monday Friday English i speaking necessities Lawrence-Bathurst. Tel. 782-6521
- 11 13 MURARZY i pomocników zatrudnić. Okolice Scarborough. Tel. 439-3382, po 6 wiecz.
- 11 13 POTRZEBNA osoba do opieki nad starszą osobą, warunki do omówienia. Dzwonić po 6 wiecz. Tel. 233-7338.
- 11 13 PRZYJMĘ sycia do domu, tel. 242-7501. Proszę dzwonić po godz. 7 00.
- 11 13 NOWO PRZYBYŁY poszukuje pracy, tel. 253-0687
- 11 13
- PISZĘ na maszynie po polsku i po angielsku, wprowadzam teksty na komputer. Tłumaczę teksty w obu językach. Proszę Danka. TEL. 251-5749
- 9-12 POTRZEBNY dobry tokarz w Brampton, język angielski niekonieczny TEL. 452-0485, proszę Edwarda
- 10-12 POSZUKUJĘ pracy jako malarz. TEL. 253-5420, Jerzy
- 9-11 ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu. Okolice Roncesvalles. TEL. 534-2642
- 9-11 POMOC do przedszkola, przygotowanie posiłków pół etatu. Proszę dzwonić wieczorem. TEL. 766-8128
- 9-11
- BABY SITTER housekeeper some English necessities To live in. 5 day a week 9 5. TEL. 656-6968, 881 3486
- 8-10
- MŁODA POLKA potrzebna do pracy w restauracji Yonge i Eglinton, w godz. 7 rano 3 30, 5 dni w tygodniu. TEL. 481 1826, 482-7104
- 12-14

DOMOWE PIEROGI na zamówienie Odbiór w Rexdale W różnych cenach do 3 dolarów za tuzin. Tel 746 - 3488

- EXPERIENCED couple wanted for an apartment building 112 units, knowledge of maintenance and English required. Good salary + 2 bedroom apartment. TEL. 479-2729
- 10-12 KOBIETA poszukuje pracy chałupniczej. TEL. 748-9446, Rexdale.
- 10-12 OPIEKUNKA do rocznego dziecka od 10 do 4 potrzebna, 5 razy w tygodniu. Victoria Park/Danforth, tel. 755-4036 po godz. 4-tej.
- 10-12 POTRZEBNA dochodząca pani do 3,5-letniej dziewczynki. Okolice Don Valley i York Mills. TEL. 445-6810
- 10-12 ODPOWIEDZIALNA, doświadczona, niepaląca ze stałym pobytem w Kanadzie zapiekuje się dziećmi w kulturalnym domu, z zamieszkaaniem na miejscu. Tel. 428-0169
- 10-12 NOWO PRZYBYŁY poszukuje pracy TEL. 253-0687
- 10-12

- Potrzebny od zaraz stolarz doświadczony tel. 769-9553 w instalacjach,
- POTRZEBNI pracownicy do układania kafelków drywall oraz innych robót budowlanych. TEL. 238 5176
- 12-14 ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem w swoim domu lub przyjmuję pracę chałupniczą. Okolice Brampton i Mississauga. Tel. 453-5396
- 12-14 KRAWCOWE i osoba do prasowania odziedy damskiej potrzebne. Tel. 738-0095
- 12-14 POTRZEBNA dochodząca opiekunka dla 2-letniej dziewczynki. Don Mills Eglinton, tel. 421-5007 po godz. 17 00.
- 12-14 ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu, okolice Brimmont i St. Claire (Scarbo). TEL. 267 9246
- 12-14 POTRZEBNY frezer z dobrą znajomością warsztatu mechanicznego w Brampton. Tel. 459-5340 lub wiecz. 452 1716, proszę Bogdana.
- 12-14 MEŻCZYŻNA 50-letni, czekający na pobyt stały w Kanadzie przyjmie każdy rodzaj pracy Tel. 267-8815
- 12-14

**POLSKIE PROGRAMY
TELEWIZYJNE
I RADIOWE**

**PANI JADWIGA
polski program radiowy**
nadawany w każdą sobotę od godz. 13 do 14 ze stacji CHWO 1250 w Oakville
program muzyki i pieśni i słowa polskiego z uwzględnieniem Kobiet w ognisku domowym
TEL. 691-8789

**TELE-POLONICA
program telewizyjny w Montrealu i okolicy
kanał 24**
CF CABLE TV niedziela godz 18 środa 11 sobota 21"
VIDEOTRON niedziela 17" wtorek 10" i 24 środa 18"
korespondencja na adres STEP 375 Claremont Westmount Que H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY
niedziela od godz. 18 do 19 na CKWR tala FM 98 7 Kitchener
Koncert zyczeń polskie piosenki i prelekcja ks. Komeliana
Jan Żuk, Kitchener, (519) 579-3615

POLSKA FALA
soboty od 14 do 16 na CFMB Radio Montreal
35 York St Westmount Montreal, Que TEL. (514) 483 2362

**ECHO OJCZYNY
program TV**
wyświetlany każdej soboty o 11 na CITY TV (kanał 67 kable 7) Toronto
Producent: Karola Kęsik

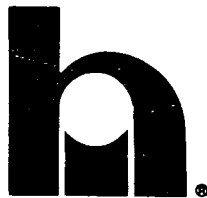
PROGRAM RADIOWY POLONIA W EDMONTON
na stacji CJSR FM stereo 88 5
Wiadomości tygodniowe kronika religijna pogadanka medyczna zgadula muzyczna z nagrodami w niedzielę od 17 do 19
adres 10858 - 97 St., Edmonton, Alta T5H 2M5

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER
niedziela od 2 do 3 na CJVB tala 1470
Wiadomości z Polski Kanady i ze świata komentarze wywiady ogłoszenia i
Jerzy Kusmider
P O Box 58262, Station "L", Vancouver, B C V2P 6E3
TEL. (604) 327-6892

**program telewizyjny w Toronto
POLONIA REVIEW**
środy 20" czwartki 21" soboty 14"
w dzielnicy Parkdale środy 19" piątki 9" i soboty 15"
Jest programem TV Polonii przedstawiającym wiadomości z Polski ciekawych ludzi informacje o ważnych dotyczących Polonii sprawach

**program radiowy
ECHO OJCZYNY**
od poniedziałku do piątku na talk CHIN FM 100 w godz. 1030 do 1130 rano
Program prowadzi Karolina Kęsik
w programie koncert zyczeń wiadomości polonijne i z Polski interesujące wywiady komentarze muzyka dla wszystkich
637 College St., Toronto, Ont M6G 1B6
TEL 531-9991, dom 247-9755

PRZECZYTAJ • POWIEDZ ZNAJOMYM
nowe polskie radio
KALEJDOSKOP
TEL 249-1887
z rozgłośni AM 790
tylko we środy o 20 tej
Małgorzata i Paweł Jedlewscy
w programie wiadomości z Kraju i ze świata informacje w sprawach codziennych aktualności kulturalne wspomnienia rocznice muzyka kabaret poezja a więc
PÓLGODZINNY MAGAZYN DLA KAŻDEGO

**HERZING INSTITUTES
CAREER COLLEGE**
umożliwi Ci uzyskanie dyplomu w specjalnościach:
- computer operations
- computer accounting
- computer electronics
- legal secretarial
- medical secretarial
- office automation secretarial
• Nie zwlekaj dłużej, zdobądź w krótkim czasie kwalifikacje

odpowiednie do Twoich ambicji
• Pamiętaj - Twoja maturą z Polski oraz dostateczną znajomością angielskiego powinny wystarczyć do zakwalifikowania Cię na kursy Herzing Institute
• Obsługa lub naprawa komputerów to praca dobrze płatna przy tym łatwiejsza i ciekawsza niż sobie wyobrażasz
• Nasz college prowadzi kursy ranne i wieczorowe a dla studentów w trudnej sytuacji umożliwi pomoc finansową
• Tracąc czas, tracisz pieniądze - jest naszą dewizą, nie zwlekaj więc tylko dzwonić pod numer
431 - 9882
w godzinach po południowych, a uzyskasz tam informacje po polsku oraz będziesz mógł umówić się na interview

**KILKA PROPOZYCJI.
NOWE MOZLIWOŚCI.**

Bardzo dobry lub dodatkowy dochód
Szukamy osob z doświadczeniem dystrybutorskim (selesman) lub bez doświadczenia
Dowolny, nie limitowany czas pracy Łatwe i proste możliwości posiadania własnego biznesu Tylko opłata kart członkowskich na rok Do wyboru 56 dolarów, 106 50 dolarów, 199 00 dolarów
Rejestracja biznesu bez dodatkowej opłaty
Tel.: 234-8192

UWAGA WŁAŚCICIELE BIZNESÓW!
Usługi, restauracje, sklepy i inne. Możliwość zwiększenia dochodu. Roczna reklama Twojej firmy wśród bardzo szybko wzrastającej liczby członków klubu. Opłata tylko \$99 50 na rok

TRANS CANADA CREDIT JEWELLER
właściciel: Stefan Stefanowski
specjalne modele zegarków Bulova 30% zniżki
wyroby ze srebra już od \$ 20 za gram
25-55% zniżka cen na wyroby ze złota
umiejętna naprawa zegarków i biżuterii
upewnij się, sprawno obsługa
1654 Bloor St. W., Toronto, Ont.
TEL. (416) 593-7000

Słoneczna dziewczyna
Julia, lat 23, 168/65
oczy piwne
brunetka, pielęgnarka
Firma Sunshine specjalizująca się w usługach matrymonialnych, przygotowała katalog, w którym zamieszczona zdjęć par i parów z Kanady i z Polski pragnących wstąpić w związek małżeński.
W ramach reklamy zgodziła się nam na zdjęcie udostępnić do publikacji. Będziemy więc co tydzień zamieszczać podobną pięknej Polki. Może przez Echo znajdzie ją szczęśliwy wybrańiec losu?
Pytania i zgłoszenia w tej sprawie prosimy kierować wyłącznie na firmę SUNSHINE
Międzynarodowe Biuro Matrymonialne
SUNSHINE
Panie i Panowie!
Posiadamy ponad 300 ofert pan i panów głównie z Polski również z Kanady USA i Europy
Piszcie do nas po Fotokatalog 1987 oraz informator załączając \$ 5 00
P O Box 11 Station D
Scarborough Ont. Canada
M1R 4Y7

POSZUKIWANIA
POSZUKUJEMY 1000 OFERT PIĘKNYCH POLEK zamieszkałych w Polsce, w Kanadzie, Europie.
Wydajemy co 3 miesiące nowe foto albumy.
Panie zainteresuj ofertę panów z Kanady, USA, Australii Nowej Zelandii
PISZCIE DO NAS załączając \$1 na opłaty pocztowe
E W A P o L - Bureau
Port Coquitlam, B C
Box 306
V3C 4K6 Canada

**UWAGA
Polonia w Toronto i okolicy**
**POLISH ALLIANCE TORONTO
CREDIT UNION LTD.**
2150 Bloor St. W.
(wejście od wschodniej części budynku)
TEL 762-9523
CREDIT UNION
CODZIENNIE od 10 do 2 30 po poł i od 7 30 do 9 wiecz
SOBOTY od 10 30 do 12 30 po poł

Konta depozytowe...	5 1/4 %	rocznie
Specjalne konta depozytowe... (minimalny depozyt \$ 5,000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)	4 3/4 %	rocznie
3-miesięczne certyfikaty...	7 0 %	rocznie
3-miesięczne certyfikaty... (min. 100 tys.)	8 0 %	rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	7 0 %	rocznie
6-miesięczne certyfikaty... (min. 100 tys.)	8 0 %	rocznie
1-rocne certyfikaty...	8 1/4 %	rocznie
1-rocne certyfikaty... (min. 100 tys.)	9 1/4 %	rocznie
3-letnie certyfikaty...	8 1/2 %	rocznie
3-letnie non-redeemable	9 0 %	rocznie
RRSP...	8 1/2 %	rocznie
Pozyczki personalne	14 %	rocznie
Pozyczki hipoteczne... (\$ 50 000 pożyczki ubezpieczone na życie)	11 3/4 %	rocznie
Line of credit.	14 3/4 %	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

**FRANCHISE OPPORTUNITY
No Investment**

An invitation to people oriented men and women who are seeking a self-employed business opportunity We are one of the world's largest financial organizations

YOU MUST HAVE

- Entrepreneurial spirit
- Drive
- Ambition
- Enthusiasm
- Be presently in sales or desire to be in sales
- Second language a definite asset (Punjabi Mandarin Cantonese Polish Greek Italian etc)
- Must own automobile

An incentive oriented commission business with no limits on earning and growth \$35 000 to \$75,000 1st year Thorough training

For franchise opportunity presentation call

Irena Koper, or S. Chaudhri
631 - 6529

**GUYS & GALS
WHO INSIST ON A HIGHER THAN
AVERAGE INCOME, HAVE FUN MEET
PEOPLE, AND EARN HIGH DOLLAR
COMMISSIONS SELLING AN
EDUCATIONAL PROGRAMS AT
SHOPPING MALLS TRADE SHOWS,
FAIRS AND IN HOMES BY APPOINT
MENT ONLY PHONE SANDY OR EVA
AT 233 3297
FULL AND PART TIME POSITIONS
AVAILABLE**

8-19 MŁODY męczyzna szuka pracy w okolicy Scarborough. TEL. 449-2535

8-10 TORONTO Humans Society szuka pracownika na stanowisko "maintenance" Pierwsza 3 miesiące 7 dol. na godz. Dental plan, benefit Praca od niedzieli do czwartku. Sporo nadgodzin. Musi mieć prawo jazdy. TEL. 392-2273, proszę Peter

8-10 ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem we własnym domu. Okolice Lakeshore i Superior TEL. 255-9851

8-10

8-10 FIRMA budowlana zatrudni murarzy na stałe. Wymagane roczne doświadczenie w Kanadzie. Proszę dzwonić wieczorem. TEL. 534-5453

8-10 ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem w wieku 0 do 6 lat u siebie w domu, gorące obiady bardzo dobre warunki. Mississauga, Bloor i Dtda. TEL. 625-6175

8-10

MIESZKANIA

- 10-12 POKÓJ do wynajęcia umeblowany z używalnością kuchni, dla pracującego pana
TEL. 536 - 3799
- 10-12 POKÓJ frontowy, jasny, czysty, umeblowany, używalność kuchni, łazienki, lokalizacja w śródmieściu B dogodna komunikacja miejska DO WYNAJĘCIA.
TEL. 539 - 4367
- 12-14 WYNAJMĘ dwa mieszkania (2 i 3-sypialniowe) w domu z samodzielnyimi łazienkami i kuchniami. Etobicoke. Może być rodzina lub samotna osoba
TEL. 438-0811 po poł.
- 12 14 POKÓJ do wynajęcia. Okolice Albion i Islington Tel 742 0068
- 12 14 SPRZEDAM WRZESZOWIE MIESZKANIE TRZYPOKOJOWE, NOWE, Oshawa -
tel. 728-6794
- 12-13

JÓZEF MLYNARCZYK

ZDAJE MI SIĘ, ŻE TO SEN

Drużyna FC Porto z J. Młynarczykiem po zwycięstwie z Penarolem Montevideo [szerzej o tym w następnych "Kulisach sportu"] 2:1 zdobyła Puchar Świata. Oto co powiedział polski bramkarz dziennikarzowi "Przeglądu sportowego":

- Gratulujemy wielkiego sukcesu - w imieniu czytelników "PS" i wszystkich sympatyków futbolu Miło nam, że Polak zdobył jedno z wielkich klubowych trofeów.

- Bardzo dziękuję Nigdy, jeszcze nawet przed rokiem, nie przypuszczałem, że mogę być zdobywcą klubowego Pucharu Europy, a także Pucharu Świata. Jeszcze mi się wydaje, jakby to był sen. A przecież mamy szansę na wygranie rywalizacji również w superpucharze. Choć rewanżowy mecz, który rozegramy u siebie 13 stycznia może być dla nas bardzo trudny. Ajax jest doskonałą drużyną i świetnie gra, zwłaszcza na wyjazdach. Gdyby się udało, to byłoby wspaniałe. Trzy puchary

- Ale wróćmy do Tokio i meczu z Penarolem. Graliście w strasznie trudnych warunkach.

- W przeddzień trenowaliśmy na tym stadionie i nic nie zapowiadało, że pogoda może się tak zmienić. Rano w dniu, gdy miał się odbyć mecz, zaczęło padać, później deszcz zamienił się w śnieg, oziębiło się raptownie, wiał nieprzyjemny wiatr. Wiele spotkań już za mną, ale to było najtrudniejsze. Kiedy taптаłem się w tym bagienku, czułem jakbym z przodu i tyłu był obłożony jodem

- Jak oceniono w Portugalii waszą grę?

- Podziwia się oba zespoły za wspaniały hart ducha. Podkreśla się naszą skuteczność

- A kogo chwala dziennikarze?

- Wśród wyróżnionych - uznanych za najlepszych w drużynie - jestem ja i Madier

- Mimo tak paskudnej pogody, przyszło aż 60 tysięcy ludzi.

- Nie przypuszczałem, że w Tokio jest tak duże zainteresowanie futbolem. Rzeczywiście, ten przepiękny stadion był zapełniony. Szkoda, że płyta boiska była tak fatalna. Albo są złe drenaże, albo nawierzchnia. Zresztą trawy na boisku prawie nie było. Sama ziemia. Strasznie trudno się grało

- Jak wygląda Puchar Świata?

- Na podstawie i nóżkach umieszczona jest ogromna, złota piłka. Strasznie ciężka, ale ile radości sprawia trzymanie tego trofeum w rękach

- Powitanie w Porto było chyba wspaniałe?

- To już przeszło do tradycji, że witają nas tłumy z transparentami i trąbkami. Autobus musiał podjechać na pas startowy i wydostałem się z lotniska boczną bramą. Inaczej nie dałoby się uwolnić od tego tłumy

CHRISTIAN STIELIKE w roli głównej

Christian Stielike, siedmioletni syn znanego zachodniemieckiego piłkarza Uli'ego Stielike, wystąpi w głównej roli podczas losowania grup fazy finałowej piłkarskich mistrzostw Europy 1988r. Podczas uroczystości w centrum kongresowym w Duesseldorfie, 12 stycznia przyszłego roku wyciągnięte przez Christiana losy zadecydują o składzie grup i kolejności spotkań turnieju finałowego

GÓRNIK SOSNOWIEC mistrzem jesieni

Zaległe spotkania bokserskie Broń Radom - Igloopol Dębica 11 9, zakończyły jesienną rundę bokserskiej ekstraklasy. Mistrzem połamki zostali bokserzy z Sosnowca. Rewanżowa runda rozpocznie się 26 02 88

TABELA

JUNIORZY KANADY MISTRZAMI ŚWIATA

W Moskwie zakończyły się mistrzostwa świata juniorów, w których duży sukces odnieśli młodsi hokeiści Kanady, zdobywając tytuł mistrzowski. Niestety nie powiodło się polskim hokeistom, którzy z 2 pkt. zajęli ostatnie miejsce, co jest równoznaczne ze spadkiem do grupy B

WYNIKI ostatniej rundy
Kanada - Polska 9:1
ZSRR - RFN 12:2

Finlandia - RFN 2:1
Szwecja - USA 7:5

KOŃCOWA TABELA

	mecze	pkt.	bramki
1, Kanada	7	13	37-16
2 ZSRR	7	12	44-18
3 Finlandia	7	11	36-20
4 CSRS	7	7	36-23
5 Szwecja	7	7	36-24
6 USA	7	2	28-46
7 RFN	7	2	18-47
8 Polska	7	2	12-53

Kolejne sukcesy Nykaenena

W Oberstdorfie (RFN) odbył się drugi konkurs skoków narciarskich tradycyjnego, corocznego "Turnieju 4 skoczni". Zwycięzcą został znakomity skoczek fiński Matti Nykaenen, który uzyskał 212,4 pkt. (103,5 i 101,5 m). Oto kolejność pierwszej szóstki: 2 S Taellberg (Szwecja) - 200,1 pkt (100 i 98); 3 J Weissflog (NRD) - 198,5 pkt (104,5 i 92); 4 E Vettori (Austria) - 195,8 pkt (106,5 i 87); 5 D Thoma (RFN) - 187,8 pkt (101 i 90); 6 M Tepes (Jugosławia) - 187,3 pkt (95 i 93,5)

Trzeci "Turniej 4-skoczni" rozegrany na 90 m skoczni w Innsbrucku [Austria] przyniósł ponowny sukces Nykaenenowi. Oto wyniki:

1 M Nykaenen	- 220 pkt (108 - 105 m)
2 A Bauer (RFN)	- 197,5 pkt (107 - 96)
3 J Weissflog (NRD)	- 195,1 pkt (96 - 101)
4 J Parma (CSRS)	- 194,6 pkt (104,5 - 95)
5 P Ploc (CSRS)	- 193 pkt (102 - 98,5)
Sódme miejsce zajął Piotr Fijas	- 181,4 pkt (95 - 99)

Ogólna klasyfikacja po 3 turniejach

1 Nykaenen	- 658 pkt
2 Weissflog	- 596,5
3 Thoma	- 571,5

- Tak więc uroczystości zaczną się w Porto z opóźnieniem?

- Tak

- Jak ze Świętami i Nowym Rokiem?

- Nie ma żadnej przerwy. Tu trenuje się i gra na okrągło. Już to przeżyłem w ubiegłym roku. U nas w domu będzie oczywiście Wigilia, ale o żadnym urlopie nie mogę nawet marzyć

ŚLĄSK - GÓRNIK ZABRZE W PUCHARZE POLSKI

Tydzień przed inauguracją rozgrywek ligowych, 6 marca 1988 r. rozegrane zostaną pierwsze mecze (rewanż 6 kwietnia) w ćwierćfinałach piłkarskiego Pucharu Polski. W wyniku losowania, przeprowadzone we wtorek w PZPN, o wans do półfinałów rywalizować będą następujące pary:

Górniki Wałbrzych - ŁKS Łódź
Śląsk Wrocław - Górnik Zabrze
Pogon Szczecin - Lech Poznań
Pogon Siedlce - Legia Warszawa

Los zetknął więc mistrza Polski (Górniki Zabrze, z obroną Pucharu (Śląsk). To prawdziwy przebieg ćwierćfinałów. Jeśli można mówić o szczęściu w losowaniu, dopisało ono przede wszystkim Legii

SIATKÓWKA

I LIGA - mężczyźni

Resovia - Legia Warszawa 1:3, 3:1
Czarna Radom - Gwardia W-wa - 2:3, 2:3
AZS Częstochowa - WIFAMA Łódź 3:2, 3:1
Hutnik Krakow - Sulon Gorzów - 3:1, 3:0

1. Gwardia	10-2	22	32-14
2. Hutnik	9-3	21	32-20
3. Resovia	7-5	19	26-29
4. Legia	7-4	15	20-24
5. Stal	7-2	18	28-13
6. AZS	6-6	18	23-29
7. Czarni	4-8	16	25-27
8. Sulon	3-9	15	15-31
9. Wifama	2-10	14	13-32
10. Pionier	1-9	11	13-27

I LIGA - kobiet

Stal Bielsko - Kolejarz Kat. 3:0, 3:2
ŁKS Łódź - Pionier Sosn 0:3, 3:1
Polonez W-wa - Gwardia Wrocław 2:3, 3:1

1. Stal	11-1	23	33-9
2. Wisła	9-2	21	2-13
3. Pionier	7-5	19	25-19
4. Czarni	6-6	18	24-26
5. Polonez	5-7	17	20-25
6. Gwardia	5-7	17	18-25
7. ŁKS	4-8	17	18-25
8. Kolejarz	3-9	15	18-29
9. Hutnik	2-10	14	10-33
10. AZS	2-8	12	11-27

KOSZYKÓWKA

I LIGA - mężczyźni

Stal Bobrek Byt. - Zastal Z G 76:65
Wisła Kr - Śląsk Wrocław 107:96
Legia W-wa - Stal St. W 106:70
Zagłębie Sos - Resovia 109:75
Górniki Wał - Lech Poz 79:77
Gwardia Wr - AZS Kosz 109:86
Stal Bobrek Śląsk 82:73
Wisła - Zastal 98:79
Legia Resovia 87:72
Zagłębie - Stal St. Wola 83:80
Górniki - AZS 108:76
Gwardia - Lech 94:89

TABELA

1. Lech	13	4	30	1702-1415
2. Cwa dła	12	3	29	190-1468
3. Wisła	10	7	37	1303-1308
4. Zagłębie	10	7	27	1315-1302
5. Stal Bobrek	10	7	27	1304-1438
6. Górnik	8	9	25	1416-1312
7. AZS	8	9	25	1399-1499
8. Legia	7	10	24	1520-1322
9. Śląsk	7	10	24	1473-1438
10. Stal St. Wola	7	10	24	1409-1419
11. Zastal	6	11	27	1789-1419
12. Resovia	4	13	21	1147-1778

I LIGA - kobiet

Spójnia Gd - Olimpia Poz. 62:59
Stal Brzeg - AZS Poznań 75:74
Włokniarz Pabianice - Wisła Kr 70:73
ŁKS Łódź - Start Lublin 79:72
Śleza Wrocław - ROW Rybnik 85:80
Lech Poznań - AZS Katowice 96:84
Spójnia - AZS Poznań 84:69
Stal - Olimpia 48:69
Włokniarz - Start 78:74
ŁKS - Wisła 75:84
Śleza - AZS Katowice 93:62
Lech - ROW 101:83

TABELA

1. Wisła	18	2	28	1877-1758
2. Włokniarz	17	3	37	1701-1777
3. Start	14	6	14	1746-1345
4. Olimpia	13	7	33	1463-1207
5. ŁKS	12	8	32	1628-1317
6. Lech	12	8	32	1501-1411
7. ROW	11	9	31	1541-1413
8. Start	7	13	27	1447-1473
9. ROW	6	14	26	1741-1500
10. AZS Poznań	4	18	24	1340-1514
11. Stal	3	17	23	1351-1619
12. AZS Katowice	3	17	23	1200-1700

UWAGA MIŁOŚNICY SPORTU!

Dnia 15 01 88 ukaze się, w punktach sprzedaży polskich gazet, drugie wydanie (już 24-stronicowe) pierwszego, polskiego miesięcznika sportowego, wydawanego w Kanadzie, pt

"KULISY SPORTU"

Znajdziecie w nim Państwo m.in.

- Wywiad z Robertem Muchą
- F.Valcareggi - "Prima Boniek"
- N.Piquet - mistrz kierownicy
- M.Tyson - "Tajfun w ringu"
- Wszystko o losowaniu piłkarskich MŚ - 1990
- A.Buncol - "Nadal jestem Polakiem"
- Faworyci Calgary - 88
- oraz wiele innych niespodzianek